

δελτίο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
Ε Ν Ω Σ Η
ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2006

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΤΕΥΧΟΥΣ

45

Διοίκηση ΕΕΤ

Διοικητικό Συμβούλιο

Πρόεδρος

Τάκης Αράπογλου
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος
Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Α' Αντιπρόεδρος

Δημήτριος Μαντζούνης
Διευθύνων Σύμβουλος Alpha Bank

Β' Αντιπρόεδρος

Νικόλαος Νανόπουλος
Διευθύνων Σύμβουλος
Eurobank

Γ' Αντιπρόεδρος

Γεώργιος Προβόπουλος
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος
Emporiki Bank

Μέλη

Δημήτρης Μηλιάκος
Διοικητής ATEbank

Μιχάλης Σάλλας

Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος
Τράπεζας Πειραιώς

Παναγιώτης Τσουπίδης

Πρόεδρος Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου

Κωνσταντίνος Βασιλακόπουλος

Γενικός Διευθυντής Τράπεζας Κύπρου

Χρήστος Σορώτος

Γενικός Διευθυντής Citibank

Τρύφων Κουταλιδης

Πρόεδρος Geniki Bank

Βασίλειος Θεοχαράκης

Πρόεδρος Εγνατίας Τράπεζας

Σπύρος Φιλάρετος

Πρόεδρος Εκτελεστικής Επιτροπής ΕΕΤ

Χρήστος Γκόρτσος

Γενικός Γραμματέας
Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών

Εκτελεστική Επιτροπή

Πρόεδρος

Σπύρος Φιλάρετος
Γενικός Διευθυντής
Alpha Bank

Αναπληρωτής Προέδρου ΕΕ

Βύρων Μπαλλής
Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Eurobank

Μέλη

Γιάννης Πεχλιβανίδης

Αντιπρόεδρος και Αν. Διευθύνων Σύμβουλος
Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Λεωνίδας Ζώνιος

Γενικός Διευθυντής
Emporiki Bank

Θεόδωρος Πανταλάκης

Αντιπρόεδρος και Αν. Διευθύνων Σύμβουλος
Τράπεζας Πειραιώς

Λάμπρος Δημοσθένους

Chief Financial Officer Greece
Citibank

Γιώργος Τανισκίδης

Διευθύνων Σύμβουλος
Novabank

Χρήστος Γκόρτσος

Γενικός Γραμματέας
Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών

Περιεχόμενα

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ
Ελληνική Ένωση Τραπεζών

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Χρήστος Γκόρτσος
Γενικός Γραμματέας ΕΕΤ

ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
Μαρία Μαγγιώρου

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Μέλη Επιστημονικού
Συμβουλίου ΕΕΤ:
Νικόλαος Καραμούζης
Γιώργος Βαφειάδης
Μιχάλης Μασουράκης
Δημήτριος Μόσχος
Πάυλος Μυλωνάς
Ιωάννης Παπαδάκης
Γκίκας Χαρδούβελης

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΥΛΗΣ
Αλεξάνδρα Μανιάτη

**ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΚΑΙ
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ**
Τίνα Σταματοπούλου

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ
ΚΕΙΜΕΝΩΝ**
Κατερίνα Ηλιοπούλου
Τίνα Σταματοπούλου

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
Αναστάσιος Λάκκας

ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΔΟΚΙΜΙΩΝ
Χάρις Γκότζη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ/ΕΚΤΥΠΩΣΗ
s.m. graphics adv. Ε.Π.Ε.

Τιμή Τεύχους 0,01€

ISSN 1105-9923

- Με τα λόγια του Εκδότη 2-4
- Εκτελεστική Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας:
Νέος καταμερισμός αρμοδιοτήτων 5-6
Επιμέλεια Αλέκος Λιδωρίκης
- “Regulatory Compliance and Training:
Emerging Challenges for the European Financial System” 7-17
Διεθνές Συνέδριο για την κανονιστική συμμόρφωση και την εκπαίδευση
- Συνέντευξη του Μεσολαβητή Τραπεζικών - Επενδυτικών
Υπηρεσιών κ. Αντωνίου Φώσκολου 19-24
Επιμέλεια Αλέκος Λιδωρίκης
- Επιπτώσεις και προοπτικές για την αγορά των καρτών
πληρωμής της χώρας μας από την εφαρμογή του ενιαίου
χώρου πληρωμών σε ευρώ (SEPA) 25-30
Κωνσταντίνου Ταβλαρίδη
- Στεγαστικά δάνεια – σταθερά και κυμαινόμενα επιτόκια 31-36
Επιμέλεια Έφη Καραγεώργου
- Εκουσία διαγραφή από το Χρηματιστήριο Αθηνών 37-46
Ιωάννη Ρόκα
- Αναγκαστική είσπραξη απαίτησης κατά οφειλέτη τράπεζας –
αναγκαστική εκποίηση άυλων μετοχών εισηγμένων στο ΧΑ 47-54
Μιχάλη Ε. Αγγελάκη
- Επαγγελματική εκπαίδευση στον χρηματοπιστωτικό τομέα
Το Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο της ΕΕΤ 57-61
Ενημερωτική Εκδήλωση
- Τραπεζικά θέματα από τη δραστηριότητα της ΕΕΤ 63-73

ΤΑ ΑΡΘΡΑ ΠΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ
ΑΜΕΡΙΚΗΣ 21Α, 106 72 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ. 210 3386500

WWW.
HBA.

GR

Χρήστος Βλ. Γκόρτσος
Γενικός Γραμματέας ΕΕΤ

Πρόσφατες κοινοτικές εξελίξεις στην ενυπόθηκη πίστη

Μια ιδιαίτερα σημαντική ρυθμιστική πρωτοβουλία κυοφορείται τους τελευταίους μήνες σε ευρωπαϊκό επίπεδο: η ολοκλήρωση της αγοράς για την παροχή υπηρεσιών ενυπόθηκης πίστης στην Κοινότητα.

Το θέμα προωθείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία στο πρόγραμμα δράσης της για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες κατά τη διάρκεια της περιόδου 2005-2010 προβλέπει, μεταξύ άλλων, την ανάγκη έκδοσης Λευκής Βίβλου στην οποία θα παρουσιάζονται οι πρωτοβουλίες που κρίνεται αναγκαίο να ληφθούν από την Επιτροπή, με σκοπό την ολοκλήρωση της αγοράς ενυπόθηκης πίστης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ειδικότερα, αυτό που διαπιστώνεται στον τομέα της ενυπόθηκης πίστης είναι ότι οι επιμέρους αγορές των κρατών-μελών δεν παρουσιάζουν μεγάλο βαθμό ολοκλήρωσης ιδίως όσον αφορά τα διαθέσιμα προϊόντα και τη διασυνοριακή δραστηριότητα. Στο πλαίσιο αυτό, κρίθηκε αναγκαία η διερεύνηση των περιθωρίων που υπάρχουν για τη λήψη μέτρων σε κοινοτικό επίπεδο με σκοπό την ολοκλήρωση της εν λόγω αγοράς.

Με γνώμονα τη λήψη αποκλειστικά και μόνο των αναγκαίων νομοθετικών μέτρων, αλλά και την εξάντληση του διαλόγου μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών, η Επιτροπή συνέστησε ήδη δύο ομάδες εργασίας που λειτουργούν υπό την αιγίδα της και εξετάζουν συγκεκριμένα θέματα που πρέπει να επιλυθούν για τη διευκόλυνση της διασυνοριακής παροχής ενυπόθηκης πίστης:

- (α) Η πρώτη ομάδα εργασίας (Mortgage Industry and Consumer Expert Group) που εξετάζει ζητήματα που άπτονται της προστασίας του καταναλωτή αποτελείται από εκπροσώπους των ευρωπαϊκών ενώσεων του πιστωτικού τομέα και των ενώσεων καταναλωτών. Ο γενικός στόχος της ομάδας εργασίας είναι η εξέταση των ζητημάτων στα οποία μπορεί να επιτευχθεί συναίνεση μεταξύ πιστωτικών φορέων και καταναλωτών σε τέσσερις επιμέρους θεματικές της προστασίας του καταναλωτή και ειδικότερα, την παροχή πληροφόρησης, την παροχή συμβουλών, την πρόωρη αποπληρωμή και το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο. Στην περίπτωση εξεύρεσης κοινών σημείων, ο απώτερος στόχος

της ομάδας εργασίας είναι η έκδοση κοινά αποδεκτών προτύπων, τα οποία θα μπορούσαν να αποτυπωθούν στη Λευκή Βίβλο της Επιτροπής.

■ Η καθιέρωση κοινών προτύπων σε ό,τι αφορά την παροχή πληροφόρησης κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης του καταναλωτή και τη διευκόλυνση της συγκρισιμότητας των προσφερόμενων προϊόντων διασυνورياκά. Η παροχή προσυμβατικής πληροφόρησης καθορίζεται με βάση

το ισχύον καθεστώς από το σχετικό πανευρωπαϊκό εθελοντικό κώδικα συμπεριφοράς, ο οποίος έχει υιοθετηθεί με κοινοτική Σύσταση. Αντικείμενο εξέτασης από την ομάδα εργασίας θα αποτελέσει εν προκειμένω η τυχόν τροποποίηση του κώδικα, καθώς και η καθιέρωση κοινών προτύπων για την εν γένει πληροφόρηση που πρέπει να παρέχεται στον τομέα της ενυπόθηκης πίστης.

- Σε σχέση με το ζήτημα της παροχής συμβουλών από τον πιστωτικό φορέα στον καταναλωτή αναφέρεται κατά πόσον η παροχή συμβουλών θα πρέπει να είναι υποχρεωτική ή προαιρετική, κατά πόσο θα πρέπει να θεωρείται ανεξάρτητη ειδικά αμειβόμενη υπηρεσία ή υπηρεσία που περιλαμβάνεται στην παροχή πληροφόρησης, ο καθορισμός των αρμόδιων προσώπων για την παροχή συμβουλών και τέλος διερευνώνται οι κοινές αρχές που θα πρέπει να διέπουν την παροχή συμβουλών.
- Ως προς το ζήτημα της πρόωρης αποπληρωμής, η ομάδα εργασίας καλείται να εξετάσει κατά πόσον η πρόωρη αποπληρωμή θα πρέπει να αποτελεί δικαίωμα εκ του νόμου ή να προβλέπεται συμβατικά, και κατά πόσο, σε ποια έκταση και βάσει ποιας μεθόδου θα υπολογίζεται η αποζημίωση του πιστωτικού φορέα στην περίπτωση αυτή.

- Τέλος, για το Συνολικό Ετήσιο Πραγματικό Επιτόκιο (ΣΕΠΕ) θα διερευνηθεί από την ομάδα εργασίας η τυχόν αναγκαιότητα καθιέρωσης ενιαίου ΣΕΠΕ για την ενυπόθηκη πίστη, οι πιθανές μέθοδοι υπολογισμού του, τα στοιχεία κόστους που θα πρέπει να περιλαμβάνει και ο τρόπος ενημέρωσης του καταναλωτή για τα κόστη που εξαιρούνται από τον υπολογισμό του ΣΕΠΕ.
- (β) Η δεύτερη ομάδα εργασίας (Mortgage Funding Expert Group), που εξετάζει ζητήματα αναφορικά με τη χρηματοδότηση ενυπόθηκων δανείων, αποτελείται από εμπειρογνώμονες του χώρου από διάφορα κράτη-μέλη, ενώ συμμετέχουν επίσης εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και παρατηρητές από τις ευρωπαϊκές ενώσεις του πιστωτικού τομέα και το European Securitization Forum. Σκοπός της ομάδας αυτής είναι να εντοπίσει τα εμπόδια που υπάρχουν σήμερα στην ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς για καθένα από τα υφιστάμενα μοντέλα χρηματοδότησης (όπως ενδεικτικά, καταθέσεις μικρού ύψους, καλυμμένα ομόλογα, επενδυτικά ομόλογα που διασφαλίζονται με υποθήκες), να τα κατηγοριοποιήσει ανάλογα με την προέλευσή τους (π.χ. εμπορικές πρακτικές, τεχνικά πρότυπα, εθνική/ευρωπαϊκή νομοθεσία) και να τα ιεραρχήσει με βάση τη σημασία τους για την αγορά. Στη συνέχεια καλείται να εξετάσει πιθανές λύσεις για την άρση των εν λόγω εμποδίων και να προβεί σε συγκεκριμένες συστάσεις προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το έργο των δύο ομάδων εργασίας αναμένεται να διαδραματίσει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο για τη διαμόρφωση της Λευκής Βίβλου από την Επιτροπή. Η ΕΕΤ παρακολουθεί στενά την πορεία των εργασιών τους και συμμετέχει ενεργά στο διάλογο που διεξάγεται, με γνώμονα την επίτευξη συναίνεσης και την εξεύρεση των λύσεων εκείνων που θα διευκολύνουν την περαιτέρω ανάπτυξη της ευρωπαϊκής αγοράς ενυπόθηκης πίστης, χωρίς να επιβαρύνουν.

Εκτελεστική Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας: Νέος καταμερισμός αρμοδιοτήτων

Επιμέλεια: **ΑΛΕΚΟΣ ΛΙΔΩΡΙΚΗΣ**
Δημοσιογράφος

Νέες, διευρυμένες αρμοδιότητες ανέλαβε ο Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της τράπεζας κ. Λουκάς Παπαδήμος, στο πλαίσιο της συνολικής αναδιάρθρωσης των αρμοδιοτήτων των μελών του ΔΣ του ιδρύματος. Η ενέργεια αυτή είχε καταστεί αναγκαία, μετά την αποχώρηση από την τράπεζα του Γερμανού οικονομολόγου και μέλους του ΔΣ της ΕΚΤ, κ. Ότμαρ Ίσινγκ, στη θέση του οποίου τοποθετήθηκε ο συμπατριώτης του κ. Γιούργκεν Σταρκ.

Στο πλαίσιο της ευθύνης της για τη συνολική λειτουργία των υπηρεσιακών μονάδων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΚΤ έλαβε, την 1η Ιουνίου, απόφαση, με άμεση ισχύ, σχετικά με τον καταμερισμό αρμοδιοτήτων μεταξύ των μελών της.

Ειδικότερα, όπως αναφέρεται σε σχετική ανακοίνωση της τράπεζας, πέραν των καταστατικών του καθηκόντων ως Προέδρου της Εκτελεστικής Επιτροπής, του Διοικητικού Συμβουλίου και του Γενικού Συμβουλίου, ο Πρόεδρος, κ. Ζαν-Κλωντ Τρισέ, θα είναι αρμόδιος για τις υπηρεσιακές μονάδες: Επικοινωνία, Εσωτερική Επιθεώρηση, Γραμματεία και Γλωσσικές Υπηρεσίες.

Ο Αντιπρόεδρος, κ. Λουκάς Δ. Παπαδήμος, πέραν των καταστατικών καθηκόντων που έχει ως Αναπληρωτής του Προέδρου, θα είναι αρμόδιος για τις υπηρεσιακές μονάδες: Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα και Εποπτεία, Έρευνα.

Η κα Γκέρτρουντ Τούμπελ-Γκούγκερελ θα είναι αρμόδια για τις υπηρεσιακές μονάδες: Ανθρώπινο Δυναμικό, Προϋπολογισμός και Οργάνωση, Συστήματα Πληρωμών και Υποδομές Αγοράς. Ο κ. Χοσέ Μανουέλ Γκονθάλεθ-Πάραμο θα είναι αρμόδιος για τις υπηρεσιακές μονάδες τραπεζογραμματίων, δραστηριοτήτων αγορών, στατιστικής. Ο κ. Λορέντζο Μπίνι Σμάγκι θα είναι αρμόδιος για τις υπηρεσιακές μονάδες: Διοίκηση, Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σχέσεις, Νομικές Υπηρεσίες. Ο κ. Γιούργκεν Σταρκ θα είναι αρμόδιος για τις υπηρεσιακές μονάδες οικονομικών μελετών και πληροφοριακών συστημάτων.

Η θητεία του κ. Παπαδήμου στην αντιπροεδρία της ΕΚΤ ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2002. Είχε προηγηθεί η απόφαση για την τοποθέτησή του ως αντιπροέδρου της ΕΚΤ, στην Ισπανία, στην πρωτεύουσα του πριγκιπάτου των Αστουριών, Οβιέδο, τον Απρίλιο του 2002, στη διάρκεια των εργασιών του Συμβουλίου Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών.

Ο αντιπρόεδρος της ΕΚΤ κ. Λουκάς Παπαδήμος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1947. Σπούδασε στο Ινστιτούτο Τεχνολογίας της Μασαχουσέτης (MIT), απ' όπου πήρε και το διδακτορικό του δίπλωμα στα οικονομικά. Από το 1975 μέχρι το 1984 διετέλεσε καθηγητής οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Columbia στη Νέα

Υόρκη. Έχει επίσης εργαστεί ως οικονομικός εμπειρογνώμων στην Ομοσπονδιακή Τράπεζα (Federal Reserve Bank) των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Το 1984-1985 ήταν επισκέπτης καθηγητής στην Ανωτάτη Σχολή Οικονομικών και Εμπορικών Επιστημών. Από το 1985 μέχρι το 1993 κατείχε τη θέση του Οικονομικού Συμβούλου στην Τράπεζα της Ελλάδος και διετέλεσε επίσης Διευθυντής της Διεύθυνσης Οικονομικών Μελετών της ίδιας τράπεζας (1988-1992). Διορίστηκε Υποδιοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος το Δεκέμβριο

του 1993 και Διοικητής τον Οκτώβριο του 1994. Εξελέγη καθηγητής οικονομικών επιστημών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών το 1988. Από το 1985 μέχρι το 1993 ήταν μέλος της Επιτροπής Αναπληρωτών των Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών της ΕΟΚ και ήταν πρόεδρος της Επιτροπής το 1989. Έχει διατελέσει επίσης μέλος της Νομισματικής Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1985-1988 και 1990). Την άνοιξη του 1993 εξελέγη πρόεδρος της μόνιμης Υποεπιτροπής Νομισματικής Πολιτικής της Επιτροπής των Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και συνέχισε από τον Ιανουάριο του 1994 έως τον Ιανουάριο του 1995 ως Πρόεδρος της αντίστοιχης Υποεπιτροπής Νομισματικής Πολιτικής του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος.

Ο κ. Παπαδήμος έχει διατελέσει μέλος του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομώνων (ΣΟΕ) του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (1985-1988 και 1991-1994) και έχει συμμετάσχει σε διάφορα διοικητικά συμβούλια και επιτροπές, όπως στην Επιτροπή Padoa-Schioppa (1986-1987) που συνέταξε την Έκθεση *Efficiency, Stability and Equity* (Oxford University Press, 1987), στην Επιτροπή Αγγελοπούλου (1989-1990) η οποία συνέταξε την Έκθεση για τη Σταθεροποίηση και Ανάπτυξη της Ελληνικής Οικονομίας και στην Επιτροπή Schneider (1990-1991) για την Αξιολόγηση Ερευνητικών Προγραμμάτων Οικονομικών Επιστημών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Είναι τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών.

Η ερευνητική εργασία και το συγγραφικό του έργο έχουν επικεντρωθεί σε θέματα μακροοικονομικής θεωρίας και πολιτικής, όπως η διάρθρωση και λειτουργία των χρηματοπιστωτικών αγορών, το πρόβλημα του στασιμοληθωρισμού, η αποτελεσματικότητα των μέσων άσκησης νομισματικής πολιτικής και η οικονομική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Διεθνές Συνέδριο για την κανονιστική συμμόρφωση και την εκπαίδευση

“Regulatory Compliance and Training: Emerging Challenges for the European Financial System”

Η Ελληνική Ένωση Τραπεζών σε συνεργασία με το European Bank Training Network διοργάνωσαν, στις 5 Μαΐου 2006, στο Μέγαρο Καρτζά, διεθνές συνέδριο με θέμα την εφαρμογή στις τράπεζες της λειτουργίας της κανονιστικής συμμόρφωσης.

Αφορμή για την εκδήλωση αυτή αποτέλεσε η διάγνωση της ανάγκης για την έγκαιρη και αποτελεσματική ανταπόκριση των αρμόδιων Διευθύνσεων των τραπεζών στις εξελίξεις σχετικά με τη λειτουργία της κανονιστικής συμμόρφωσης και για το σχεδιασμό των κατάλληλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων αναφορικά με τις νέες απαιτήσεις.

Οι ομιλητές ανέδειξαν την πολυπλοκότητα του ρυθμιστικού περιβάλλοντος στο χρηματοπιστωτικό τομέα, τη σημασία και το ρόλο της κανονιστικής συμμόρφωσης, ενώ παρουσίασαν κατευθύνσεις και βέλτιστες πρακτικές για την παροχή ποιοτικής και αποτελεσματικής εκπαίδευσης σε όλους τους εμπλεκόμενους στην εφαρμογή του θεσμού.

Η συμμετοχή ήταν ευρύτατη – το ακροατήριο ξεπέρασε τα 300 άτομα – ενώ παρευρέθησαν και εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, της Τράπεζας της Ελλάδος, της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, άλλων δημοσίων φορέων και οργανισμών, καθώς επίσης και της ακαδημαϊκής κοινότητας. Επίσης πολύ σημαντική ήταν η παρουσία στελεχών τραπεζών και ινστιτούτων τραπεζικής εκπαίδευσης, τόσο από την Ελλάδα όσο και από το εξωτερικό, αναδεικνύοντας έτσι τη διεθνή διάσταση του θέματος, αλλά και τη δυναμική των ελληνικών τραπεζών στο διεθνή χώρο.

Οι εισηγήσεις που παρουσιάζονται συνοπτικά στη συνέχεια συνέθεσαν τις τρεις ενότητες του συνεδρίου. Συγκεκριμένα, η πρώτη ενότητα αφορούσε το αναδυόμενο ρυθμιστικό περιβάλλον του χρηματοπιστωτικού τομέα, η δεύτερη τη διεθνή εμπειρία σε ό,τι αφορά την κανονιστική συμμόρφωση στον τραπεζικό τομέα και η τρίτη την επίδραση που ασκούν οι εξελίξεις στον τομέα της κανονιστικής συμμόρφωσης στις Διευθύνσεις Ανθρώπινου Δυναμικού και στην εκπαίδευση των εργαζομένων στις τράπεζες.

Τάκης Αράπογλου

Πρόεδρος, Ελληνική Ένωση Τραπεζών

Ο κ. **Αράπογλου**, αφού καλωσόρισε τους συνέδρους, αναφέρθηκε στις νομοθετικές και κανονιστικές εξελίξεις που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια κατ' εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Σχεδίου Δράσης για τις Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες και στις επιπτώσεις που έχουν αυτές στην εσωτερική οργάνωση και τις διαδικασίες συμμόρφωσης των πιστωτικών ιδρυμάτων με το νέο διεθνοποιημένο κανονιστικό περιβάλλον.

Η ανάπτυξη αποτελεσματικών πολιτικών και διαδικασιών κανονιστικής συμμόρφωσης από τα πιστωτικά ιδρύματα καθίσταται πλέον αναγκαία, ώστε να είναι δυνατή η διαχείριση αφενός μεν του πολύπλοκου ρυθμιστικού πλαισίου που έχει διαμορφωθεί και αφετέρου του αυξημένου κινδύνου κανονιστικής συμμόρφωσης.

Ο κ. Αράπογλου στη συνέχεια αναφέρθηκε στην έκθεση που δημοσίευσε τον Απρίλιο του 2005 η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία σχετικά με την κανονιστική συμμόρφωση. Με την εν λόγω έκθεση ως κίνδυνος κανονιστικής συμμόρφωσης νοείται ο κίνδυνος επιβολής νομικών ή κανονιστικών κυρώσεων, η ουσιώδης οικονομική ζημία ή το κόστος αντιμετώπισης που θα επιβαρυνθεί μια τράπεζα ως αποτέλεσμα της μη συμμόρφωσης με τις τιθέμενες παραμέτρους κανονιστικής συμμόρφωσης. Στο ίδιο κείμενο περιέχονται δέκα θεμελιώδεις αρχές αναφορικά με τρεις επιμέρους θεματικές της κανονιστικής συμμόρφωσης των τραπεζών, και συγκεκριμένα (α) τις ευθύνες των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των διευθυντικών στελεχών, (β) τις λειτουργίες και αρμοδιότητες της μονάδας κανονιστικής συμμόρφωσης, (γ) τη διαχείριση ζητημάτων με διασυννοριακό χαρακτήρα και την παρακολούθηση εργασιών που έχουν ανατεθεί σε τρίτα, εκτός τράπεζας, πρόσωπα.

Η Τράπεζα της Ελλάδος, σε συμφωνία με τα όσα διαλαμβάνονται στην εν λόγω έκθεση, δημοσίευσε την ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, με την οποία θεσμοθετείται η υποχρέωση συγκρότησης μονάδας κανονιστικής συμμόρφωσης σε κάθε τράπεζα, με εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά μετοχές ή με συνολικό ενεργητικό άνω των 10 δισεκατομμυρίων ευρώ ή με θυγατρικές ή υποκαταστήματα εκτός Ελλάδας.

Τέλος, ο κ. Αράπογλου αναφέρθηκε στο ρόλο της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών τόσο κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων για την οριστικοποίηση των διατάξεων της ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, όσο και στο εκπαιδευτικό της έργο στον τομέα της κανονιστικής συμμόρφωσης, που μορφοποιείται με την εισαγωγή εξειδικευμένου προγράμματος που θα οδηγεί στην απόκτηση σχετικού πιστοποιητικού.

Ο κ. Αράπογλου έκλεισε την ομιλία του επισημαίνοντας ότι η κανονιστική συμμόρφωση αποτελεί μέρος της εταιρικής κουλτούρας και υπερβαίνει την ορθή εφαρμογή του ρυθμιστικού πλαισίου, καθώς στην πραγματικότητα αφορά την προστασία των συμφερόντων των πελατών και των μετόχων της επιχείρησης, αλλά και της κοινωνίας εν γένει.

Mario Spatafora

Πρόεδρος, European Bank Training Network

Ο καθηγητής κ. **Spatafora**, Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Τραπεζικής Εκπαίδευσης (EBTN), που ήταν συνδιοργανωτής του διεθνούς συνεδρίου, αφού καλωσόρισε με τη σειρά του τους συνέδρους, έκανε μια συνοπτική παρουσίαση του EBTN, των σκοπών που αυτό επιδιώκει, καθώς και των διαπιστεύσεων που παρέχει σε εκπαιδευτικά ινστιτούτα για πιστοποιήσεις που αφορούν τον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Στη συνέχεια προχώρησε στην ανάλυση της έννοιας της κανονιστικής συμμόρφωσης, επισημαίνοντας ότι αφορά την εταιρική κουλτούρα, απαιτεί την επίδειξη συνεχούς και έντονου ενδιαφέροντος από τη Διοίκηση και πρέπει να διαχέεται σε όλη την επιχείρηση, σε κάθε επίπεδο. Επισημάνει ότι η κανονιστική συμμόρφωση εντάσσεται στο συνολικό σύστημα διαχείρισης κινδύνων, τονίζοντας τις λειτουργικές, αλλά και ποιοτικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι υπεύθυνοι για τη διαχείριση του κινδύνου κανονιστικής συμμόρφωσης και επισημαίνοντας το διακριτό ρόλο των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των διευθυντικών στελεχών στη λειτουργία της κανονιστικής συμμόρφωσης. Αναφέρθηκε επίσης στο ρόλο και τις αρμοδιότητες της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου σε σχέση με την κανονιστική συμμόρφωση.

Κεντρική ομιλία:

Άσκηση εποπτείας και κανονιστική συμμόρφωση: νέες προκλήσεις για τα πιστωτικά και τα χρηματοδοτικά ιδρύματα

Παναγιώτης Κυριακόπουλος

Διευθυντής, Διεύθυνση Εποπτείας, Τράπεζα της Ελλάδος

Ο κ. **Κυριακόπουλος** εστίασε στην εποπτική πλευρά της λειτουργίας της κανονιστικής συμμόρφωσης και στις σχετικές ρυθμιστικές εξελίξεις. Ειδικότερα, ο κ. Κυριακόπουλος τόνισε ότι η έννοια του κινδύνου κανονιστικής συμμόρφωσης είναι πλέον ευρύτερη και περιλαμβάνει και άλλους τομείς εκτός από τις υποχρεώσεις περιοδικής ενημέρωσης και την εταιρική διακυβέρνηση. Οι πρόσφατες δε διεθνείς εξελίξεις στον χρηματοπιστωτικό τομέα, αλλά και σε ζητήματα που άπτονται της εταιρικής διακυβέρνησης, της διαφάνειας και της προστασίας του καταναλωτή, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος καθιστούν ακόμη πιο επιτακτική την ανάγκη αποτελεσματικής εποπτείας του κινδύνου κανονιστικής συμμόρφωσης. Στο σημείο αυτό, ειδική αναφορά έκανε στο νέο Σύμφωνο της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια, επισημαίνοντας ότι, ενώ σύμφωνα με αυτό δεν απαιτείται η δέσμευση κεφαλαίων για μη μετρήσιμους κινδύνους, όπως είναι ο κίνδυνος κανονιστικής συμμόρφωσης, οι τράπεζες οφείλουν να τους αξιολογούν και να λαμβάνουν μέτρα αντιμετώπισής τους στο μέτρο που η τυχόν επέλευσή τους δύναται να ζημιώσει τη φήμη και την εμπιστοσύνη του κοινού σε αυτές. Παράλληλα τόνισε ότι το νέο Σύμφωνο της Βασιλείας υιοθετεί μια περισσότερο προληπτική και ευαίσθητη στους κινδύνους προσέγγιση, η οποία υποχρεώνει τους επόπτες να εστιάσουν σε όλους εκείνους τους τομείς που μπορούν να επηρεάσουν, άμεσα ή έμμεσα, τη δυνατότητα των τραπεζών να καλύπτουν τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται.

Ο κ. Κυριακόπουλος αναφέρθηκε επίσης στη νέα Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 2577/2006, παρουσιάζοντας τους κύριους άξονές της και τις επιλογές στις οποίες προέβη η Τράπεζα της Ελλάδος αναφορικά με την αντιμετώπιση των ακόλουθων ζητημάτων: (α) κατά πόσο μόνο μεγάλες πολυεθνικές τράπεζες θα πρέπει να έχουν εσωτερική μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης, (β) κατά πόσο η λειτουργία της κανονιστικής συμμόρφωσης θα πρέπει να είναι ανάλογη με το μέγεθος και την πολυπλοκότητα των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται η κάθε τράπεζα, (γ) κατά πόσο θα πρέπει να υιοθετηθούν γενικές αρχές για την κανονιστική συμμόρφωση ή θα πρέπει να υπάρξει λεπτομερειακή καταγραφή των σχετικών υποχρεώσεων και (δ) αν η σχετική ευθύνη θα παρακολουθείται σε επίπεδο ομίλου.

Ο κ. Κυριακόπουλος ανέλυσε στη συνέχεια τις ελάχιστες προϋποθέσεις και κριτήρια που θέτει η νέα ΠΔ/ΤΕ και αφορούν το ρόλο των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και της Διοίκησης, τη θέση της μονάδας κανονιστικής συμμόρφωσης στο οργανόγραμμα των τραπεζών, τη στελέχωσή της και τις αρμοδιότητές της, ενώ επισήμανε την αναγκαιότητα συνεχούς εκπαίδευσης των εργαζομένων σε θέματα κανονιστικής συμμόρφωσης. Καταλήγοντας, ο κ. Κυριακόπουλος επισήμανε την αναγκαιότητα ενεργούς εμπλοκής των μελών των Διοικητικών

Συμβουλίων και των Διοικήσεων των τραπεζών στη λειτουργία της κανονιστικής συμμόρφωσης και τόνισε την ανάγκη διαρκούς παρακολούθησης της εφαρμογής των σχετικών κανόνων από τις εποπτικές αρχές.

Πρώτη Ενότητα:

Το αναδυόμενο ρυθμιστικό περιβάλλον

Συντονιστής: Prof. Mario Spatafora, Πρόεδρος, European Bank Training Network

Οι δικαιολογητικές βάσεις της ρυθμιστικής παρέμβασης στον χρηματοπιστωτικό τομέα

Επικ. Καθηγητής Χρήστος Γκόρτσος, Γενικός Γραμματέας, Ελληνική Ένωση Τραπεζών

Ο καθηγητής κ. **Γκόρτσος**, ξεκινώντας με την επισήμανση ότι στον χρηματοπιστωτικό τομέα παρατηρείται εξαιρετικά έντονη ρυθμιστική παρέμβαση, ανέλυσε τους λόγους που επιβάλλουν την παρέμβαση αυτή σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, καθώς επίσης και την οπτική, αλλά και τις προσδοκίες των φορέων της αγοράς σχετικά.

Η πρώτη δικαιολογητική βάση της ρυθμιστικής παρέμβασης στον χρηματοπιστωτικό τομέα, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, είναι η ανάγκη προστασίας της σταθερότητάς του από την επέλευση συστημικών κρίσεων. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσονται πέντε διακριτές, αλλά στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους, πολιτικές ρυθμιστικής παρέμβασης που αφορούν (α) την ανάγκη προστασίας της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος από τον κίνδυνο διαδοχικών πτωχεύσεων τραπεζών, (β) την ανάγκη προστασίας της σταθερότητας των κεφαλαιαγορών από τον κίνδυνο απότομων και σημαντικών διακυμάνσεων των τιμών ή από τον κίνδυνο πτώχευσης ενδιάμεσων φορέων που παρέχουν επενδυτικές υπηρεσίες, (γ) την ανάγκη προστασίας της σταθερότητας της ασφαλιστικής και αντασφαλιστικής αγοράς από τον κίνδυνο

πτώχευσης των φορέων που παρέχουν τις εν λόγω υπηρεσίες, (δ) την ανάγκη προστασίας της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος ως συνόλου από γενικευμένες οικονομικές κρίσεις που οφείλονται στην ανάληψη υπερβολικών κινδύνων από ομίλους ετερογενών χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων και (ε) την ανάγκη προστασίας της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού από κινδύνους ρευστότητας ή αφερεγγυότητας. Η ρυθμιστική παρέμβαση που επιβάλλεται σύμφωνα με τις ανωτέρω πολιτικές επιδιώκεται με την υιοθέτηση μέτρων που αφορούν ιδίως την αδειοδότηση και προληπτική εποπτεία των εμπλεκόμενων προσώπων, τη λύση και εκκαθάρισή τους, την εταιρική διακυβέρνηση, την εποπτεία των αναλαμβανόμενων κινδύνων και την καθιέρωση συστημάτων εγγύησης καταθέσεων.

Ο δεύτερος λόγος ρυθμιστικής παρέμβασης αφορά την προστασία της αποτελεσματικότητας των κεφαλαιαγορών και την προστασία των επενδυτών και επιδιώκεται με την υιοθέτηση μέτρων που αποβλέπουν στη διαφάνεια και την επαρκή πληροφόρηση των επενδυτών, στην απαγόρευση πρακτικών που στρεβλώνουν την αγορά, στη ρύθμιση των δημόσιων προτάσεων και στην ομοιόμορφη απεικόνιση των οικονομικών καταστάσεων των εισηγμένων εταιρειών.

Ο τρίτος λόγος ρυθμιστικής παρέμβασης αφορά την προστασία των καταναλωτών χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών και επιδιώκεται με την υιοθέτηση μέτρων που αποβλέπουν στην παροχή επαρκούς πληροφόρησης, την εξάλειψη καταχρηστικών γενικών όρων συναλλαγών και τη συλλογική προστασία τους.

Ο τέταρτος λόγος ρυθμιστικής παρέμβασης αφορά την προστασία του συστήματος από τη χρήση του για τη διάπραξη οικονομικών εγκλημάτων και επιδιώκεται με την υιοθέτηση μέτρων που αναφέρονται στο στενότερο έλεγχο των ύποπτων συναλλαγών από τις εποπτικές αρχές. Τέλος, ο πέμπτος λόγος ρυθμι-

στικής παρέμβασης έχει να κάνει με την άσκηση οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής και επιδιώκεται με την υιοθέτηση παρεμβατικών μέτρων που αφορούν ενδεικτικά το ύψος των επιτοκίων και την υποχρεωτική επένδυση τραπεζικών διαθεσίμων σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας.

Ο κ. Γκόρτσος αναφέρθηκε επίσης στη διεθνοποίηση των ρυθμιστικών παρεμβάσεων στον χρηματοπιστωτικό τομέα και στη συνακόλουθη ανάγκη διεθνούς συνεργασίας που αφορά την επιλογή της αρμόδιας εποπτικής αρχής σε περίπτωση συναρμοδιότητας και την υιοθέτηση ομογενοποιημένων κανόνων που θα προάγουν τον υγιή ανταγωνισμό και θα συμβάλλουν στην κατάργηση φαινομένων επιλογής του χαλαρότερου κάθε φορά ρυθμιστικού περιβάλλοντος από τους φορείς της αγοράς. Τέλος, αναφέρθηκε στις προσδοκίες των φορέων της αγοράς για τον τρόπο και τις προϋποθέσεις που θα πρέπει να πληροί η ρυθμιστική παρέμβαση στον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Η κανονιστική συμμόρφωση στις τράπεζες

Prof. Dr. Arnold Schilder, Εκτελεστικός Διευθυντής, Κεντρική Τράπεζα της Ολλανδίας

Ο επόμενος ομιλητής, καθηγητής κ. **Schilder**, Εκτελεστικός Διευθυντής της Nederlandsche Bank και Πρόεδρος της Ομάδας Εργασίας για Λογιστικά Ζητήματα της Επιτροπής της Βασιλείας, επικεντρώθηκε στις προκλήσεις που παρουσιάζει η λειτουργία της κανονιστικής συμμόρφωσης για τις τράπεζες.

Ο κ. Schilder, αφού αναφέρθηκε στον ορισμό που έχει δοθεί από την Επιτροπή της Βασιλείας για τον κίνδυνο κανονιστικής συμμόρφωσης, ανέλυσε καταρχήν τα ζητήματα που ανακύπτουν κατά τη διασυννο-ριακή δραστηριοποίηση των τραπεζών και άπτονται της κανονιστικής συμμόρφωσης, καταλήγοντας στο ότι οι τράπεζες πρέπει να εντάξουν τις προκλήσεις που συνεπάγεται η δραστηριοποίησή τους αυτή στη στρατηγική που ακολουθούν για τη διαχείριση των κινδύνων σε συνολική βάση και όχι αποσπασματικά.

Στη συνέχεια αναφέρθηκε διεξοδικά στο διακριτό ρόλο που έχουν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και η Διοίκηση στη διαχείριση του κινδύνου της κανονιστικής συμμόρφωσης, καθώς και στο ποιες θα πρέπει να είναι οι αρμοδιότητες της μονάδας κανονιστικής συμμόρφωσης, όπως ενδεικτικά η παροχή σχετικών συμβουλών στη Διοίκηση, η καθοδήγηση και η εκπαίδευση των εργαζομένων, ο εντοπισμός και η αξιολόγηση των επιμέρους κινδύνων που αφορούν την κανονιστική συμμόρφωση, καθώς και ο συνε-χής έλεγχος και αναφορά στη Διοίκηση.

Τέλος, ο κ. Schilder επισήμανε ότι, έχοντας υπόψη την ολοένα αυξανόμενη σημασία του κινδύνου κα-νονιστικής συμμόρφωσης για τη φήμη και αξιοπιστία των τραπεζών, η αντιμετώπιση του κινδύνου αυτού θα πρέπει να καταστεί προτεραιότητα των τραπεζών μέσω της εκπαίδευσης, του υποδειγματικού ρόλου που θα κληθούν να παίξουν οι Διοικήσεις των τραπεζών και της οργάνωσης και λειτουργίας αποτελε-σματικών μονάδων παρακολούθησης της κανονιστικής συμμόρφωσης.

Το αναδυόμενο νομοθετικό και ρυθμιστικό πλαίσιο του χρηματοπιστωτικού τομέα σε κοινοτικό επίπεδο

*Γεώργιος Ζαββός, Νομικός Σύμβουλος, Business Law and Financial Services Team Legal Service,
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τ. Ευρωβουλευτής*

Ο τρίτος ομιλητής ήταν ο κ. **Ζαββός**, ο οποίος αφού έκανε μια εισαγωγική αναφορά στο ρόλο της Νομικής Υπηρεσίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, καθώς και στην κα-τανομή των ρυθμιστικών και εποπτικών αρμοδιοτήτων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον χρηματοπι-στωτικό τομέα, εστίασε καταρχήν στις τελευταίες εξελίξεις που αφορούν την ενοποίηση της αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και έχουν σχέση με την καθιέρωση του ευρώ, την επέκταση και τις αλ-λαγές στις δομές της αγοράς και τη συναφή εμφάνιση νέων κινδύνων.

Στη συνέχεια ο κ. Ζαββός ανέλυσε το κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο και τον αντίκτυπο που έχει στη λειτουργία της κανονιστικής συμμόρφωσης των τραπεζών, αναφερόμενος διεξοδικά στα ιδιαίτερα χα-ρακτηριστικά της Οδηγίας 2004/39/EK για τις αγορές σε χρηματοπιστωτικά μέσα και των μέτρων εφαρμογής της, καθώς και στη νέα Οδηγία για την κεφαλαιακή επάρκεια, και στις επιπτώσεις που αυ-τές θα έχουν στις δομές της αγοράς και των διαμεσολαβούντων φορέων, αλλά και στις νέες προ-

κλήσεις που παρουσιάζουν τόσο για τις εποπτικές αρχές όσο και για τις Διοικήσεις των διαμεσολαβούντων φορέων.

Ο κ. Ζαββός αναφέρθηκε επίσης στα εναπομείναντα εμπόδια για την πλήρη απελευθέρωση της κοινοτικής αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, καθώς και στη συνεχιζόμενη συζήτηση για το ενδεχόμενο μοντέλο εποπτείας (από το κράτος-μέλος καταγωγής ή από το κράτος-μέλος υποδοχής) ενόψει της Οδηγίας για την κεφαλαιακή επάρκεια, την

επέκταση της αγοράς, των συνεχιζόμενων συγχωνεύσεων και εξαγορών, της διασυννοριακής επέκτασης των τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών ομίλων και της εμφάνισης νέων εταιρικών μορφωμάτων. Επιπλέον εστίασε στις τελευταίες εξελίξεις στο ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο με την εισαγωγή του θεσμού της ευρωπαϊκής εταιρείας.

Τέλος, ο κ. Ζαββός αναφέρθηκε στη μελλοντική αρχιτεκτονική της αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και παρέθεσε τις υπάρχουσες επιλογές που έχουν να κάνουν με τη διατήρηση του σημερινού κατεστημένου, την επιλογή μιας εξελικτικής διαδικασίας με την ανάδειξη των συμβουλευτικών επιτροπών που προβλέπονται στο τρίτο επίπεδο της διαδικασίας Lamfalussy, την υιοθέτηση συστήματος δύο ταχυτήτων ή την υιοθέτηση ενός πανευρωπαϊκού συστήματος εποπτείας στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς.

Δεύτερη Ενότητα:

Η διεθνής εμπειρία σε ό,τι αφορά την κανονιστική συμμόρφωση στον χρηματοπιστωτικό τομέα

Συντονιστής: Guido Ravoet, Γενικός Γραμματέας, Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία

Πανευρωπαϊκή διάσταση της επιβολής κυρώσεων για παραβάσεις σε θέματα κανονιστικής συμμόρφωσης

Peter Maskrey, Head of CIB EMEA Compliance, Citigroup

Ο κ. **Maskrey**, Επικεφαλής της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης της Citigroup, αναφερόμενος στην πανευρωπαϊκή διάσταση της επιβολής κυρώσεων για παραβάσεις σε θέματα κανονιστικής συμμόρφωσης, χρησιμοποίησε το παράδειγμα της επιβολής προστίμου ύψους 20,9 εκατομμυρίων ευρώ από την Financial Services Authority – FSA, τη βρετανική εποπτική αρχή του χρηματοπιστωτικού τομέα, εις βάρος της Citigroup Global Markets Limited για την παραβίαση των Αρχών 2 και 3 του σχετικού πλαισίου της FSA, κατά την εκτέλεση συγκεκριμένων κερδοσκοπικών κινήσεων στην αγορά των ευρωομολόγων. Οι εν λόγω αρχές αφορούν την εκτέλεση των εργασιών με την επιβαλλόμενη ικανότητα, προσοχή και επιμέλεια, καθώς και την ύπαρξη αποτελεσματικών μηχανισμών ελέγχου εντός της επιχείρησης.

Ο κ. Maskrey, αφού αναφέρθηκε στα πραγματικά περιστατικά, τόνισε ότι στην υπόθεση εμπλέκονται εποπτικές αρχές από διάφορες χώρες, εφόσον η συγκεκριμένη αγοραπωλησία της Citigroup αφορούσε

13 διαφορετικές αγορές κυβερνητικών ομολόγων, οι οποίες δεν ακολούθησαν ενιαία γραμμή ως προς την αξιολόγηση της πράξης και τις επιβαλλόμενες κυρώσεις.

Με την παρουσίαση της υπόθεσης αυτής ο κ. Maskrey ανέδειξε συγκεκριμένα ζητήματα που άπτονται της καθημερινής λειτουργίας μιας επιχείρησης του χρηματοπιστωτικού τομέα (ύπαρξη αποτελεσματικών συστημάτων επικοινωνίας μεταξύ των υπαλλήλων, προσομοιώσεις εκτέλεσης συγκεκριμένων επενδυτικών κινήσεων, ανάπτυξη του κατάλληλου λογισμικού, εκπαίδευση των υπαλλήλων) και αφορούν την πολιτική κανονιστικής συμμόρφωσης της επιχείρησης, καθώς και την πολυπλοκότητα, αλλά και τις διαφορετικές προσεγγίσεις των υφιστάμενων δομών ρύθμισης και εποπτείας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο και τη συνακόλουθη ανάγκη ανάπτυξης αποτελεσματικών δομών αντιμετώπισής τους.

Δεοντολογία και κανονιστική συμμόρφωση

Niall Gallagher, Group Compliance Officer – Business Ethics, Allied Irish Banks (AIB Group)

Ο επόμενος ομιλητής, κ. **Gallagher**, υπεύθυνος Κανονιστικής Συμμόρφωσης – Επαγγελματικής Δεοντολογίας της Allied Irish Bank plc., αναφέρθηκε καταρχήν στην κεφαλαιώδη σημασία που έχει η έννοια της εμπιστοσύνης στο χώρο των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, εφόσον αυτή πρέπει να υπάρχει μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων προσώπων (καταναλωτών, προμηθευτών και εποπτικών φορέων) για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς.

Η έννοια της εμπιστοσύνης αποτελεί τον πυρήνα της ρύθμισης της λειτουργίας των επιχειρήσεων και ως ζήτημα που άπτεται της ηθικής δεν αρκεί να προβλεφθεί μόνο νομοθετικά, αλλά να καλλιεργείται και να «κερδίζεται» στην πράξη.

Ο κ. Gallagher εστίασε στη συνέχεια σε ορισμένα πρακτικά ζητήματα δεοντολογίας, όπως η σύγκρουση συμφερόντων, η δίκαιη αντιμετώπιση των πελατών κατά την κατάρτιση της τιμολογιακής πολιτικής και την εκτέλεση των εντολών τους, και η κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων, τα οποία άπτονται της λειτουργίας της κανονιστικής συμμόρφωσης.

Όπως επισήμανε, οι κανόνες δεοντολογίας αποτελούν βασική παράμετρο της λειτουργίας της κανονιστικής συμμόρφωσης και θα πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο, όχι μόνο της σχετικής επαγγελματικής εκπαίδευσης αλλά και της καθημερινής λειτουργίας των επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα. Στο πλαίσιο αυτό βασικό ρόλο διαδραματίζει η κουλτούρα της κανονιστικής συμμόρφωσης, όπως αυτή διαμορφώνεται από τη Διοίκηση της επιχείρησης, αλλά και ο υπεύθυνος κανονιστικής συμμόρφωσης, ο οποίος θα πρέπει να εντάξει τους κανόνες ηθικής και δεοντολογίας στην καθημερινή λειτουργία της επιχείρησης.

Τάσεις της κανονιστικής συμμόρφωσης

Chris Davies, Global Head of Compliance, Société Générale

Ο τελευταίος ομιλητής της ενότητας αυτής, κ. **Davies**, Επικεφαλής Κανονιστικής Συμμόρφωσης της Société Générale, αναφέρθηκε καταρχήν στους τομείς που περιλαμβάνονται στην έννοια της κανονιστικής συμμόρφωσης (κατάχρηση αγοράς, διαχείριση πληροφόρησης, ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και χρηματοδό-

τηση τρομοκρατικών ενεργειών, αδειοδότηση, σχέσεις με εποπτικές και ρυθμιστικές αρχές, χειρισμός παραπόνων).

Στη συνέχεια εστίασε στις αρμοδιότητες που συνήθως ανατίθενται στη μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης, οι οποίες αφορούν κυρίως τον προληπτικό εντοπισμό και αξιολόγηση των κινδύνων κανονιστικής συμμόρφωσης που ενδέχεται να προκύψουν κατά τη λειτουργία της επιχείρησης, την παροχή συμβουλών αναφορικά με το νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας, την καθιέρωση σχετικών εσωτερικών διαδικασιών, τον έλεγχο συμμόρφωσης, τη διαρκή αξιολόγηση των κινδύνων και την αναφορά στη Διοίκηση, την εκπαίδευση του προσωπικού, την επαφή με τις ρυθμιστικές και εποπτικές αρχές και το χειρισμό των παραπόνων. Εστίασε στην ανάγκη να γίνει κατανοητό ότι η ευθύνη για την κανονιστική συμμόρφωση ανήκει σε όλους τους εργαζομένους στην τράπεζα και όχι μόνο στη μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης. Επισήμανε ωστόσο ότι η διαμόρφωση της πολιτικής κανονιστικής συμμόρφωσης και η στρατηγική ανάληψης κινδύνων ανήκει στη Διοίκηση κάθε τράπεζας.

Τέλος, ο κ. Davies τόνισε την ολοένα και πιο αυστηρή στάση των εποπτικών αρχών στο θέμα της κανονιστικής συμμόρφωσης, καθώς και την τάση διεθνοποίησης του κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού τομέα και της εποπτείας του, επισημαίνοντας ότι η μη συμμόρφωση με το ρυθμιστικό πλαίσιο συνεπάγεται αυξημένο οικονομικό και ηθικό κόστος.

Τρίτη Ενότητα:

Οι επιπτώσεις στις Διευθύνσεις Ανθρώπινου Δυναμικού και την εκπαίδευση

Συντονιστής: Prof. Dr. Erwin Seyfried, University of Applied Sciences, Berlin

Ο ρόλος των Διευθύνσεων Ανθρώπινου Δυναμικού για την προώθηση της κουλτούρας της κανονιστικής συμμόρφωσης στις τράπεζες

*Prof. Daniele A. Previati, Financial Institutions Management, Faculty of Economics F. Caffè,
Third University of Rome*

Ο πρώτος ομιλητής της ενότητας, καθηγητής κ. **Previati**, ανέδειξε το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η λειτουργία των Διευθύνσεων Ανθρώπινου Δυναμικού στη διαμόρφωση ευαισθητοποιημένων και συνειδητοποιημένων στελεχών και υπαλλήλων απέναντι στο μεγάλο αριθμό κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες, τόσο σε επίπεδο τραπεζικών εργασιών (κίνδυνος αγοράς, πιστωτικός, λειτουργικός κ.λπ.) όσο και σε επίπεδο διαχειριστικό, από ενδεχόμενα λάθη, απάτες και αστοχίες του ανθρώπινου δυναμικού τους.

Ο νέος ρόλος των συγκεκριμένων διευθύνσεων, σύμφωνα με τον κ. Previati, είναι να προστατέψει την επιχείρηση από τους προαναφερθέντες κινδύνους στους οποίους εκτίθεται, όχι μόνο με βάση τους κανόνες που απορρέουν από την υποχρέωση της κανονιστικής συμμόρφωσης, αλλά και με την εφαρμογή ευέλικτων και αποτελεσματικών εσωτερικών διαδικασιών αυτοελέγχου και αυτοαξιολόγησης.

Διαμόρφωση της λειτουργίας κανονιστικής συμμόρφωσης: επιδράσεις στη διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού

Pierre-André Bertholet, HES Professor, University of Applied Sciences of Geneva

Η παρουσίαση του καθηγητή κ. **Bertholet**, ο οποίος αναφέρθηκε στην επίδραση που έχει η λειτουργία της κανονιστικής συμμόρφωσης στη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, εστίασε καταρχήν στις εξελίξεις που έχουν επέλθει τα τρία τελευταία χρόνια στον τρόπο διάρθρωσης της λειτουργίας της κανονιστικής συμμόρφωσης στις τράπεζες σε συνέχεια των αλλαγών που επήλθαν στο διάστημα αυτό, τόσο στο ρυθμιστικό πλαίσιο όσο και στον τρόπο δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων. Ειδικότερα αναφέρθηκε στο ότι, ενώ το 2003 οι μονάδες κανονιστικής συμμόρφωσης λειτουργούσαν κυρίως αποκεντρωμένα, από το 2005 και μετά παρατηρείται μία περισσότερο «οριζόντια» δομή με τάση κεντροποίησης της λειτουργίας της κανονιστικής συμμόρφωσης.

Ο κ. Bertholet ανέλυσε επίσης τις συνέργειες που αναπτύσσονται μεταξύ των διαφορετικών λειτουργιών/υπηρεσιών της τράπεζας και της λειτουργίας της κανονιστικής συμμόρφωσης, ενώ αναφέρθηκε και στο ρόλο και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επικεφαλής της κανονιστικής συμμόρφωσης στο νέο περιβάλλον που έχει δημιουργηθεί. Εν κατακλείδι, η λειτουργία της κανονιστικής συμμόρφωσης απαιτεί πλέον μεγαλύτερη κατανόηση των ρυθμιστικών κανόνων, ιδίως στους τομείς της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την προστασία των συμφερόντων των πελατών και την αποφυγή της κατάχρησης αγοράς, μεγαλύτερη ενίσχυση και εμπλοκή όλων των εργαζομένων στην τράπεζα και βεβαίως ανάπτυξη της κατάλληλης εταιρικής κουλτούρας, προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες της κανονιστικής συμμόρφωσης.

Κανονιστική συμμόρφωση και ποιότητα στην εκπαίδευση: Προκλήσεις για το ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό σύστημα

Dr Carlo Fermanelli, Responsible of Compliance Department, Banca Nazionale del Lavoro

Ο κ. **Fermanelli** παρουσίασε την ιταλική νομοθεσία αναφορικά με την κανονιστική συμμόρφωση, όπως διαμορφώθηκε από το Προεδρικό Διάταγμα 231/2001 και τον τρόπο εφαρμογής της στην τράπεζα Banca Nazionale del Lavoro, με έμφαση στη σχετική πολιτική εκπαίδευσης που ακολουθεί η εν λόγω τράπεζα. Όπως επισήμανε, σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό της τράπεζας, η διασφάλιση της ορθής κατανόησης τόσο από το υφιστάμενο προσωπικό όσο και από τους εργαζομένους που πρόκειται να απασχοληθούν στην τράπεζα, του περιεχομένου του ως άνω νομοθετικού πλαισίου και των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτό, αποτελεί στόχο της επιχείρησης. Στη συνέχεια παρουσίασε τον τρόπο εκπαίδευσης του προσωπικού, με γνώμονα την επίτευξη του εν λόγω στόχου, αναφερόμενος σε γενικά προγράμματα που απευθύνονται σε όλους τους εργαζομένους και ειδικά προγράμματα που αφορούν συγκεκριμένες κατηγορίες του προσωπικού.

Η διαμόρφωση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος για την κανονιστική συμμόρφωση

Fred Prins, Senior Consultant and Compliance Trainer, Netherlands Compliance Institute

Κατά τη διάρκεια της ομιλίας του ο κ. **Prins** παρουσίασε τις βασικές αρχές, πάνω στις οποίες πρέπει να βασίζονται τα εκπαιδευτικά προγράμματα για την κανονιστική συμμόρφωση. Καταρχήν σκιαγράφησε το «μοχλό» της κανονιστικής συμμόρφωσης, ο οποίος περιλαμβάνει την αποτύπωση και διαμόρφωση των κανόνων που πρέπει να εφαρμόζονται, την κατανόησή τους, τον έλεγχο της τήρησης των εν λόγω κανόνων και την επιβολή τους. Στη συνέχεια ανέλυσε τις επιμέρους ενέργειες που περιλαμβάνουν τα τέσσερα επιμέρους τμήματα του «μοχλού» της κανονιστικής συμμόρφωσης.

Η αποτύπωση και διαμόρφωση των κανόνων που πρέπει να τηρούνται εσωτερικά στην τράπεζα αποτελούν ευθύνη της Διοίκησης, ενώ ο επικεφαλής της κανονιστικής εισηγείται τους κανόνες αυτούς. Η κατανόηση των κανόνων προϋποθέτει ιδίως τη διασταύρωση στοιχείων, την εγρήγορση του προσωπικού, αλλά και την παροχή της κατάλληλης εκπαίδευσης τόσο στο προσωπικό της τράπεζας συνολικά όσο και ειδικά στους επικεφαλής της λειτουργίας της κανονιστικής συμμόρφωσης. Ο έλεγχος της τήρησης των κανόνων πραγματοποιείται, με διακριτούς ρόλους, από τη μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης, τη μονάδα εσωτερικού ελέγχου, τους εξωτερικούς ελεγκτές, αλλά και τη διεύθυνση ανθρώπινου δυναμικού. Τέλος, η επιβολή των κανόνων αποτελεί ευθύνη της Διοίκησης και περιλαμβάνει την προειδοποίηση, αλλά και την επιβολή συγκεκριμένων ποινών που ενδέχεται να φτάσουν μέχρι την απόλυση προσωπικού.

Ο κ. Prins ανέφερε στη συνέχεια ότι η εκπαίδευση ξεκινά από τα ανώτατα διοικητικά κλίμακα και περιλαμβάνει όλες τις βαθμίδες του προσωπικού, διαφοροποιούμενη βέβαια ανάλογα με τις ειδικότερες ανάγκες των επιμέρους μονάδων και υπηρεσιών και τον τομέα δραστηριοποίησής τους.

Παρουσίαση του ACOI Diploma

Niall Gallagher, Chairman and Founding Director of the Association of Compliance Officers in Ireland (ACOI)

Η παρουσίαση του κ. **Gallagher**, Προέδρου της Ένωσης των Compliance Officers της Ιρλανδίας (ACOI), ξεκίνησε με μία σύντομη παρουσίαση της ένωσης, η οποία ιδρύθηκε το 2002 και αριθμεί περισσότερα από 750 μέλη από όλους τους κλάδους του χρηματοπιστωτικού τομέα, καθώς και των σκοπών της. Στη

συνέχεια παρουσίασε το πρόγραμμα εκπαίδευσης που προσφέρει η ACOI, το οποίο γίνεται σε συνεργασία με την Ένωση Τραπεζών και την Ένωση Ασφαλιστικών Εταιρειών της Ιρλανδίας.

Το πρόγραμμα αποτελείται από επιμέρους ενότητες. Η επιτυχής παρακολούθηση ορισμένων από αυτές παρέχει στους συμμετέχοντες επαγγελματικό πιστοποιητικό (certificate), ενώ η ολοκλήρωση του προγράμματος οδηγεί σε δίπλωμα στην κανονιστική συμμόρφωση (diploma).

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Η ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΣΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Πρόγραμμα πιστοποίησης

Αθήνα, 7-25 Σεπτεμβρίου 2006

Σκοπός:

- Να παρουσιαστούν οι δικαιολογητικές βάσεις της ρυθμιστικής παρέμβασης στον τραπεζικό τομέα.
- Να αναδειχθούν οι απαιτήσεις που εισάγονται με την ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 αναφορικά με τις αρμοδιότητες και τις ευθύνες της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης, καθώς και να προσδιοριστούν τα όρια της συγκεκριμένης λειτουργίας σε σχέση με άλλες λειτουργίες του πιστωτικού ιδρύματος (διαχείριση κινδύνων, νομικές υπηρεσίες).
- Να παρουσιαστεί το περιεχόμενο του ρυθμιστικού πλαισίου που εντάσσεται στο αντικείμενο της κανονιστικής συμμόρφωσης.
- Να εντοπιστούν τα βασικά σημεία της οργάνωσης και διαχείρισης της κανονιστικής συμμόρφωσης στο εσωτερικό του πιστωτικού ιδρύματος.

Προσδοκώμενα οφέλη:

Στο τέλος του προγράμματος οι εκπαιδευόμενοι θα έχουν:

- διαμορφώσει μια συνολική εικόνα για το ρυθμιστικό πλαίσιο που διέπει τα πιστωτικά ιδρύματα σε διεθνές, κοινοτικό και εθνικό επίπεδο,
- κατανοήσει τις απαιτήσεις που εισάγει η ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 ως προς τις αρμοδιότητες και τις ευθύνες της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης, καθώς και την οριοθέτησή της σε σχέση με άλλες Μονάδες του πιστωτικού ιδρύματος (διαχείριση κινδύνων, νομικές υπηρεσίες),
- αποκτήσει τις αναγκαίες γνώσεις αναφορικά με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο που εφαρμόζεται στα πιστωτικά ιδρύματα (κατανόηση του περιεχομένου των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων που επιβάλλονται στα πιστωτικά ιδρύματα από όλους τους εμπλεκόμενους ώστε να διασφαλίζεται η προστασία από τις πάσης φύσεως επιπτώσεις που επιφέρει τυχόν αδυναμία συμμόρφωσης του πιστωτικού ιδρύματος προς το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο),
- μάθει βασικά στοιχεία για τους τρόπους οργάνωσης της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης.

Συμμετέχοντες:

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα απευθύνεται σε στελέχη και υπαλλήλους που απασχολούνται στις Μονάδες:

- Κανονιστικής Συμμόρφωσης
- Εσωτερικής Επιθεώρησης
- Διαχείρισης Κινδύνων, καθώς και
- στο Δίκτυο Καταστημάτων, προσαρμοζόμενο ανάλογα με το αντικείμενο εργασίας. Για σχετικές πληροφορίες μπορείτε να απευθυνθείτε στον Τομέα Επικοινωνίας του ETI.

Εισηγητές:

Χρήστος Γκόρτσος

Γενικός Γραμματέας ΕΕΤ και Επικ. Καθηγητής Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ιωάννης Μούργελας

Νομικός Σύμβουλος ΕΕΤ

Αθανάσιος Στεφανίδης

Head of Compliance, HSBC

Χριστίνα Λιβαδά

Δικηγόρος ΔΝ, Ειδική Νομική Σύμβουλος, ΕΕΤ

Γεώργιος Τριανταφυλλάκης

Αναπ. Καθηγητής Νομικής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Γεράσιμος Μοσχονάς

Υπεύθυνος Ασφαλείας Πληροφοριών, Όμιλος Alpha Bank

Παρασκευή Μαθαίου

Δικηγόρος, Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς

Ελίνα Γεωργίλη

Δικηγόρος, Alpha Bank

Διάρκεια: 62 ώρες.

Η ιστοσελίδα του ETI, www.hba.gr, ενημερώνεται συνεχώς.

Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο

Μασσαλίας 1, 106 80 Αθήνα

Τηλ.: 210 3386411

e-mail: seminar_eti@hba.gr

Επιμέλεια: **ΑΛΕΚΟΣ ΛΙΔΩΡΙΚΗΣ**
Δημοσιογράφος

Ένα χρόνο λειτουργίας συμπλήρωσε στις αρχές Ιουλίου το Γραφείο του Μεσολαβητή Τραπεζικών – Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΜΤΕΥ), που προήλθε από τη συνένωση των εργασιών των Γραφείων του Τραπεζικού Μεσολαβητή και του Μεσολαβητή Κεφαλαιαγοράς.

Σε συνέντευξή του στο *Δελτίο της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών* ο επικεφαλής του Γραφείου κ. Αντώνιος Φώσκολος επισημαίνει ότι η συνένωση υπήρξε απόλυτα επιτυχής και ο νέος θεσμός, που βασίστηκε στη συσσωρευμένη εμπειρία των δύο προηγούμενων, καλύπτει πλέον όλο το φάσμα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, ως προς τις διαφορές που ανακύπτουν με τους συναλλασσόμενους, με εξαίρεση τις ασφαλιστικές εργασίες.

Ο Μεσολαβητής Τραπεζικών – Επενδυτικών Υπηρεσιών εκτιμά ότι υπάρχει περιθώριο για μεγαλύτερη προβολή του θεσμού, καθώς δεν είναι ακόμη γνωστός στο ευρύ κοινό. Χαρακτηρίζει τη συνεργασία του Γραφείου με τις τράπεζες εξαιρετική, επισημαίνοντας ταυτόχρονα ότι σε ορισμένες τράπεζες θα πρέπει να αναβαθμιστεί ο ρόλος των Υπηρεσιών Πελατών, ώστε να διευκολύνεται περισσότερο η επίλυση των διαφορών όταν η υπόθεση βρίσκεται ακόμη στο στάδιο εξέτασης μέσα στην ίδια την τράπεζα, αλλά και η γρηγορότερη αντιμετώπιση όταν ο παραπονούμενος προσφύγει τελικά στο Γραφείο του Μεσολαβητή.

Τα περισσότερα παράπονα εξακολουθούν να αφορούν κατά κύριο λόγο τα Δάνεια και τα Μέσα Πληρωμών, ενώ το πρώτο εξάμηνο του έτους στο 75% των υποθέσεων των ιδιωτών καταναλωτών που εξέτασε το Γραφείο, δικαιώθηκαν οι συναλλασσόμενοι, στο 19% οι τράπεζες και στο 6% επήλθε συμβιβαστική λύση. Πέρα από την επίλυση των διαφορών μεταξύ συναλλασσομένων-τραπεζών και επενδυτικών εταιρειών, το Γραφείο συμβάλλει στην ομαλοποίηση των μεταξύ τους σχέσεων και στη δημιουργία κλίματος αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Αυτό άλλωστε προκύπτει και από τα αποτελέσματα του Γραφείου, αφού «τα 3/4 των διαφορών που ανακύπτουν διευθετούνται μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, μετά από παρέμβασή μας», αναφέρει ο κ. Φώσκολος.

Ερωτηθείς σχετικά ο ίδιος απευθύνει συστάσεις σε τράπεζες και συναλλασσόμενους προς την κατεύθυνση της διεύρυνσης της μεταξύ τους επικοινωνίας και της μείωσης των «προστριβών» που ενδεχομένως προκύπτουν στη διάρκεια των συναλλαγών.

Συνέντευξη του Μεσολαβητή Τραπεζικών – Επενδυτικών Υπηρεσιών κ. Αντωνίου Φώσκολου

Το Γραφείο του Μεσολαβητή Τραπεζικών – Επενδυτικών Υπηρεσιών συμπλήρωσε, την 1η Ιουλίου 2006, ένα χρόνο λειτουργίας με τη νέα του μορφή. Ποιες είναι οι πρώτες βασικές διαπιστώσεις και τα συμπεράσματά σας για τη σχέση συναλλασσομένων-τραπεζών και χρηματιστηριακών εταιρειών που συμμετέχουν;

Πράγματι, το Γραφείο του Μεσολαβητή Τραπεζικών – Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΜΤΕΥ) συμπλήρωσε τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του υπό τη νέα του μορφή. Όμως, δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι τα δύο προηγούμενα σχήματα, ο Τραπεζικός Μεσολαβητής και ο Μεσολαβητής Κεφαλαιαγοράς, είχαν ήδη λειτουργήσει με επιτυχία ο μὲν πρώτος για έξι χρόνια, ο δε δεύτερος για τρία. Ο νεοσύστατος θεσμός του ΜΤΕΥ βασίστηκε στη συσσωρευμένη εμπειρία των δύο προηγούμενων θεσμών από τους οποίους και αντλεί τη δυναμική του. Η συνένωση αυτή ήταν απόλυτα επιτυχής και τούτο διότι αφενός μὲν συνεκίστηκε ομαλά και απρόσκοπτα η λειτουργία του Γραφείου, αφετέρου δε επιτεύχθηκαν οικονομίες κλίμακας, γεγονός που είναι εξαιρετικά σημαντικό για μια εταιρεία που δεν έχει έσοδα. Με το νέο αυτό θεσμό καλύπτεται όλο το φάσμα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών ως προς τις διαφορές που ανακύπτουν με τους συναλλασσόμενους, με εξαίρεση τις ασφαλιστικές εργασίες.

Πέρα από την επίλυση των διαφορών συναλλασσομένων-τραπεζών και επενδυτικών εταιρειών, το Γραφείο συμβάλλει στην ομαλοποίηση των μεταξύ τους σχέσεων και στη δημιουργία κλίματος αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Αυτό άλλωστε προκύπτει και από τα αποτελέσματα του Γραφείου, αφού τα 3/4 των διαφορών που ανακύπτουν διευθετούνται μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, μετά από παρέμβασή μας.

Ποια είναι μέχρι σήμερα η ανταπόκριση του κοινού στο θεσμό; Θα μπορούσαν να γίνουν βήματα για την περαιτέρω αναγνωρισιμότητά του από το ευρύ κοινό;

Δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι έχουμε κατακτήσει την εμπιστοσύνη του κοινού, γεγονός που αποδεικνύεται από το συνεχώς αυξανόμενο αριθμό των ατόμων που προσφεύγουν στις υπηρεσίες μας, αλλά και από το πλήθος των ευχαριστιών που δεχόμαστε, σε πολλές περιπτώσεις και με επιστολές. Εξάλλου, εκτός από τους ιδιώτες ή μικρές επιχειρήσεις, στο Γραφείο μας απευθύνονται δικηγόροι, καταναλωτικές οργανώσεις και ενίοτε δικαστικές αρχές, που ζητούν τη συνδρομή μας στο χειρισμό υποθέσεων που έχουν αναλάβει.

Φρονώ ωστόσο ότι το μεγαλύτερο μέρος των συναλλασσομένων αγνοεί το θεσμό του ΜΤΕΥ. Η εκτίμηση αυτή προέρχεται από την κατακόρυφη αύξηση που παρατηρείται στα γραπτά παράπονα και στις τηλεφωνικές κλήσεις που δεχόμαστε, αμέσως μετά από κάθε αναφορά που γίνεται στα ΜΜΕ για το έργο μας.

Προσδοκούμε, λαμβανομένου υπόψη ότι ο ΜΤΕΥ, εκτός από θεσμός εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών, λειτουργεί ταυτόχρονα και ως θεσμός αυτορρύθμισης για τα μέλη των εταίρων του, ότι αυτά, τράπεζες και επενδυτικές εταιρείες, θα μεριμνήσουν για την περαιτέρω προβολή και την προώθησή του. Θεωρούμε ότι δεν είναι επαρκές να προβάλλεται ο θεσμός μόνο στο χώρο των συναλλαγών με την τοποθέτηση των ενημερωτικών φυλλαδίων, αλλά να ενημερώνουν, όταν αυτό απαιτείται, σωστά το κοινό για το ρόλο μας και να μην υπάρχει δισταγμός στην παραπομπή των παραπονουμένων στον ΜΤΕΥ.

Σήμερα η προβολή του θεσμού γίνεται είτε μετά από πρωτοβουλία των ΜΜΕ, είτε με την παρουσία μας σε ημερίδες καταναλωτικών οργανώσεων ή και με δημοσίευση άρθρων στα έντυπά τους. Σημαντικός παράγοντας προβολής είναι επίσης οι ευχαριστημένοι από τις υπηρεσίες μας συναλλασσόμενοι.

Σε ποιους επιμέρους τομείς τραπεζικών εργασιών εστιάζονται τα περισσότερα παράπονα εκ μέρους των συναλλασσομένων; Υπάρχουν ενδεικτικά στοιχεία για τη χρονική περίοδο μέχρι την 1.7.2006;

Οι τομείς στους οποίους εστιάζονται τα παράπονα διαφοροποιούνται αν πρόκειται για τηλεφωνικές κλήσεις ή γραπτά παράπονα. Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2006, από τις τηλεφωνικές κλήσεις που δεχθήκαμε, το 44,5% αφορούσε στα Δάνεια, ενώ το 40% στα Μέσα Πληρωμών. Αντιθέτως, στα γραπτά παράπονα το 51% αφορούσε στα Μέσα Πληρωμών, κυρίως κάρτες, ενώ το 33% στα Δάνεια.

Γενικά η πορεία των εργασιών του Γραφείου δείχνει ότι η τάση είναι αυξητική. Είναι δύσκολο να προσδιορίσει κανείς τους τομείς που θα παρουσιάσουν τη μεγαλύτερη αύξηση ως προς τα παράπονα, δεδομένου ότι σε μεγάλο ποσοστό υπάρχει επηρεασμός από διάφορους παράγοντες. Για παράδειγμα, ο θόρυβος που σημειώθηκε μετά από τις δικαστικές αποφάσεις για την ποινή πρόωρης εξόφλησης στα στεγαστικά δάνεια οδήγησε πολλούς καταναλωτές στο Γραφείο μας για περαιτέρω ενημέρωση ή υποβολή παραπόνων. Από τη μέχρι τώρα πορεία πάντως, ο μεγαλύτερος όγκος υποθέσεων που αναλαμβάνει το Γραφείο αφορά σε Δάνεια και Μέσα Πληρωμών, που συγκεντρώνουν διαχρονικά πάνω από το 75% των παραπόνων, και οι μέχρι σήμερα ενδείξεις δεν φαίνεται να διαφοροποιούν αυτή την τάση.

Τι ποσοστό των παραπόνων που τελικά εξετάστηκαν από το Γραφείο ήταν υπέρ των συναλλασσομένων; Υπάρχουν συγκριτικά στοιχεία με αντίστοιχα Γραφεία άλλων ευρωπαϊκών χωρών; Ποια είναι τα βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν;

Από τα παράπονα που διεκπεραιώθηκαν το πρώτο εξάμηνο του 2006 προκύπτει ότι για τις υποθέσεις των ιδιωτών καταναλωτών στο 75% των υποθέσεων δικαιώθηκαν οι συναλλασσόμενοι, στο 19% οι τράπεζες και στο 6% επήλθε συμβιβαστική λύση. Για επαγγελματίες και επιχειρήσεις τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν 74%, 8,5% και 7,5%, ενώ για τους επενδυτές 5%, 45% και 50%.

Το Γραφείο μελετά, από τις Ετήσιες Εκθέσεις, τα πεπραγμένα και των άλλων, Ευρωπαϊών – και όχι μόνο – Μεσολαβητών. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας, στην Ελβετία για το 49% των υποθέσεων έγιναν υποδείξεις, χωρίς όμως να διευκρινίζεται υπέρ ποίου, το 24% έκλεισε υπέρ των συναλλασσομένων και το 27% υπέρ των τραπεζών. Στο Ηνωμένο Βασίλειο υπέρ των παραπονούμενων έκλεισε το 33% των υποθέσεων, υπέρ των τραπεζών το 61% και συμβιβαστικά το 6%.

Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι στη χώρα μας σαφώς υπερτερούν οι υποθέσεις που κλείνουν υπέρ των παραπονούμενων. Αυτό όμως το στοιχείο δεν θα πρέπει να μας οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα δεν λειτουργεί καλά ή ότι το Γραφείο μας είναι πιο αποτελεσματικό, δεδομένου ότι υπάρχουν παράγοντες που διαφοροποιούν την πρώτη αυτή εντύπωση. Καταρχήν ο τρόπος συλλογής των στατιστικών στοιχείων στις διάφορες χώρες δεν είναι ενιαίος, ενώ ο αριθμός των παραπονούμενων που καταφεύγουν στους αντίστοιχους θεσμούς είναι κατά πολύ μεγαλύτερος αυτών που προσφεύγουν στο δικό μας Γραφείο.

Σε ποιο επίπεδο εκτιμάτε ότι βρίσκεται η συνεργασία του Γραφείου του Μεσολαβητή και των τραπεζών που συμμετέχουν στο θεσμό; Γενικότερα, ποια είναι τα βήματα που θα μπορούσαν να γίνουν και από τις δύο πλευρές στο επίπεδο της συνεργασίας τους, προκειμένου να βελτιωθεί ακόμη περισσότερο η εξυπηρέτηση των συναλλασσομένων με τις τράπεζες και να μειωθούν τα παράπονα;

Η συνεργασία μας θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ανεπιφύλακτα εξαιρετική. Οι Υπηρεσίες Πελατών των τραπεζών, που είναι επιφορτισμένες με την εξέταση των παραπόνων, ανταποκρίνονται θετικά. Ωστόσο, θα πρέπει ίσως να αναφέρουμε ότι παρατηρείται κάποια καθυστέρηση ως προς το χρόνο εξέτασης των παραπόνων, που σύμφωνα με την εκτίμησή μας οφείλεται στην έλλειψη χρόνου ή και στην απροθυμία, ορισμένες φορές, των καθ' ύλην αρμόδιων υπηρεσιών να εφοδιάσουν τις Υπηρεσίες Πελατών με τα αιτούμενα από το Γραφείο μας στοιχεία, για την ολοκλήρωση της εξέτασης των υποθέσεων που έχουμε αναλάβει. Εκτιμούμε, ότι προς αυτή την κατεύθυνση θα συμβάλει σημαντικά, εάν αποφασιστεί σε ορισμένες τράπεζες, η αναβάθμιση του ρόλου των Υπηρεσιών Πελατών τους, ώστε να διευκολύνεται ακόμη περισσότερο η επίλυση των αναφευόμενων διαφορών όταν ακόμη η υπόθεση βρίσκεται στο στάδιο εξέτασης μέσα στην ίδια την τράπεζα, αλλά και στη γρηγορότερη αντιμετώπισή της, εφόσον ο παραπονούμενος προσφύγει τελικά στο Γραφείο του Μεσολαβητή.

Ως προς το θέμα της βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους συναλλασσομένους και της μείωσης των παραπόνων τους, θεωρούμε ότι συμβάλλει η υιοθέτηση των παρατηρήσεων του Μεσολαβητή, που προκύπτουν από την εξέταση των υποθέσεων που αναλαμβάνει, τις οποίες γνωστοποιεί στα μέλη των εταίρων του (τράπεζες, χρηματιστηριακές εταιρείες, ΑΕΔΑΚ και ΑΕΛΔΕ), προς αξιολόγηση και ανάλογη προσαρμογή της πολιτικής τους ή βελτίωση των διαδικασιών τους.

Πολλές τράπεζες ζητούν σε τακτική βάση, όχι μόνο τα γραπτά παράπονα που τις αφορούν, αλλά και τις τηλεφωνικές κλήσεις και μέσω των αναλύσεων που πραγματοποιούν, προσαρμόζουν, όπου το κρίνουν αναγκαίο, τις διαδικασίες ή και την πολιτική τους.

Με την εξέλιξη των τραπεζικών και γενικότερα χρηματοοικονομικών εργασιών λόγω της χρήσης νέων τεχνολογιών, εμφανίζονται και νέα προϊόντα («έξυπνες» κάρτες κ.ά.), ενώ ενισχύονται εναλλακτικά κανάλια διανομής τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών (όπως το διαδίκτυο). Εκτιμάτε ότι θα δημιουργηθούν νέες εστίες παραπόνων ή αντίθετα αυξάνεται καλύτερα η ασφάλεια των συναλλαγών;

Η εξέλιξη των εργασιών, η εμφάνιση νέας μορφής τραπεζικών προϊόντων, αλλά και η χρήση των νέων τεχνολογιών δημιουργεί νέες κατηγορίες προβλημάτων, διότι – μέχρι σήμερα τουλάχιστον – ο βαθμός ενημέρωσης του συναλλασσόμενου κοινού δεν είναι ο ανάλογος αφού, όπως έχει παρατηρηθεί, μεγάλος όγκος παραπόνων οφείλεται στην ελλιπή ή αποσπασματική ενημέρωση. Από τις υποθέσεις που εξετάζουμε στο Γραφείο, έχουμε διαπιστώσει ότι οι συναλλασσόμενοι πολλές φορές αποδέχονται και συναινούν σε συναλλαγές τις οποίες δεν γνωρίζουν. Για παράδειγμα στα μικτά καταθετικά-επενδυτικά προϊόντα, έχουν πλήρη άγνοια του προϊόντος στο οποίο επενδύουν τα χρήματά τους. Εδώ η ευθύνη είναι αμφίπλευρη, διότι οι αρμόδιοι φαίνεται ότι προβάλλουν άνισα τα χαρακτηριστικά του προϊόντος: υπερτονίζουν τα θετικά χαρακτηριστικά του και υποβαθμίζουν ή δεν αναφέρονται στα αρνητικά χαρακτηριστικά του. Οι συναλλασσόμενοι προχωρούν στη σύναψη της συναλλακτικής σχέσης απλά υπογράφοντας,

χωρίς καν να διαβάσουν τους όρους που υπογράφουν. Συνεπώς χρειάζεται μεγαλύτερη υπευθυνότητα εκατέρωθεν.

Ως προς το θέμα της χρήσης των νέων τεχνολογιών ασφαλώς και προσδοκάται ότι τα νέα αυτά προϊόντα θα συμβάλουν στην ασφαλέστερη διεξαγωγή των συναλλαγών. Οι «έξυπνες» κάρτες αναμένεται να μειώσουν τις περιπτώσεις αμφισβητήσεων συναλλαγών, ιδιαίτερα μετά από απώλεια ή κλοπή, σε συνδυασμό με τη συνεχώς αναβαθμιζόμενη λειτουργία των αρμόδιων υπηρεσιών ασφάλειας συναλλαγών. Στο διαδίκτυο ωστόσο, με το οποίο το κοινό της χώρας μας δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένο, μπορούν να δημιουργηθούν παράπονα, τα οποία μέχρι σήμερα ήταν άνευ ιδιαίτερης σημασίας. Ας μην ξεχνάμε ότι ο συνεχώς εντεινόμενος ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών και η, συνεπεία αυτού, επιθετική πολιτική που συνήθως υιοθετείται, δημιουργεί νέα παράπονα που εστιάζονται κυρίως στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Ποιες είναι τελικά οι ευθύνες των τραπεζών και των συναλλασσομένων στη διάρκεια της μεταξύ τους σχέσης; Επιγραμματικά, πού θα πρέπει να δοθεί βάρος και από τις δύο πλευρές, ώστε να ανοίξουν περισσότερο οι δίαυλοι επικοινωνίας και να μειωθούν οι «προστριβές»;

Όπως ήδη ανέφερα, χρειάζεται μεγαλύτερη υπευθυνότητα εκατέρωθεν. Είναι σαφές ότι ένας πολύ μεγάλος αριθμός παραπόνων δημιουργείται από την ελλιπή ή πλημμελή πληροφόρηση. Όσον αφορά τις τράπεζες, ένα πολύ σημαντικό στοιχείο, το οποίο θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη είναι το πώς να διατηρήσουν τον πελάτη τους μετά την προσέλευσή του. Ο πελάτης θα παραμείνει στην τράπεζα που του παρέχει το καλύτερο επίπεδο εξυπηρέτησης και το οποίο θα πρέπει να είναι ανάλογο των προσδοκιών που του δημιουργήθηκαν κατά την προσέλευσή του. Οι συναλλασσόμενοι θα πρέπει να φροντίζουν για την καλύτερη δυνατή ενημέρωσή τους, να κάνουν έρευνα αγοράς και να επιλέγουν την τράπεζα που προσφέρει τους καλύτερους όρους συνεργασίας ή τα προϊόντα που προσιδιάζουν στις ανάγκες και το προφίλ τους και να επιδιώκουν την όσο το δυνατόν πληρέστερη ενημέρωσή τους πριν συνάψουν την οποιαδήποτε συναλλακτική σχέση, ώστε να γίνονται συνειδητοί και υπεύθυνοι συναλλασσόμενοι.

Μεσολαβητής Τραπεζικών – Επενδυτικών Υπηρεσιών

Ο Μεσολαβητής Τραπεζικών – Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΜΤΕΥ) είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Προήλθε από την ενοποίηση του Τραπεζικού Μεσολαβητή και του Μεσολαβητή Κεφαλαιαγοράς και λειτουργεί από την 1.7.2005, με σκοπό να εξετάζει δίκαια, αμερόληπτα και με διαφανείς διαδικασίες, διαφορές που ανακύπτουν από την παροχή τραπεζικών και επενδυτικών υπηρεσιών και να επιδιώκει τη φιλική διευθέτησή τους.

Απευθύνεται σε καταναλωτές, επαγγελματίες, καθώς και σε μικρές επιχειρήσεις (με ετήσιο κύκλο εργασιών μέχρι 1.000.000 €) που συναλλάσσονται με τράπεζες. Εξαιρούνται οι γεωργικές, δασικές, αλιευτικές και μεταφορικές επιχειρήσεις. Επίσης απευθύνεται σε επενδυτές – φυσικά ή νομικά πρόσωπα – που συναλλάσσονται με επενδυτικές εταιρείες, εκτός της σφαίρας των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων.

Στο θεσμό συμμετέχουν 24 τράπεζες, 75 χρηματιστηριακές εταιρείες, 25 ΑΕΔΑΚ και 67 ΑΕΛΔΕ.

Το Γραφείο του ΜΤΕΥ εξετάζει:

- Διαφορές που ανακύπτουν από την παροχή τραπεζικών (καταθέσεις, δάνεια, κάρτες κ.λπ.) και επενδυτικών (μετοχές, αμοιβαία κεφάλαια, ομόλογα κ.λπ.) υπηρεσιών από τράπεζες ή επενδυτικές εταιρείες (χρηματιστηριακές εταιρείες, εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων και εταιρείες λήψης και διαβίβασης εντολών) που συμμετέχουν ή συνεργάζονται με τον ΜΤΕΥ και είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα.
- Διασυνωριακές διαφορές, ως μέλος του FIN-NET (Δικτύου Εξωδικαστικών Διασυνωριακών Καταγγελιών στον Τομέα των Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών). Ο ΜΤΕΥ παρέχει ενημέρωση και βοήθεια σε καταναλωτές που διαμένουν στην Ελλάδα για τη διευθέτηση προβλημάτων που ανέκυψαν από τραπεζικές ή επενδυτικές συναλλαγές τους σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ). Επίσης, εξετάζει παράπονα καταναλωτών άλλων κρατών-μελών της ΕΕ και του ΕΟΧ που ανέκυψαν από συναλλαγές τους με τράπεζες ή επενδυτικές εταιρείες εγκατεστημένες στην Ελλάδα που συμμετέχουν ή συνεργάζονται με τον ΜΤΕΥ.

Το Γραφείο του ΜΤΕΥ δεν εξετάζει:

- Παράπονα, για τα οποία ο συναλλασσόμενος δεν έχει προηγουμένως απευθυνθεί στην τράπεζα ή την επενδυτική εταιρεία που αφορά το θέμα.
- Παράπονα που υποβάλλονται στον ΜΤΕΥ μετά από ένα μήνα από την απάντηση της Υπηρεσίας Πελατών της τράπεζας ή της επενδυτικής εταιρείας ή μετά από την πάροδο δέκα εργάσιμων ημερών χωρίς απάντηση της Υπηρεσίας Πελατών.
- Παράπονα που υποβάλλονται στον ΜΤΕΥ τρεις μήνες αφότου συνέβη το γεγονός που τα προκάλεσε, εκτός αν αποδεχθεί ο συναλλασσόμενος ότι δεν μπορούσε, με τη δέουσα επιμέλεια, να το γνωρίζει νωρίτερα. Σε κάθε περίπτωση πάντως ο ΜΤΕΥ δεν εξετάζει παράπονα που υποβάλλονται ένα χρόνο αφότου συνέβη το γεγονός που τα προκάλεσε.
- Παράπονα που αποτέλεσαν ή αποτελούν αντικείμενο διαδικασιών ενώπιον των δικαστικών αρχών, παράπονα στα οποία εμπλέκονται ποινικά αδικήματα που διώκονται αυτεπάγγελα, καθώς και παράπονα των οποίων έχει ήδη επιληφθεί ο ΜΤΕΥ, εκτός αν υπάρχουν νέα αποδεικτικά στοιχεία.
- Παράπονα που σχετίζονται με την επιχειρηματική πολιτική μιας τράπεζας ή επενδυτικής εταιρείας (π.χ. τιμολόγιο, εγκρίσεις χορηγήσεων κ.λπ.).
- Θέματα που σχετίζονται με αποφάσεις τράπεζας που ενεργεί ως εκτελεστής διαθήκης ή καταπιστεύματος ή ως διαχειριστής περιουσίας.
- Διαφορές που στο μεταξύ διευθετήθηκαν με την τράπεζα ή την επενδυτική εταιρεία.
- Θέματα γενικής πληροφόρησης για τις τράπεζες ή τις επενδυτικές εταιρείες και για τις υπηρεσίες που παρέχουν.

Επιπτώσεις και προοπτικές για την αγορά των καρτών πληρωμής της χώρας μας από την εφαρμογή του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ (SEPA)

ΤΟΥ **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΑΒΛΑΡΙΔΗ**
Διευθυντή ΕΕΤ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι η δημιουργία ανταγωνιστικών και αποδοτικών οικονομικών υπηρεσιών είναι προϋπόθεση για την επιβίωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον παγκόσμιο στίβο και προϋπόθεση για την εξασφάλιση ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης και μείωσης της ανεργίας.

Για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου και μετά την επιτυχή υιοθέτηση του ευρώ από τα δώδεκα κράτη-μέλη, το ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εστιάζεται στον εκσυγχρονισμό των συστημάτων των ηλεκτρονικών πληρωμών, έτσι ώστε «οι ευρωπαίοι πολίτες και οι επιχειρήσεις να μπορούν να στέλνουν και να δέχονται ηλεκτρονικές πληρωμές στην Ευρωπαϊκή Ένωση τόσο εύκολα και αποτελεσματικά, όσο το κάνουν σήμερα εγχώρια».

Το έργο του μετασχηματισμού των εθνικών ηλεκτρονικών συστημάτων πληρωμών σε συστήματα πανευρωπαϊκής εμβέλειας θεωρείται και είναι τόσο πολύπλοκο και πολυδάπανο, όσο και το έργο της εισαγωγής και υιοθέτησης του ευρώ. Σε αυτό εμπλέκονται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (European Payments Council – EPC) και διάφοροι άλλοι φορείς.

Ειδικότερα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διαμέσου της γενικής διεύθυνσης εσωτερικής αγοράς, προωθεί προς την κατεύθυνση αυτή, μετά από ευρεία διαβούλευση, πρόταση Οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, ενώ η γενική διεύθυνση ανταγωνισμού έχει προχωρήσει σε εκτεταμένη έρευνα σχετικά με τη λειτουργία των παρεχόμενων από τις τράπεζες οικονομικών υπηρεσιών και θα ανακοινώσει σύντομα τα αποτελέσματα.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θέτει τις απαιτήσεις και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του SEPA και συμμετέχει ενεργά στο σχεδιασμό των πανευρωπαϊκών ηλεκτρονικών συστη-

μάτων πληρωμών, με τη συμμετοχή και τις παρατηρήσεις της τόσο στις ομάδες εργασίας, όσο και στην ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών. Το EPC θέτει τους επιχειρηματικούς κανόνες, διαμορφώνει τα πρότυπα και τις πολιτικές και φροντίζει για την τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης του SEPA από τις ευρωπαϊκές τράπεζες. Διάφοροι άλλοι φορείς, όπως τα υπάρχοντα εγχώρια συστήματα εκκαθάρισης και συμψηφισμού των ηλεκτρονικών συναλλαγών, οργανισμοί όπως η Visa, η MasterCard και εθνικά σχήματα καρτών, φορείς εκπροσώπησης των πελατών των τραπεζών, εταιρείες παροχής υπηρεσιών σε θέματα μέσων και συστημάτων πληρωμών, συμμετέχουν επίσης με παρατηρήσεις και υποδείξεις στους σχεδιασμούς και τις διαδικασίες μετάβασης στον SEPA.

Η ίδρυση και τα παραδοτέα του EPC

Τον Ιούνιο 2002 οι τρεις ευρωπαϊκές ενώσεις των εμπορικών, των συνεταιριστικών και των αποταμιευτικών τραπεζών και 40 μεγάλες ευρωπαϊκές τράπεζες ίδρυσαν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών και ανακοίνωσαν ότι θα ενώσουν τις δυνάμεις τους, με στόχο τη δημιουργία του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε ευρώ (Single Euro Payments Area / SEPA) με *αυτορρύθμιση*.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών εκφράζει και εκπροσωπεί τις ευρωπαϊκές τράπεζες στις διαβουλεύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σχετικά με τα θέματα πληρωμών. Επίσης, όπως προαναφέρθηκε, θέτει τους επιχειρηματικούς κανόνες, διαμορφώνει τα πρότυπα και τις πολιτικές και φροντίζει για την τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης του SEPA σχετικά με τα εξής παραδοτέα:

1. τις ηλεκτρονικές μεταφορές πιστώσεων,
2. τις ηλεκτρονικές άμεσες χρεώσεις,
3. τις κάρτες πληρωμών (χρεωτικές και πιστωτικές),
4. τους μηχανισμούς συμψηφισμού και εκκαθάρισης των ηλεκτρονικών πληρωμών,
5. τη δημιουργία ενιαίων κανόνων και διαδικασιών στη διακίνηση των μετρητών, ώστε να δημιουργηθεί και ο Ενιαίος Χώρος Μετρητών σε Ευρώ (Single Euro Cash Area – SECA),
6. την πρόληψη και καταπολέμηση της απάτης στις κάρτες πληρωμών.

Χρονοδιάγραμμα και στόχοι

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών έχει συστήσει μια σειρά από ομάδες εργασίας, αποτελούμενες από υψηλόβαθμα και εξειδικευμένα στελέχη μεγάλων τραπεζών και τραπεζικών ενώσεων, τα οποία προετοιμάζουν τα παραδοτέα προς τις τράπεζες και τους άλλους φορείς της αγοράς, μετά από εκτεταμένη διαβούλευση με όλες τις εθνικές τραπεζικές κοινότητες. Το χρονοδιάγραμμα που έχει ανακοινώσει το EPC και με το οποίο έχουν συμφωνήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι τραπεζικές κοινότητες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ως εξής:

- Μέχρι το τέλος του 2006 θα έχει ολοκληρωθεί η παράδοση των κανόνων και του πλαισίου λειτουργίας των προαναφερθέντων παραδοτέων από το EPC, θα έχουν δημιουργηθεί σε εθνικό επίπεδο τα όργανα διαχείρισης του έργου και θα έχουν καταρτιστεί τα Εθνικά Σχέδια Μετάπτωσης.
- Στη διάρκεια του 2007 θα ολοκληρωθεί η δημιουργία των πανευρωπαϊκών υποδομών και θα ολοκληρωθεί η προετοιμασία των τραπεζών για την αξιοποίησή τους.
- Από 1.1.2008 οι τράπεζες θα πρέπει να προσφέρουν για κάθε κατηγορία ηλεκτρονικής πληρωμής τουλάχιστον ένα προϊόν SEPA στην πελατεία τους.
- Στο τέλος του 2010 θα πρέπει οι εθνικές υποδομές και τα μέσα πληρωμής να έχουν μετασχηματιστεί σε πανευρωπαϊκές.

Αποφάσεις της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΕΤ σχετικά με τη μετάπτωση των ελληνικών τραπεζών στον SEPA

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών αποτελεί το ανώτατο όργανο του κλάδου, το οποίο φροντίζει για τη λήψη και εφαρμογή των αναγκαίων αποφάσεων και διατραπεζικών δράσεων, που θα οδηγήσουν τις ελληνικές τράπεζες και την πελατεία τους στην προσαρμογή στις επιταγές του SEPA.

Η Εκτελεστική Επιτροπή έχει πάρει τις πιο κάτω σχετικές αποφάσεις:

- Οι ελληνικές τράπεζες στηρίζουν το σκοπό της δημιουργίας του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ (SEPA) και θα συμβάλουν στη δημιουργία του.
- Συστήνεται Συντονιστική Επιτροπή αποτελούμενη από ανώτερα εξειδικευμένα στο αντικείμενο στελέχη τραπεζών, προκειμένου να επικουρεί την Εκτελεστική Επιτροπή στο έργο της και η οποία θα μελετά, θα εισηγείται τα βήματα για τη δημιουργία του SEPA και θα παρακολουθεί την εφαρμογή των σχετικών αποφάσεων της Εκτελεστικής Επιτροπής.
- Η Ελληνική Ένωση Τραπεζών θα συμμετάσχει στην Εθνική Επιτροπή για τη δημιουργία του SEPA, που θα συντονίζεται από την Τράπεζα της Ελλάδος και στην οποία

θα συμμετέχουν επίσης το Δημόσιο, οι ΔΕΚΟ, καθώς και εκπρόσωποι των παραγωγικών τάξεων και των καταναλωτών.

Η Εκτελεστική Επιτροπή υιοθέτησε επίσης και εισηγείται προς τις τράπεζες να εφαρμόσουν τις πιο κάτω Γενικές Αρχές Πολιτικής, οι οποίες αποσκοπούν στη μείωση της χρήσης των μετρητών και την ανάπτυξη των ηλεκτρονικών πληρωμών. Οι τράπεζες θα πρέπει:

- Να αποφεύγουν την ανάπτυξη προϊόντων ή/και υπηρεσιών με χρήση μετρητών.
- Να επανεξετάσουν την τιμολογιακή τους πολιτική για τις ηλεκτρονικές πληρωμές, στοχεύοντας στη χαμηλότερη τιμολόγηση των πληρωμών αυτών συγκριτικά με τις αντίστοιχες πληρωμές στα γκισέ των τραπεζών.
- Να εντατικοποιήσουν την ενημέρωση των πελατών τους για τα πλεονεκτήματα της χρήσης ηλεκτρονικών μέσων πληρωμών.
- Να φροντίσουν για την ανάπτυξη συστηματικής συνεργασίας με το Δημόσιο, την Τράπεζα της Ελλάδος και άλλους φορείς για τη μείωση της χρήσης μετρητών και επιταγών.

Αποδοχή του SEPA Cards Framework από τις ελληνικές τράπεζες

Όπως προαναφέραμε, ένα από τα παραδοτέα του EPC είναι και το πλαίσιο λειτουργίας των καρτών που εκδίδουν οι ευρωπαϊκές τράπεζες και δίνουν τη δυνατότητα στους κατόχους τους να πληρώνουν την αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών σε εκατοντάδες χιλιάδες επιχειρήσεις ή να «σπκώνουν» μετρητά από ΑΤΜ.

Το πλαίσιο λειτουργίας των καρτών, γνωστό και ως SEPA Cards Framework – SCF, έγινε αποδεκτό από τις ελληνικές τράπεζες μετά την επίσημη απάντηση των διεθνών οργανισμών Visa και MasterCard προς το EPC ότι θα προβούν σε όλες τις αναγκαίες κανονιστικές και λειτουργικές τροποποιήσεις ώστε να γίνουν οι κάρτες τους συμβατές με τις επιταγές του SCF. Η αποδοχή του πλαισίου λειτουργίας των καρτών από τις ελληνικές τράπεζες γνωστοποιήθηκε στο EPC με επιστολή της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών. Σύμφωνα με το πλαίσιο θα πρέπει οι ελληνικές τράπεζες:

- που ασχολούνται με την αποδοχή των καρτών, να έχουν εφοδιάσει μέχρι το τέλος του 2007 ένα σημαντικό αριθμό ΑΤΜ και POS με τη δυνατότητα ανάγνωσης καρτών που φέρουν μικροτσιπ με EMV,
- που ασχολούνται με την έκδοση καρτών, να προσφέρουν στην πελατεία τους κάρτες που φέρουν μικροτσιπ με EMV και μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση και μέχρι το τέλος του 2010 να έχουν μετατρέψει όλες τις σε κυκλοφορία κάρτες τους, ώστε να είναι συμβατές με τις επιταγές του πλαισίου.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, προκύπτει ότι η ανάγκη προσαρμογής στο περιβάλλον που δημιουργεί ο SEPA, θα αναγκάσει τις τράπεζες να προχωρήσουν σε μεγάλες επενδύσεις και, παράλληλα, λόγω αύξησης του ανταγωνισμού να μειώσουν τα περιθώρια κέρδους.

Ας δούμε όμως αναλυτικά τις υποχρεώσεις και τα ζητήματα που εγείρονται τόσο για τις τράπεζες που ασχολούνται με την αποδοχή των καρτών (αποδέκτριες τράπεζες), όσο και για εκείνες που ασχολούνται με την έκδοση των καρτών (εκδότριες τράπεζες).

SCF - Υποχρεώσεις για τις τράπεζες ως αποδέκτριες

1. Από 1.1.2008 σημαντικός αριθμός ATM και POS θα πρέπει να μπορεί να εξυπηρετήσει συναλλαγές με κάρτες που φέρουν EMV και PIN.
2. Ο εφοδιασμός ενός τερματικού με αναγνώστη EMV δεν το καθιστά αυτόματα “SEPA compliant”. Είναι ανοιχτά τα θέματα τυποποίησης και πιστοποίησης.
3. Κάθε πιστοποιημένο POS θα μπορεί να εγκατασταθεί και χρησιμοποιηθεί σε κάθε χώρα του SEPA.
4. Η χρήση ή όχι του PIN αποφασίζεται από τον εκδότη της κάρτας.
5. Από 1.1.2008 όλα τα SEPA POS θα πρέπει να παρέχουν στην επιχείρηση τη δυνατότητα να μπορεί να επιλέγει αποδέκτρια τράπεζα.
6. Όλες οι συναλλαγές που θα πραγματοποιούνται με SEPA cards, εφόσον είναι απαραίτητη η εξουσιοδότηση, θα παίρνουν εξουσιοδότηση είτε on-line, είτε off-line by the chip, από τον εκδότη της κάρτας.
7. Ο εκδότης και μόνο θα αποφασίζει αν θα επιτρέπει τη χρήση των καρτών σε off-line περιβάλλον τερματικών, καθώς και για ποιες συναλλαγές και κάρτες θα είναι απαραίτητη η χρήση του PIN.

Ζητήματα που εγείρονται για τις αποδέκτριες τράπεζες (ενδεικτικά)

Αύξηση των εξόδων

1. Αλλαγή πολιτικής στην ανάπτυξη και διαχείριση των ATM και των EFT/POS.
2. Αντικατάσταση/εκσυγχρονισμός των δικτύων ATM & POS.
3. Υποστήριξη της χρήσης χρεωστικών καρτών SEPA που δεν θα είναι απαραίτητα Visa ή MasterCard (π.χ. γερμανικές κάρτες που οργανώνονται με την πρωτοβουλία Euro Alliance).
4. Ανάπτυξη και υποστήριξη προγραμμάτων “loyalty”.
5. Αύξηση των απατών.
6. Αύξηση του κόστους ανάπτυξης και συντήρησης του δικτύου των επιχειρήσεων.

Μείωση των εσόδων

7. Μείωση των πάσης φύσεως προμηθειών που εισπράττονται από τις επιχειρήσεις λόγω αύξησης του εσωτερικού ανταγωνισμού αλλά και του cross-border acquiring.
8. Μείωση των ATM interchange fees.

SCF - Υποχρεώσεις για τις τράπεζες ως εκδότριες

1. Από 1.1.2008 θα πρέπει να προσφέρουν στην πελατεία τους τουλάχιστον ένα προϊόν κάρτας που να είναι “SEPA compliant”.
2. Από 1.1.2011 θα πρέπει όλες οι κάρτες πληρωμών να είναι “SEPA compliant” (υφιστάμενες - σε κυκλοφορία και νεοκδοθείσες κάρτες).
3. Όλες οι συναλλαγές που θα πραγματοποιούνται με SEPA cards, εφόσον είναι απαραίτητη η εξουσιοδότηση, θα τυγχάνουν εξουσιοδότησης είτε on-line, είτε off-line by the chip, από τον εκδότη της κάρτας. Ο εκδότης και μόνον θα αποφασίζει αν θα επιτρέπει τη χρήση των καρτών σε off-line περιβάλλον τερματικών, καθώς και για ποιες συναλλαγές και κάρτες θα είναι απαραίτητη η χρήση του PIN.

Ζητήματα που εγείρονται για τις εκδότριες τράπεζες (ενδεικτικά)

Αύξηση των εξόδων

1. Μεγαλύτερα έξοδα έκδοσης, διαχείρισης και ανανέωσης των καρτών.
2. Μεγαλύτερα έξοδα ενημέρωσης της πελατείας για να υπάρξει αύξηση της χρήσης των χρεωστικών καρτών.
3. Μεγαλύτερα έξοδα διαφήμισης λόγω έντασης του ανταγωνισμού.
4. Μεγαλύτερα έξοδα εκπαίδευσης του δικτύου της τράπεζας.

Μείωση των εσόδων

5. Μείωση των επιτοκιακών περιθωρίων κέρδους και των συνδρομών, λόγω αύξησης του εσωτερικού ανταγωνισμού και του cross-border issuing.
6. Μείωση της κερδοφορίας λόγω μείωσης των interchange fees.
7. Αύξηση του ανταγωνισμού από άλλα μέσα πληρωμής.

Όλα τα προηγούμενα σημαίνουν ότι σε κάθε τράπεζα που ασχολείται με τον έναν ή άλλο τρόπο με τις κάρτες θα πρέπει να συσταθεί μία ομάδα έργου, η οποία θα μελετήσει και εισηγηθεί στη διοίκηση τον τρόπο με τον οποίο ταιριάζει στη συγκεκριμένη τράπεζα να προσαρμοστεί στο πλαίσιο καρτών πληρωμής SEPA. Στη συνέχεια η ίδια ομάδα θα έχει και την ευθύνη για την παρακολούθηση της υλοποίησης των σχετικών αποφάσεων.

Στεγαστικά δάνεια – σταθερά και κυμαινόμενα επιτόκια

Επιμέλεια: **ΕΦΗ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ**
Δημοσιογράφος

Ευρεία είναι η γκάμα των στεγαστικών προϊόντων που προσφέρουν σήμερα οι τράπεζες στους δανειολήπτες στεγαστικών δανείων. Τα νέα προϊόντα, που συνοδεύονται με bonus μετρητών – ίσο με το 4% έως 6% του εκταμιευμένου ποσού –, δωρεάν έξοδα έγκρισης του δανείου, μηχανικού και τεχνικού ελέγχου, ελκυστικά επιτόκια, μεγάλη διάρκεια αποπληρωμής, απευθύνονται τόσο στους νέους δανειολήπτες, όσο και σε εκείνους που ενδιαφέρονται να μεταφέρουν το στεγαστικό τους σε άλλη τράπεζα.

Παράλληλα οι επικεφαλής της στεγαστικής πίστης επισημαίνουν ότι η νέα «μάχη» των τραπεζών θα δοθεί στα περιθώρια κέρδους (spread) και προβλέπουν στο άμεσο μέλλον συρρίκνωση των περιθωρίων από τις 1,5 μονάδες, που διαμορφώνονται σήμερα (κατά μέσο όρο), στη 1 μονάδα και ίσως ακόμη χαμηλότερα.

Οι τράπεζες – λόγω και της ανοδικής πορείας που εμφανίζουν τα επιτόκια του ευρώ – έχουν λανσάρει στην αγορά πλήθος προϊόντων με σταθερά επιτόκια σε διάρκειες που ξεκινούν από το 1 έτος και φτάνουν τα 25 έτη. Επίσης, πολλές προσφέρουν στεγαστικά δάνεια «προστασίας επιτοκίου», προϊόντα που εξασφαλίζουν το δανειολήπτη από μεγάλη άνοδο των επιτοκίων, καθώς θέτουν ανώτατο πλαφόν ανόδου που διαμορφώνεται – συνήθως – στις 2 μονάδες.

Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι οι δανειολήπτες να βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση, καθώς μπορούν να επιλέξουν το δάνειο που καλύπτει καλύτερα τις ανάγκες τους και ανταποκρίνεται στον οικογενειακό προϋπολογισμό.

Τα στεγαστικά δάνεια των τραπεζών που συνοδεύονται με δώρο μετρητά ή αυτοκίνητο προσελκύουν το ενδιαφέρον μεγάλης μερίδας υποψήφιων δανειοληπτών. Το δέλεαρ της ρευστότητας είναι ισχυρό, καθώς ο δανειολήπτης για δάνειο ύψους 200.000 ευρώ θα «επιχορηγηθεί» με επιπλέον μετρητά 8.000-12.000 ευρώ, τα οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει για τις ανάγκες του.

Ωστόσο οι συγκεκριμένες προσφορές:

- αφορούν δάνεια με κυμαινόμενο επιτόκιο,
- προβλέπουν μίνιμουμ διάρκειας αποπληρωμής (που συνήθως είναι 15 έτη) και, σε περίπτωση που ο δανειολήπτης θελήσει να αποπληρώσει νωρίτερα το δάνειό του, θα πρέπει να επιστρέψει στην τράπεζα και το ανάλογο ποσοστό από το δώρο των μετρητών.
- Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που θελήσει να μετατρέψει το επιτόκιο από κυμαινόμενο σε σταθερό ή αν προχωρήσει σε μεταφορά του στεγαστικού του σε άλλη τράπεζα.

Οι προσφορές μπορεί να θέλγουν τους δανειολήπτες, όμως τα τραπεζικά στελέχη που εξειδικεύονται στον τομέα της στεγαστικής πίστης επισημαίνουν ότι τα νοικοκυριά που αποπληρώνουν στεγαστικό δάνειο θα πρέπει τώρα να στραφούν σε προγράμματα προστασίας επιτοκίου (κυμαινόμενο με πλαφόν ανόδου) ή σε σταθερό επιτόκιο, ώστε να είναι θωρακισμένα σε περίπτωση μεγάλης ανόδου του κόστους δανεισμού. Ο πελάτης μπορεί είτε να επαναδιαπραγματευθεί τους όρους του στεγαστικού δανείου του από την αρχή, είτε να μεταφέρει το δάνειο σε άλλη τράπεζα.

Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η μεταφορά των στεγαστικών κερδίζει έδαφος το τελευταίο διάστημα, με αποτέλεσμα την όξυνση του ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών που συνοδεύτηκε με προσφορά μετρητών και ΙΧ. Η συγκεκριμένη περίοδος προσφέρεται για τη μεταφορά υπολοίπου, καθώς στην πλειονότητά τους οι τράπεζες δεν χρεώνουν τον πελάτη με έξοδα τεχνικού και νομικού ελέγχου, ενώ επιδοτούν και τμήμα των εξόδων προσημείωσης.

Βέβαια, στο πλαίσιο του ανταγωνισμού, αν μια τράπεζα πειστεί ότι ο καλός πελάτης της βρίσκει καλύτερη προσφορά αλλού, προσπαθεί να βελτιώσει και η ίδια τους όρους του δανείου (επιτόκιο, διάρκεια αποπληρωμής) χωρίς επιπλέον επιβαρύνσεις ή με χαμηλό κόστος.

Αναμφίβολα, οι τελευταίες αυξήσεις του βασικού επιτοκίου (στο 2,75% τον Ιούνιο 2006 από 2% στις 30 Νοεμβρίου 2005) έχουν ακριβύνει τα δάνεια με κυμαινόμενο επιτόκιο. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις διεθνών αναλυτών και τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) η ανοδική πορεία των επιτοκίων θα συνεχιστεί σε όλη τη διάρκεια του 2006 καθώς και το 2007.

Ποια είναι λοιπόν η πλέον συμφέρουσα επιλογή για το δανειολήπτη; Δάνειο με σταθερό ή με κυμαινόμενο επιτόκιο;

Το σίγουρο είναι ότι η επιλογή επιτοκίου δεν είναι απλή, καθώς υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ σταθερών επιτοκίων, κυμαινόμενων με βάση το επιτόκιο της ΕΚΤ ή το Euribor.

Η απόφαση για το είδος του επιτοκίου είναι κατά κύριο λόγο συνάρτηση 5 παραγόντων:

- της ιδιοσυγκρασίας του πελάτη, όσον αφορά την ανάληψη κινδύνου,
- των προσδοκιών για την εξέλιξη των εισοδημάτων του,
- των προσδοκιών που έχει για τις μελλοντικές κινήσεις της αγοράς,
- της δυνατότητας αποπληρωμής του δανείου. Αν η ικανότητα αποπληρωμής είναι οριακή, τότε είναι ασφαλέστερη η τοποθέτηση του πελάτη σε σταθερό επιτόκιο, προκειμένου να μην αντιμετωπίσει δυσκολία στην αποπληρωμή σε τυχόν αύξηση των επιτοκίων,
- του ύψους και της χρέωσης ή μη ποινής προεξόφλησης στους διάφορους τύπους δανείου.

Η επιλογή του ενός ή του άλλου επιτοκίου βαραίνει εξίσου στις αποφάσεις των πελατών, οι οποίοι θα πρέπει να σταθμίζουν παράλληλα, ίσως και με υψηλότερη προτεραιότητα παραμέτρους, όπως είναι:

- η ύπαρξη ποινών προεξόφλησης μερικής ή ολικής, για οποιοδήποτε ποσό και οποιαδήποτε στιγμή το θελήσει ο πελάτης,
- η αμεσότητα, απλότητα και ταχύτητα των διαδικασιών, και
- η δημιουργία μιας μακροχρόνιας σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ πελάτη-τράπεζας, στηριζόμενη σε ένα πλαίσιο διαφάνειας, κατανόησης και συνέπειας, έτσι ώστε να αποδειχθεί αμοιβαία επωφελής, που είναι και το σημαντικότερο.

Όσον αφορά τα προϊόντα κυμαινόμενου επιτοκίου με βάση αυτό της ΕΚΤ ή του Euribor, θα πρέπει να γίνει κατανοητή η διαφοροποίηση μεταξύ των δύο επιτοκίων. Πριν αναφερθούμε στα χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν τα ανωτέρω προϊόντα, καλό είναι να προσεγγίσουμε τα κοινά τους σημεία:

1. Τα επιτόκια αυτά τροποποιούνται με γενικές και συλλογικότερες αποφάσεις και όχι μεμονωμένα από κάθε τράπεζα.
2. Παρακολουθούνται εύκολα, αφού ανακοινώνονται και αναγράφονται στον ημερήσιο τύπο.

3. Φέρουν προσαύξηση περιθωρίου επιτοκίου (spread), η οποία είναι συμβατικά καθορισμένη και συμφωνημένη από πελάτη και τράπεζα και είναι σταθερή για όλη τη διάρκεια του δανείου.
4. Αποτελούν μια ομοιόμορφη βάση σύγκρισης επιτοκίου με τις υπόλοιπες χώρες, ιδιαίτερα της ευρωζώνης.

Όσον αφορά τις διαφορές η σημαντικότερη εντοπίζεται στον τρόπο μεταβολής τους:

1. Το Euribor προσδιορίζεται καθημερινά στις 11:00 π.μ. από ομάδα 52 μεγάλων τραπεζών και ισχύει για το διάστημα που αυτό αναφέρεται δηλαδή για 1, 2, 6, 12 μήνες κ.λπ.
2. Το παρεμβατικό επιτόκιο της ΕΚΤ προσδιορίζεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα κατόπιν απόφασης της τελευταίας στο πλαίσιο της άσκησης της νομισματικής πολιτικής στην ευρωζώνη.

Η τελική επιλογή είναι του πελάτη, ο οποίος θα πρέπει να γνωρίζει τα εξής:

Συγκρίνοντας το Euribor 1M (ενός μηνός) με το επιτόκιο της ΕΚΤ, βλέπουμε ότι στην ουσία συγκλίνουν όσον αφορά το απόλυτο ποσοστό με διαφορές που κυμαίνονται ενίοτε σε δεύτερο δεκαδικό ψηφίο. Η όποια διακύμανση του Euribor, αναφέρουν οι τράπεζες, προηγείται αυτής του επιτοκίου της ΕΚΤ, αφού συνήθως οι αγορές προεξοφλούν τις αποφάσεις της. Το Euribor πιθανόν να είναι πιο κατάλληλο για βραχυπρόθεσμο δανεισμό, καθώς μπορεί να διαμορφώνεται σε ημερήσια (overnight), εβδομαδιαία, μηνιαία, εξαμηνιαία ή και ετήσια βάση, ανάλογα με την προσφορά και ζήτηση χρήματος στη διατραπεζική αγορά. Σε αυτή την περίπτωση δεν αποτελεί την πιο ξεκάθαρη και συμφέρουσα λύση, καθώς η ευμετάβλητη φύση του δυσχεραίνει τον υπολογισμό της μηνιαίας δόσης.

Πρακτικά οι αυξομειώσεις των διατραπεζικών επιτοκίων δεν προσφέρουν την ασφάλεια και ηρεμία που χρειάζεται ο κάθε δανειολήπτης, ειδικά για τα πρώτα χρόνια του δανείου, τα οποία κατά παράδοση είναι και τα δυσκολότερα. Ένα από τα θετικά στοιχεία του Euribor πάντως είναι το περιθώριο που προσθέτουν οι τράπεζες και μπορεί να κλιμακώνεται ανάλογα με το ύψος του δανείου και την πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη.

Σταθερό επιτόκιο

Αν ο καταναλωτής δεν επιθυμεί ρίσκο και η οικονομική του κατάσταση δεν επιτρέπει αυξήσεις στη δόση, τότε το στεγαστικό δάνειο που του ταιριάζει είναι αυτό με σταθερό επιτόκιο. Σήμερα, στο σύνολό τους οι τράπεζες στρέφουν τους δανειολήπτες σε δάνεια σταθερού επιτοκίου, προκειμένου οι καταναλωτές να «κλειδώσουν» τις οφειλές τους στα χαμηλά επίπεδα που βρίσκονται ακόμη τα επιτόκια.

Ένας άλλος καθοριστικός παράγοντας για την επιλογή του επιτοκίου είναι και η διάρκεια του δανεισμού. Για στεγαστικά δάνεια σχετικά μικρών ποσών και για διάρκεια μέχρι 10 χρόνια, το κυμαινόμενο επιτόκιο αποτελεί ίσως, κατά την άποψη των ειδικών, συμφέρουσα επιλογή. Αντίθετα, για μεγαλύτερα ποσά δανείων και για διάρκεια άνω των 10 ετών συστήνουν σταθερό επιτόκιο.

Στα εν λόγω δάνεια, η σταθερή περίοδος μπορεί να είναι βραχυπρόθεσμη (1-2 χρόνια), μεσοπρόθεσμη (5-10 χρόνια) ή μακροπρόθεσμη (15-40 χρόνια). Το σταθερό επιτόκιο ταιριάζει περισσότερο σε εκείνους που φοβούνται τις μεταβολές των επιτοκίων και κυρίως σε αυτούς που η μηνιαία δόση είναι μεγαλύτερη από το ένα τρίτο του μηνιαίου μισθού τους. Δεν θα πρέπει να ξεχνούν όμως, ότι αν «κλείσουν» το επιτόκιο για 10 ή 15 χρόνια, δεν θα μπορούν να επωφεληθούν από ενδεχόμενες μειώσεις επιτοκίων.

Πώς διαμορφώνεται το συνολικό κόστος δανείου με σταθερά επιτόκια;

Σταθερό για 1 χρόνο: Έστω ότι ο δανειολήπτης αποφασίζει να πάρει δάνειο 100.000 ευρώ και διάρκειας 10 ετών με σταθερό επιτόκιο 3,6% για τον 1ο χρόνο. Η μηνιαία δόση θα διαμορφωθεί στα 591,33 ευρώ για τους πρώτους 12 μήνες. Έπειτα, με κυμαινόμενο επιτόκιο π.χ. 5,5%, η μηνιαία καταβολή θα ανέλθει στα 690,06 ευρώ, με την προϋπόθεση ότι για τα 19 χρόνια που υπολείπονται δεν θα υπάρξει αλλαγή στα επιτόκια. Συνολικά το δάνειο θα στοιχίσει 164.429,64 ευρώ στα 20 χρόνια εξόφλησής του.

Σταθερό για 5 χρόνια: Για το ίδιο ποσό δανείου και για την ίδια διάρκεια, με σταθερό επιτόκιο 5,5% για 5 χρόνια η μηνιαία δόση – στη σταθερή περίοδο – θα διαμορφωθεί στα 687,88 ευρώ. Έπειτα, αν το κυμαινόμενο επιτόκιο βρίσκεται στο 5,5%, η μηνιαία καταβολή δεν θα μεταβληθεί και συνολικά το δάνειο θα στοιχίσει 165.092,95 ευρώ στα 20 χρόνια εξόφλησής του. Αν όμως το επιτόκιο ανέβει στο 6%, η μηνιαία δόση θα διαμορφωθεί σε 710,42 ευρώ και αν «σκαρφαλώσει» στο 6,5%, η μηνιαία καταβολή θα φτάσει στα 733,36 ευρώ.

Τα χαρακτηριστικά των δανείων με σταθερό επιτόκιο	
Υπέρ	Κατά
Αμετάβλητη δόση σε άνοδο επιτοκίων.	Αμετάβλητη δόση σε μείωση επιτοκίων.
Καλύτερος οικογενειακός προγραμματισμός ειδικά για νοικοκυριά με μικρή εισοδηματική ικανότητα.	Αδυναμία πρόβλεψης οικονομικών συνθηκών σε ορίζοντα 10ετίας ή μεγαλύτερο.

Σύγκριση Euribor με κυμαινόμενο επιτόκιο ΕΚΤ	
Εuribor μικρής διάρκειας	Επιτόκιο συνδεδεμένο με παρεμβατικό ΕΚΤ
Διαμορφώνεται ανάλογα με τη ζήτηση και προσφορά χρήματος στη διεθνή αγορά.	Διαμορφώνεται αποκλειστικά από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ).
Ενδείκνυται για βραχυπρόθεσμο δανεισμό.	Έχουμε μπει σε περίοδο ανοδικής πορείας των επιτοκίων.
Το τελικό επιτόκιο διαμορφώνεται ανάλογα με το ύψος του δανείου και την πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη.	Το τελικό επιτόκιο διαμορφώνεται ανάλογα με το ύψος του δανείου και την πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη.

Σταθερά επιτόκια και εύρος διακύμανσης στις τράπεζες		
Σταθερό για 1 χρόνο	Από 2% για το πρώτο εξάμηνο	Μέχρι 4,98%
Σταθερό για 3 χρόνια	Από 3,75%	Μέχρι 5,70%
Σταθερό για 5 χρόνια	Από 4,20%	Μέχρι 5,85%
Σταθερό για 10 χρόνια	Από 4,5%	Μέχρι 6,30%
Σταθερό για 15 χρόνια	Από 4,7%	Μέχρι 6,40%
Σταθερό για 20 χρόνια από 5,10% μέχρι 6,30%		
Σταθερό για 25 χρόνια από 5,2% μέχρι 5,7%		

Εκουσία διαγραφή από το Χρηματιστήριο Αθηνών

ΤΟΥ **ΙΩΑΝΝΗ ΡΟΚΑ**

Καθηγητή Εμπορικού Δικαίου, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Τέθηκε υπόψη μου το ακόλουθο ερώτημα:

Η ανώνυμη εταιρία «Α», που είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών (ΧΑ) και για την οποία δεν συντρέχουν λόγοι που δίνουν την ευχέρεια στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ) να τη διαγράψει αυτεπαγγέλτως από το ΧΑ, προκειμένου να συγχωνευτεί με απορρόφησή της από τη μη εισηγμένη ανώνυμη εταιρία «Β», αρκεί να λάβει τη σχετική απόφαση από τη γενική της συνέλευση σύμφωνα με τα ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας που προβλέπει για την περίπτωση της συγχώνευσης ο κ.ν. 2190/20 (άρθ. 72 παρ. 2, εδ. β', 29 παρ. 3, 4 και άρθ. 31 παρ. 2); ή μήπως απαιτείται η απόφαση να ληφθεί από το 95% επί του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου που προβλέπει το άρθ. 17 παρ. 5 του ν. 3371/05, ως προϋπόθεση έγκρισης από την ΕΚ αίτησης μιας εισηγμένης εταιρίας για τη διαγραφή της από το ΧΑ, δεδομένου ότι, με την απορρόφηση, θα παύσει να υφίσταται η εισηγμένη εταιρία;

Απάντηση

1. Η δυνατότητα διαγραφής κινητών αξιών με αίτηση της εκδότριας εταιρίας εισάχθηκε με το άρθ. 93 του ν. 2533/1997, που τροποποίησε το άρθ. 11 παρ. 3 του π.δ. 350/1985. Ο ν. 3371/2005 επαναλαμβάνει τις διατάξεις του π.δ. 350/1985 με σκοπό, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεσή του (ΚΝοΒ 2005, σελ. 1303) να αποκαταστήσει την πραγματική νομική φύση των ρυθμίσεων αυτών. Η **εθελούσια** διαγραφή με αίτηση της εκδότριας εταιρίας προβλέπεται πλέον στο άρθ. 17 παρ. 5 του ν. 3371/05, σύμφωνα με το οποίο, η διαγραφή μπορεί να αποφασισθεί από την ΕΚ μετά από αίτηση της εκδότριας εταιρίας, εφόσον η αίτηση υποβάλλεται μετά από σχετική απόφαση της γενικής συνέλευσης της εταιρίας που λαμβάνεται με πλειοψηφία 95% επί του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου ανά κατηγορία μετοχών. Η ΕΚ μπορεί με απόφασή της να θέτει και ειδικούς όρους στην εκδότρια ή και σε μετόχους της για λόγους προστασίας των μετόχων της εκδότριας.

Η οικειοθελής αυτή διαγραφή διακρίνεται από την περίπτωση της **υποχρεωτικής** διαγραφής που προβλέπεται στο άρθ. 17 παρ. 3 του ν. 3371/2005 (βλ. και άρθ. 11 παρ. 2 π.δ. 350/1985). Και στις δύο περιπτώσεις η απόφαση για τη διαγραφή λαμβάνει ως κριτήριο τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της αγοράς και την ανάγκη προστασίας των επενδυτών. Εντούτοις, ενώ στην περίπτωση της υποχρεωτικής διαγραφής η ΕΚ την επιβάλλει ως μέτρο προστασίας της αγοράς όταν η εταιρία δεν είναι σε θέση να διασφαλίσει στους μελλοντικούς επενδυτές την απρόσκοπτη διαπραγμάτευση της μετοχής, η απόφαση για την έγκριση της αίτησης εθελούσιας εξόδου λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι οι μέτοχοι μετά τη διαγραφή δεν θα προστατεύονται πλέον από τη χρηματιστηριακή νομοθεσία που εφαρμόζεται ειδικά (και μόνο) στις εισηγμένες εταιρίες και, κυρίως, δεν θα έχουν πλέον οι μέτοχοι τη δυνατότητα να πουλήσουν τις μετοχές τους σε μία οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά. Για το λόγο αυτό, διατηρείται κατά το νόμο η διακριτική ευχέρεια της ΕΚ να αποφασίσει ή όχι την αποδοχή της αίτησης διαγραφής, ακόμα και αν πληρούνται η προϋπόθεση της προηγούμενης σχετικής απόφασης της γενικής συνέλευσης με ποσοστό 95% επί του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου. Και τούτο για το σκοπό ελέγχου από την ΕΚ κατά περίπτωση των επιπτώσεων της διαγραφής στο εναπομείναν 5%.

Η διακριτική ευχέρεια που δίδει ο νόμος στην ΕΚ να αποδεχθεί ή όχι την αίτηση έχει ιδιαίτερη σημασία όταν, όπως στην προκειμένη περίπτωση, δεν συντρέχουν ούτε κατά προσέγγιση οι προϋποθέσεις υποχρεωτικής διαγραφής τις οποίες ενδεικτικά αναφέρει το άρθ. 17 παρ. 3 του ν. 3371/2005, δηλαδή η αναστολή της διαπραγμάτευσης των μετοχών για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών, η κατ' επανάληψη μη δημοσίευση οικονομικών καταστάσεων, η αρνητική καθαρή θέση της εταιρίας για περισσότερες της μιας οικονομικές χρήσεις, η κήρυξή της σε πτώχευση. Η ΕΚ κατά τη διαμόρφωση της κρίσης της θα σταθμίσει το σεβασμό της οικονομικής ελευθερίας του εκδότη των μετοχών και τα εύλογα δικαιώματα των επενδυτών-μετόχων και θα απορρίψει το αίτημα, όταν τούτο επιβάλλεται από λόγους δημοσίου συμφέροντος, δηλαδή έστω κι αν υπάρχει απόφαση της γενικής συνέλευσης που έχει ληφθεί σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθ. 17 παρ. 5 του ν. 3371/2005 (Γ. Σωτηρόπουλος, Η διαγραφή από το χρηματιστήριο και οι συνέπειές της, έκδοση του Συνδέσμου Ελλήνων Εμπορικών, με θέμα «Το Χρηματιστήριο στο ελληνικό δίκαιο», 2000, σελ. 107).

2. Οι δυσμενείς συνέπειες που επιφέρει η διαγραφή στους μετόχους, δικαιολογούν την αυξημένη πλειοψηφία που απαιτεί ο νόμος. Στην προκειμένη περίπτωση, η εκδότρια εταιρία παρακάμπτει την ως άνω διαδικασία διαγραφής, ακολουθώντας μόνο τη διαδικασία της συγχώνευσης με απορρόφησή της από άλλη, μη εισηγμένη εταιρία, σύμφωνα με τα άρθρα 68 και επ. του ν. 2190/1920. Η εξαφάνιση της συγχωνευόμενης εισηγμένης εταιρίας από μία μη εισηγμένη, συνεπάγεται το πέρας της διαπραγμάτευσής της στο Χρηματιστήριο (Σ. Μούζουλας, στο Δίκαιο ανωνύμων εταιριών, 2001 Μετασχηματισμοί Εταιριών, τόμος όγδοος, σελ. 167). Με την καταχώρηση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών της εγκριτικής απόφασης της συγχώνευσης που προβλέπεται από το άρθ. 74 του κ.ν. 2690/1920, η απορροφούμενη εταιρία υποκαθίσταται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της ή της απορροφούμενης και η μεταβίβαση αυτή εξομοιώνεται με καθολική διαδοχή· οι μέτοχοι της απορροφούμενης γίνονται μέτοχοι της απορροφούσας και η απορροφούμενη παύει να υπάρχει (άρθ. 75 παρ. 1 κ.ν. 2190/1920).

3. Η παράθεση των ως άνω διατάξεων δεν φανερώνει αντίθεση των προϋποθέσεων που θέτουν το δίκαιο των ανωνύμων εταιριών και το χρηματιστηριακό δίκαιο στο ζήτημα της λήψης απόφασης από τη γενική συνέλευση με σκοπό τη διαγραφή της εκδότριας εταιρίας από το Χρηματιστήριο. Τούτο γιατί ο κ.ν. 2190/1920 δεν ρυθμίζει το ζήτημα της εξόδου (ούτε της εισόδου) μιας ανώνυμης εταιρίας από το ΧΑ. Τούτο το ρυθμίζει για τους δικούς της σκοπούς μόνο η χρηματιστηριακή νομοθεσία. Το δίκαιο των ανωνύμων εταιριών αρκείται να υπάρχει καταστατική απαρτία και πλειοψηφία, η οποία (απαρτία και πλειοψηφία) απαιτείται σε περιπτώσεις λήψης αποφάσεων της γενικής συνέλευσης σχετικά με τη συγχώνευση της εταιρίας. Η μη ρύθμιση θεμάτων σχετικά με την έξοδο της εταιρίας από το ΧΑ δεν αποκλείει την εφαρμογή ενός ειδικότερου νόμου που επιβάλλει άλλα πιο υψηλά ποσοστά, για την ειδική περίπτωση που μια συγχώνευση οδηγεί στην έξοδο της εταιρίας από το ΧΑ. Συνεπώς, η χρηματιστηριακή νομοθεσία δεν επιβάλλει το υψηλό ποσοστό του 95% για την απορρόφηση της εισηγμένης. Απλά επιβάλλει, πέραν της καταστατικής απαρτίας/πλειοψηφίας που απαιτείται για τη συγχώνευση, να έχει προηγηθεί και **μία άλλη απόφαση** της γενικής συνέλευσης, ειδικά για να ικανοποιηθεί η επιταγή του άρθ. 17 παρ. 5 ν. 3371/2005 που να έχει ληφθεί από το 95%, ειδικά για το ζήτημα της διαγραφής που συνεπάγεται η συγχώνευση. Εννοείται ότι η ως άνω διάταξη του ν. 3371/2005 ικανοποιείται και με **μία μοναδική απόφαση** για τη συγχώνευση που λαμβάνεται με το εν λόγω αυξημένο ποσοστό. Το ζήτημα αυτό είναι βέβαια τυπικό αφού πλέον η έγκριση της συγχώνευσης εκ των πραγμάτων θα εξαρτάται από τη σύμφωνη γνώμη του 95%, αλλά και της ΕΚ.

Ο κ.ν. 2190/1920 προβλέπει ότι η απόφαση της γενικής συνέλευσης που εγκρίνει τη συγχώνευση μιας ανώνυμης πρέπει να έχει ληφθεί με καταστατική απαρτία και πλειοψηφία, αφού με αυτή τροποποιείται το καταστατικό και πρόκειται για ένα από τα βασικής σημασίας

θέματα για την εταιρία. Ο κ.ν. 2190/1920 γνωρίζει μια βαθμίδα αποφάσεων της γενικής συνέλευσης (που συνήθως συνεπάγονται την τροποποίηση του καταστατικού) για την οποία ενιαία προβλέπει αυξημένο ποσοστό απαρτίας και πλειοψηφίας. Το κριτήριο είναι η σοβαρότητα των ζητημάτων αυτών (*N. Ρόκας*, Εμπορικές Εταιρίες, 2004, σελ. 183 επ.) που δικαιολογεί τη σύμφωνη γνώμη περισσότερων μετόχων από ό,τι συνήθως. Ο νόμος δεν επιτρέπει τη μείωση των αυξημένων αυτών ποσοστών ($2/3$ του καταβεβλημένου κεφαλαίου για την απαρτία, που επιτρέπεται με επαναληπτικές συνελεύσεις να φθάσει το $1/3$ και $2/3$ για τη λήψη απόφασης) με το καταστατικό, αλλά επιτρέπει την αύξηση αυτών (άρθ. 29 παρ. 6 εδ. α' και άρθ. 31 παρ. 3 κ.ν. 2190/1920), αρκεί η αύξηση να μη φθάσει το 100% (άρθ. 29 παρ. 6 εδ. β' και άρθ. 31 παρ. 4 εδ. β').

Η διάταξη του άρθρου 17 παρ. 5 ν. 3371/05 που απαιτεί το 95% του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου έχει διαφορετική δικαιολογητική βάση. Αποβλέπει στην προστασία των επενδυτών από την επικείμενη έξοδο της εταιρίας από το ΧΑ. Η έξοδος από το ΧΑ είναι γεγονός που δεν συνεπάγεται απλώς την τροποποίηση του καταστατικού, αλλά αλλοιώνει τη φύση του ιδιοκτησιακού δικαιώματος του μετόχου που τιτλοποιείται σε τίτλους που διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο.

Έτσι, μόνο στις εισηγμένες εταιρίες εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, η χρηματιστηριακή νομοθεσία και η νομοθεσία για την εταιρική διακυβέρνηση που είναι ιδιαίτερα προστατευτικές για τα δικαιώματα των μετόχων. Με την εισαγωγή στο Χρηματιστήριο δημιουργείται ρευστότητα από την οποία επωφελούνται οι μέτοχοι που μπορούν να πουλήσουν τις μετοχές τους εύκολα, αλλά και η εταιρία που, διαφορετικά, θα έπρεπε να ανταμείβει περισσότερο τους μετόχους της (π.χ. με διανομή μερισμάτων) λόγω της αδυναμίας τους να τις πουλήσουν εύκολα και γρήγορα (*J.H. Farrar, B.M. Hannigan*, *Farrar's Company Law*, 4η εκδ., 1998, σελ. 546). Οι δυνάμεις της αγοράς διαμορφώνουν την τιμή της μετοχής, ενσωματώνοντας όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες και αντιλήψεις σχετικά με την προοπτική και την αξία της εταιρίας (*F. Easterbrook, D. Fischel*, *The economic structure of corporate law*, 1991, σελ. 18).

Η χρηματιστηριακή νομοθεσία αποβλέπει στην άμεση, έγκυρη και αληθή γνωστοποίηση στο επενδυτικό κοινό όλων των σημαντικών εταιρικών γεγονότων. Οι διατάξεις για την κατάχρηση της αγοράς αποθαρρύνουν την κερδοσκοπία σε βάρος των επενδυτών, συντελούν στην ανακάλυψη τυχόν παραπλανητικών πρακτικών και ενθαρρύνουν το θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των εταιριών (*J.H. Farrar, B.M. Hannigan*, *οπ. παρ.*, σελ. 547). Οι διατάξεις για την αποτροπή της παραπλανητικής πληροφόρησης και κατάχρησης εμπιστευτικών πληροφοριών μέσω συναλλαγών διασφαλίζουν την τήρηση της αρχής της ισότητας μεταξύ των επενδυτών, αφού διασφαλίζουν ότι όλοι έχουν πρόσβαση στην ίδια πληροφόρηση (*J.-M. Moulin*, *Le principe d'égalité devant l'information dans le système répressif boursier*, *Bull. Joly Bourse et produits financiers*, 2000, σελ. 117).

Έτσι, στις εισηγμένες εταιρίες η μειοψηφία προστατεύεται με ειδικότερες διατάξεις που αποβλέπουν στη διαφάνεια και στην απρόσκοπτη λειτουργία της αγοράς ως μέσο εξασφάλισης του επενδυτή, στόχοι που δεν υλοποιούνται σε θετικές νομοθετικές διατάξεις για τις μη εισηγμένες εταιρίες.

4. Η χρηματιστηριακή νομοθεσία τελεί σε σχέση ειδικού προς γενικό έναντι του κ.ν. 2190/1920 λόγω της ειδικότερης προστασίας που παρέχει στους επενδυτές, διαχωρίζοντάς τους από τους μετόχους μη εισηγμένων εταιριών. Το δίκαιο της κοινής ανώνυμης εταιρίας αντιλαμβάνεται τα μέλη μιας μετοχικής μειοψηφίας ως μετόχους και με αυτή την ιδιότητα τους προστατεύει μέσω των διατάξεών του. Οι μέτοχοι έχουν δικαιώματα, τα οποία ασκούν στη γενική συνέλευση της εταιρίας με σκοπό να ελέγξουν γενικότερα το διοικητικό συμβούλιο, να αντλήσουν πληροφορίες σχετικά με την εταιρική λειτουργία, να ελέγξουν τις αποφάσεις του και να εγκρίνουν τις εταιρικές οικονομικές καταστάσεις. Η παροχή των ως άνω δικαιωμάτων στους μετόχους της μειοψηφίας κρίνεται, κατά το δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας, ικανή να διασφαλίσει ότι τα περιουσιακά τους δικαιώματα θα γίνουν σεβαστά από την πλειοψηφία. Όμως η διασπορά των μετοχών μιας εισηγμένης εταιρίας στο ευρύτερο επενδυτικό κοινό καθιστά σαφές αφενός ότι το εταιρικό δίκαιο δεν είναι πλέον ικανό να προσφέρει επαρκή προστασία στους επενδυτές-μετόχους αυτής (*P. Bezard, Des problèmes de gestion de portefeuille, Banque et Droit 1990, αριθ. 8*) και αφετέρου ότι νέοι κανόνες, προσαρμοσμένοι στις ανάγκες αυτής της νέας τάξης επενδυτών-μετόχων, πρέπει να θεσπισθούν. Ο επενδυτής-μέτοχος αποκτά μια διαφορετική διάσταση που χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι δεν ασκεί στην πράξη τα δικαιώματά του, δεν έχει ή δεν μπορεί να αξιολογήσει την ενημέρωση που χρειάζεται για την εταιρία, στις μετοχές της οποίας έχει επενδύσει και, κατά συνέπεια, βρίσκεται σε αδυναμία να ελέγξει τη διοίκηση της εταιρίας. Η κατάσταση αυτή έχει χαρακτηριστεί ως (πλήρης) διάσπαση μεταξύ ιδιοκτησίας και ελέγχου της εταιρίας, έκφραση που σκοπεύει να περιγράψει το γεγονός της αδυναμίας πληροφόρησης και ελέγχου της διοίκησης από τους επενδυτές (*G. Ripert, Les aspects juridiques du capitalisme moderne, 1951, παντού*). Ο ή οι πλειοψηφούντες μέτοχοι διατηρούν τον απόλυτο έλεγχο της εταιρίας, στον οποίο οι επενδυτές αδυνατούν να συμμετάσχουν.

Η ιδιαιτερότητα αυτή της θέσης του επενδυτή-μικρομετόχου εισηγμένης εταιρίας έναντι του μετόχου της μειοψηφίας μιας μη εισηγμένης εταιρίας υπαγορεύει την ανάγκη για ειδικότερους κανόνες προστασίας. Τους κανόνες αυτούς ενσωματώνει η χρηματιστηριακή νομοθεσία, η οποία σκοπό έχει και την προστασία του επενδυτή και τη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισής του (*C. Danglehant, Le nouveau statut des minoritaires dans les sociétés anonymes cotées, l'application du principe de l'équité, Rev. Sociétés 1996, σελ. 217*).

5. Η επιστήμη αντιμετωπίζει τον επενδυτή-μέτοχο ως έναν **καταναλωτή** κινητών αξιών (*H. de Vauplane J.-P. Borner*, *Droit des Marches Financiers*, Litec 1998, σελ. 292, *H. Causse*, *La notion d'épargnant*, MTF 05, 1994, σελ. 60) και απαιτεί με αυτή την προσέγγιση την εφαρμογή ενός ανάλογου πλέγματος προστασίας (*E. Αλεξανδρίδου*, Ο επενδυτής ως καταναλωτής, Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, Χρηματιστήριο και Προστασία των Επενδυτών, 2001, σελ. 17, *M. Κορδή-Αντωνοπούλου*, Εισαγωγή στο χρηματιστηριακό δίκαιο, 2001, σελ. 18). Πράγματι, η ιδιότητα του επενδυτή ως καταναλωτή είναι εμφανής, αν λάβουμε υπόψη την αδυναμία του να προστατεύσει τα δικαιώματά του τόσο έναντι του πλειοψηφούντα μετόχου που διοικεί την εταιρία, αλλά και σε σχέση με τους θεσμικούς ή επαγγελματίες επενδυτές, που είναι σε θέση να διαπραγματευτούν με τη διοίκηση της εταιρίας και να λάβουν την πληροφόρηση και τις εγγυήσεις που επιθυμούν σχετικά με την επένδυσή τους.

Υποστηρίζεται μάλιστα ότι μεταξύ εταιρίας και επενδυτών έχει συναφθεί μια σύμβαση επένδυσης (*investment contract*, *contrat d'investissement*), η οποία διαφέρει από τη σύμβαση εταιρίας, που ενώνει το σύνολο των μετόχων και την οποία συμπληρώνει σε περιεχόμενο, όταν η εταιρία είναι εισηγμένη σε χρηματιστηριακή αγορά (*Cox, Hillman, Langevoort*, *Securities Regulation*, 3d edition, 2001, Aspen Law & Business, σελ. 1 και επ., *D. Schmidt, Cl. Baj*, *Réflexions sur les effets de l'action de concert*, RDBB 1992, σελ. 182, *M.-A. Frison – Roche*, *L'hypothèse d'un droit général de retrait des minoritaires*, JCP ed E n spec. 1996, σελ. 19). Η σύμβαση επένδυσης είναι πιο ισχυρή και πιο προστατευμένη από τη σύμβαση της εταιρίας, αφού προβλέπει ότι τα οικονομικά δικαιώματα δεν μπορούν να θιγούν από τη διοίκηση της εταιρίας γιατί ο επενδυτής βρίσκεται σε αδυναμία να προστατευθεί. Ο επενδυτής πρέπει να έχει διαρκώς την πεποίθηση ότι τα οικονομικά του δικαιώματα είναι κατοχυρωμένα.

Λόγω της (πλήρους) διάσπασης μεταξύ ιδιοκτησίας και ελέγχου, ο επενδυτής δεν μπορεί να προστατευθεί έναντι της διοίκησης της εταιρίας από τις αποφάσεις που αυτή θα υιοθετήσει ασκώντας τα δικαιώματα που του παρέχει το κοινό δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας. Η αναφορά σε αλλοδαπά δίκαια στην αρχή της επιείκειας (*equitable considerations*, *fairness*), που είναι ισχυρότερη από την αρχή της ίσης μεταχείρισης, φανερώνει την ανάγκη νέων μορφών προστασίας του επενδυτή και υποδηλώνει τη σχέση εμπιστοσύνης που συνδέει τους επενδυτές με την εταιρία (*equitable relationship of confidence*, *broadening equitable basis*, βλ. *Farrar's Company Law*, ο.π., σελ. 571). Αυτή η διαμόρφωση του χρηματιστηριακού δικαίου στοχεύει όχι μόνο στην προστασία των επενδυτών, αλλά και στην αποτελεσματικότητα του Χρηματιστηρίου που δεν μπορεί να λειτουργήσει χωρίς να εξασφαλίζεται η ισότητα των επενδυτών.

6. Έτσι οι διατάξεις του χρηματιστηριακού δικαίου είναι δυνατόν είτε απλά να συμπληρώνουν το δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας σε θέματα που δεν ρυθμίζει τούτο είτε ακόμα και να υπερισχύουν αντιθέτων διατάξεων του εταιρικού δικαίου. Είναι πιθανόν, εκείνο που το δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας επιτρέπει, το χρηματιστηριακό δίκαιο να το απαγορεύει, προτάσσοντας την προστασία του επενδυτή ως κριτήριο για την παράκαμψη ρυθμίσεων του εταιρικού δικαίου που αφορούν λ.χ. τις σχέσεις πλειοψηφίας-μειοψηφίας. Έτσι διαμορφώνεται αυτό που από τη γαλλική θεωρία ονομάστηκε ως η «δημόσια χρηματιστηριακή τάξη» (*ordre public boursier*) η οποία χαρακτηρίζει την τάση επιβολής των ρυθμίσεων του χρηματιστηριακού δικαίου σε κείμενες διατάξεις του εταιρικού δικαίου (D. Schmidt, Rapport de synthèse, στο “La stabilité du pouvoir et du capital”, RJcom 1990 ειδ. εκδ., σελ. 175, N. Rontchevsky, La liberté contractuelle et la transaction à l’épreuve de la réglementation boursière, Bull. Joly Bourse et produits financiers 1994, σελ. 62, M. Jeantin, Droit des Obligations et Droit des Sociétés, Melanges Boyer, 1996, σελ. 317). Η επικράτηση των ειδικών ρυθμίσεων γίνεται μεν στο όνομα της προστασίας του επενδυτικού κοινού, βασίζεται όμως στη γενικότερη αρχή της προστασίας του θεσμού του Χρηματιστηρίου και της απρόσκοπτης λειτουργίας της οικονομίας της αγοράς. Πράγματι, μόνο η αυξημένη προστασία των επενδυτών και η συναφής επιβάρυνση των εισηγμένων ανωνύμων εταιριών με πρόσθετες ρυθμίσεις μπορεί να διασφαλίσει την εισροή κεφαλαίων στο Χρηματιστήριο προς χρηματοδότηση των εκδοτριών εταιριών και τη συνεπακόλουθη τόνωση της οικονομίας.

7. Στην προκειμένη περίπτωση η εκδότρια εταιρία κατ’ αποτέλεσμα διαγράφεται από το ΧΑ με άλλη οδό, πέραν αυτής που κατ’ αποκλειστικότητα επιτάσσει να ακολουθηθεί ο εθνικός νόμος. Κατά τον Marcus Lenerbach (“Kapitalmarkt-und Börsenrecht”, 2002, σελ. 380 επ.), η απορρόφηση μιας εισηγμένης εταιρίας από μια μη εισηγμένη, που έτσι οδηγεί την πρώτη εκτός Χρηματιστηρίου (η λεγόμενη “going private merger”), δεν μπορεί να χαρακτηριστεί παράκαμψη της χρηματιστηριακής νομοθεσίας (παρ. 38, εδ. iv και παρ. 43 εδ. iv, BörsG, που προστέθηκε στον εν λόγω νόμο με το 3ο Finanzmarktförderungsgesetz της 24.03.1998), γιατί οι μέτοχοι της απορροφούμενης προστατεύονται επαρκώς από τις διατάξεις για τις συγχωνεύσεις που ρυθμίζει ο νόμος περί ανωνύμων εταιριών (έτσι και Tobias Kinse, Das Kalte Delisting Börsennotierter AG, 2002, σελ. 83 Land/Hasselbach, DB 2000, σελ. 557 επ., αλλά και το Ακυρωτικό, BGH 83, σελ. 122 διαφορετικά, Daniel Schlössler, Delisting auf Initiative des Ermittlenten, 2002, σελ. 291). Όμως, το γερμανικό δίκαιο δεν γνωρίζει τη διάταξη του άρθ. 17 παρ. 5 του ν. 3351/2005, η δε ως άνω διάταξη της παρ. 43, εδ. iv BörsG προβλέπει ότι το Χρηματιστήριο προβαίνει στη διαγραφή, αν η περί διαγραφής απόφαση δεν είναι αντίθετη προς τα συμφέροντα των επενδυτών. Πάντως σήμερα στη Γερμανία, μετά την απόφαση του Ακυρωτικού (BGH ZGR 2003 σελ. 280 επ.) γνωστή ως απόφαση Macroton (βλ. και σχόλιο επ’ αυτής Marcus Lutter στο JZ 2003 τεύχος 13) για το έγκυρο της απορρόφησης που συνεπάγεται διαγραφή από το Χρηματιστήριο απαιτείται δεσμευτική

προσφορά της εταιρίας ή του μεγαλομετόχου για την αγορά των μετοχών των μικρομετόχων. Η δε ορθή προστασία των μετόχων της μειοψηφίας προϋποθέτει «το περιεχόμενο της δεσμευτικής προσφοράς να υπερκαλύπτει την πλήρη τρέχουσα αξία των μετοχών και οι μέτοχοι της μειοψηφίας να έχουν δικαίωμα δικαστικής διαπίστωσης τούτου».

Όμως, κατά το ελληνικό δίκαιο, η διάταξη του άρθ. 17 παρ. 5 ως άνω δεν μπορεί να παρακαμφθεί και ισχύει και όταν η διαγραφή είναι συνέπεια νόμιμης απόφασης για απορρόφηση και όχι απλής αίτησης διαγραφής. Άλλωστε, ένα ποσοστό πλειοψηφίας της τάξεως του 95% επιτρέπεται, όπως είπαμε, να προβλεφθεί και στο καταστατικό μιας ανώνυμης εταιρίας για θέματα που απαιτείται καταστατική πλειοψηφία και ορθό είναι να μη γίνεται δεκτή αίτηση εταιρίας για εισαγωγή της στο ΧΑ, αν δεν προβλέπεται αυτό το ποσοστό (95%) για την περίπτωση μελλοντικής της απορρόφησης από μια μη εισηγμένη, χωρίς αυτό να αλλάζει κάτι στα συμπεράσματά μας στην προκειμένη περίπτωση, που ακριβώς δεν υπάρχει αυτή η καταστατική πρόβλεψη. Εννοείται ότι αν ακολουθηθεί και παρ' ημίν η αγορά των μετοχών της μειοψηφίας με τους όρους που έθεσε το γερμανικό Ακυρωτικό, εκ των πραγμάτων δεν θα απαιτείται πλέον η τήρηση του άρθ. 17 παρ. 5 του ν. 3371/2005.

Σύμφωνα με τη χρηματιστηριακή νομοθεσία των ΗΠΑ, μια εταιρία μπορεί να ζητήσει τη διαγραφή της από το Χρηματιστήριο (*delisting or deregistration*) εφόσον ο αριθμός των μετόχων της είναι μικρότερος από 300, μετά από έγκριση της Ε.Κ. των ΗΠΑ δηλ. της SEC (Exchange Act Rules 12d2-2, d και ε). Όταν η αριθμητική αυτή προϋπόθεση δεν βρίσκει εφαρμογή, η εκδότρια εταιρία μπορεί να καταφύγει σε διαδικασίες που επιφέρουν αλλαγές στον έλεγχο ή τη σύνθεση του μετοχικού της κεφαλαίου (*going private transactions*). Αν και οι διαδικασίες αυτές είναι καταρχήν νόμιμες και αποδεκτές (*M. Morgenstern, P. Nealis, Going private: a reasoned response to Sarbanes-Oxley, www.sec.org*), υποβάλλονται, εντούτοις, στον αυστηρό έλεγχο της υποχρέωσης πίστης (*fiduciary duties – duty of loyalty*). Το διοικητικό συμβούλιο και οι διευθύνοντες πρέπει να αποδείξουν ότι η απόφασή τους δεν υπαγορεύτηκε από προσωπικά συμφέροντα που βρίσκονταν σε αντίθεση με το εταιρικό συμφέρον, νοούμενο ως το συμφέρον του **συνόλου των μετοχών** και των κατόχων τους να επωφεληθούν από τη μέγιστη αξία της επένδυσής τους. Το τεκμήριο του μέσου συνετού επιχειρηματία, το οποίο έχει διαμορφωθεί από τα δικαστήρια προς υπεράσπισή τους (*business judgment rule*) δεν τους προστατεύει αν αυτοί διατηρούν και προσωπικά συμφέροντα, τα δε δικαστήρια συνήθως εφαρμόζουν την πιο αυστηρή εκδοχή της υποχρέωσης πίστης (*entire fairness standard of review*). Μια τέτοια μορφή προστασίας δεν είναι ακόμα γνωστή στην ελληνική πρακτική. Οι μέτοχοι της μειοψηφίας σπάνια καταφεύγουν στα δικαστήρια για να προσβάλλουν μια απόφαση συγχώνευσης ή εξαγοράς. Η θέσπιση επομένως από το νόμο αυστηρών προϋποθέσεων διαγραφής παρουσιάζεται ως ικανή ασφαλιστική δικλείδα προστασίας της μειοψηφίας.

Επιπλέον, οι ως άνω διαδικασίες που γνωρίζουν η Γερμανία και οι ΗΠΑ οδηγούν σε υποχρέωση εξαγοράς και, άρα, «αποχώρησης από την εταιρία» των μετόχων (*appraisal rights*). Το ίδιο δικαίωμα εξαγοράς και αποχώρησης συναντάται και στο γαλλικό δίκαιο (*droit de sortie*). Για το ελληνικό δίκαιο, βλ. την *de lege ferenda* πρόταση συμπλήρωσης της προστασίας της μειοψηφίας με πρόβλεψη υποχρέωσης της εκδότριας εταιρίας να εξαγοράσει τις μετοχές των μειοψηφούντων εταίρων (Γ. Σωτηρόπουλος, ο.π., σελ. 131, υποσημ. 49). Στη Γαλλία γίνεται επίκληση της θεωρίας της «σύμβασης επένδυσης» που αναφέραμε πιο πάνω, η οποία ενώνει την εταιρία με τους επενδυτές και η παράβαση της οποίας επιφέρει το δικαίωμα του επενδυτή να αποχωρήσει. Περιπτώσεις οι οποίες αφορούν σε συγχώνευση ή άλλες αλλαγές στη δομή της εταιρίας, ορίζονται από τη χρηματιστηριακή νομοθεσία (άρθρ. 234-3, 236-5, 236-6 *Réglement Général AMF*, www.amf-france). Πέρα από αυτές, η θεωρία αιτείται την προέκταση του δικαιώματος εξόδου σε κάθε περίπτωση αλλαγής των όρων με τους οποίους οι επενδυτές προσχώρησαν στην εταιρία μετά από απόφαση της πλειοψηφίας που δεν είναι σύμφωνη προς τα οικονομικά συμφέροντα των επενδυτών (M.-A. Frison – Roche, ο.π.).

8. Από τα ως άνω συμπεραίνουμε ότι η διάταξη του άρθρου 17 παρ. 5 του ν. 3371/05 για την αίτηση εξόδου από το ΧΑ υπερισχύει αυτών που προβλέπει ο κ.ν. 2190/1920 για τη συγχώνευση μιας ανώνυμης εταιρίας με άλλη. Η εκδότρια εταιρία πρέπει να υποχρεωθεί να υποβάλει την πρόταση για συγχώνευσή της στη διαδικασία λήψης απόφασης με την πλειοψηφία του 95% που προβλέπει ο ν. 3371/05 και που επιτρέπει την έξοδο από το Χρηματιστήριο ύστερα από έγκριση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ή (πράγμα που κατ' αποτέλεσμα είναι το ίδιο) με την απόφαση μεν που απαιτείται για τη συγχώνευση, η οποία όμως θα συνοδεύεται από άλλη, με τα ποσοστά που απαιτούνται για τη διαγραφή. Η ΕΚ έχει ευχέρεια να μην εφαρμόσει την προϋπόθεση του άρθρ. 17 παρ. 5 ν. 3371/2005 είτε αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 3 του ίδιου άρθρου ή αν η εταιρία ή κάποιος μεγαλομέτοχος αγόρασε τις μετοχές της μειοψηφίας, οπότε κατ' αποτέλεσμα θα πληρούται το πραγματικό του άρθρ. 17 παρ. 5 ν. 3371/2005. Η παράθεση των συνεπειών που επιφέρει η εφαρμογή των δύο αυτών κλάδων δικαίου στους μετόχους δεικνύει ότι, ενώ το δίκαιο της α.ε. είναι προσανατολισμένο στην προστασία της μειοψηφίας μέσω παροχής σε αυτήν ειδικών δικαιωμάτων, το χρηματιστηριακό δίκαιο αναζητά πιο αποτελεσματικές λύσεις, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη ενισχυμένης προστασίας του επενδυτικού κοινού, η οποία επιβάλλει την υιοθέτηση αυστηρότερων και ειδικότερων ρυθμίσεων, όταν απειλούνται τα δικαιώματά του.

Είναι, επομένως, σαφές ότι η εφαρμογή των διατάξεων της χρηματιστηριακής νομοθεσίας δεν μπορεί να αποκλεισθεί από την εκδότρια εταιρία δια της οδού της συγχώνευσης, αφού η απόφαση διαγραφής της από το Χρηματιστήριο επιφέρει αλλαγή όχι μόνο της νομικής φύσης της εκδότριας εταιρίας αλλά και της νομικής θέσης των μετόχων της, οι οποίοι, στερούμενοι του πλαισίου προστασίας της χρηματιστηριακής αγοράς, μεταβάλλονται από επενδυτές-μέτοχοι σε μια εγκλωβισμένη μειοψηφία μη εισηγμένης εταιρίας. Οι αγοραστές μετοχών εισηγμένης εταιρίας ως επενδυτές έχουν εύλογη προσδοκία ότι οι μετοχές τους θα βρίσκονται σε διαπραγμάτευση στη χρηματιστηριακή αγορά και δεν είναι δυνατόν να ματαιώνεται αυτή η προσδοκία τους, επειδή ακριβώς η εκδότρια αποφάσισε να συγχωνευτεί με μία μη εισηγμένη εταιρία.

Αναγκαστική είσπραξη απαίτησης κατά οφειλέτη τράπεζας – αναγκαστική εκποίηση άυλων μετοχών εισηγμένων στο ΧΑ

του **ΜΙΧΑΛΗ Ε. ΑΓΓΕΛΑΚΗ**

Νομικού, Συνεργάτη ΕΕΤ, τ. Διευθυντικού στελέχους ΕΤΕ

Σε περίπτωση αναγκαστικής είσπραξης της απαίτησης της τράπεζας (αναγκαστική εκτέλεση) κατά οφειλέτη, η εκποίηση των ενεχυριασμένων άυλων μετοχών γίνεται:

- είτε με την κοινή εκτελεστική διαδικασία σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (ΚΠολΔ), εφόσον έχει επιδικαστεί η απαίτηση κατά του οφειλέτη,
- είτε με τη διαδικασία του ν.δ. της 17/7-13.8.1923 «Περί ειδικών διατάξεων επί Ανωνύμων Εταιριών», εφόσον δεν έχει επιδικαστεί η απαίτηση.

Στην πρώτη περίπτωση τίτλος εκτελεστός είναι η διαταγή πληρωμής ή η τελεσίδικη ή η προσωρινά εκτελεστή απόφαση που επιδίκασε την απαίτηση, ενώ στη δεύτερη περίπτωση το συμβολαιογραφικό ή ιδιωτικό έγγραφο που καταρτίζεται για την ενεχυρική σύμβαση μεταξύ τράπεζας και ενεχυριαστή, από την οποία απορρέει η κύρια απαίτηση της ενεχυρούχου δανείστριας τράπεζας, σύμφωνα με τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 36 παρ. 2 και 40 παρ. 1 του παραπάνω ν.δ.

Και στις δύο περιπτώσεις η τράπεζα προχωρεί στο κλείσιμο των χορηγητικών λογαριασμών και στην καταγγελία της σύμβασης του δανείου ή της πίστωσης με ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό, με κοινοποίηση σε όλους τους ενεχομένους από τη σύμβαση (οφειλέτη και εγγυητή) της σχετικής αναγγελίας κλεισίματος των παραπάνω λογαριασμών. Σε κάθε περίπτωση πάντως θα πρέπει να προηγείται οπωσδήποτε σχετική συνεννόηση με τη νομική υπηρεσία ή το συνεργαζόμενο με την τράπεζα δικηγόρο.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό Εκκαθάρισης Χρηματιστηριακών Συναλλαγών και Λειτουργίας του Συστήματος Άυλων Τίτλων (ΣΑΤ) του Κεντρικού Αποθετηρίου Αξιών (ΚΑΑ) αλλά και

με το νόμο, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν αναλυτικά τα βήματα που ακολουθούνται στη συγκεκριμένη περίπτωση:

- Συγκεντρώνονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά σε συνεργασία με τη νομική υπηρεσία ή το συνεργαζόμενο με την τράπεζα δικηγόρο (π.χ. διαταγή πληρωμής ή τελεσίδικη δικαστική απόφαση, εφόσον έχει επιδικαστεί η απαίτηση, αντίγραφα αναγγελίας κλεισίματος του λογαριασμού του δανείου ή της πίστωσης με τις σχετικές εκθέσεις επίδοσης του δικαστικού επιμελητή, αντίγραφα των συμβάσεων, αντίγραφα κίνησης λογαριασμού ή λογαριασμών του δανείου ή της πίστωσης κ.λπ.).
- Κοινοποιείται, με δικαστικό επιμελητή, σε συνεργασία με τη νομική υπηρεσία ή το συνεργαζόμενο με την τράπεζα δικηγόρο, στους ενεχομένους (οφειλέτη ή εγγυητές) επιταγή για πληρωμή, και αναμένεται να καταβάλουν μέσα στη νόμιμη προθεσμία (σε τρεις εργάσιμες ημέρες) από την επομένη κοινοποίησής της σε αυτούς τα ποσά της απαίτησης, τα οποία επιτάχθηκαν να καταβάλουν. Δεν επιτρέπεται κοινοποίηση της επιταγής για εκτέλεση από την 1η έως και την 31η Αυγούστου. Η επιταγή για εκτέλεση θα πρέπει να περιέχει μεταξύ άλλων και ανάλυση του οφειλόμενου ποσού. Σε περίπτωση επίσημης της αναγκαστικής εκτέλεσης με τη διαδικασία του ν.δ. της 17.7-13.8.1923, η ενεχυρούχος δανειστρία τράπεζα σημειώνει στην επιταγή το οφειλόμενο ποσό και κάτω από αυτήν παραθέτει απόσπασμα των βιβλίων της, που δείχνει την κίνηση του λογαριασμού και το χρεωστικό του υπόλοιπο (αντίγραφα κίνησης λογαριασμού). Ο οφειλέτης μπορεί να αμφισβητήσει το λογαριασμό, αλλά η αμφισβήτηση αυτή δεν αναστέλλει την εκτέλεση ούτε ακυρώνει την κατακύρωση (άρθρο 47 του προαναφερόμενου διατάγματος).
- Μετά την παρέλευση της παραπάνω νόμιμης προθεσμίας και σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υπ' αριθμ. 28/15.2.2006 Εγκύκλιο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ) και στον Κανονισμό του Χρηματιστηρίου Αθηνών (άρθρο 3 του ν. 3152/2003 και υπ' αριθμ. 4/358/8.11.2005 εγκριτική απόφαση της ΕΚ, ΦΕΚ Β' 1635/25.11.05), απευθύνεται, μέσω της νομικής υπηρεσίας ή του συνεργαζόμενου με την τράπεζα δικηγόρου ή και της αρμόδιας υπηρεσίας της τράπεζας, γραπτό αίτημα στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, με το οποίο ζητείται να πράξει τα νόμιμα για το διορισμό μέλους του ΧΑ που θα διενεργήσει την εκποίηση και, εφόσον απαιτείται, για τη χορήγηση άδειας, προκειμένου να προχωρήσει στην εκποίηση, καθώς και επικυρωμένα αντίγραφα των κατά περίπτωση απαιτούμενων εγγράφων.
Πιο συγκεκριμένα:
 - Αν οι μετοχές έχουν ενεχυριαστεί σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του ν.δ. της 17.7-13.8.1923, υποβάλλεται στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς μαζί με το προαναφερόμενο γραπτό αίτημα και:

- η ενεχυρική σύμβαση,
 - η σύμβαση πίστωσης ή δανείου ή οποιαδήποτε άλλη σύμβαση από την οποία απορρέει η ασφαλιζόμενη απαίτηση της δανείστριας τράπεζας (προαιρετικά),
 - η επιταγή προς πληρωμή στην οποία, μεταξύ άλλων, φαίνεται ο διορισμός συμβολαιογράφου, ως υπαλλήλου του πλειστηριασμού,
 - οι εκθέσεις επίδοσης του δικαστικού επιμελητή, και
 - η ενημέρωση εμπλεκομένων σε ενέχυρο (ειδικό έντυπο), η οποία εκδίδεται από το ΚΑΑ.
- Αν οι μετοχές έχουν ενεχυριαστεί σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου (Αστικού Κώδικα), υποβάλλεται στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς μαζί με το προαναφερόμενο γραπτό αίτημα και:
- η δικαστική άδεια για τη διενέργεια πλειστηριασμού κατά το άρθρο 1228 ΑΚ ή ο εκτελεστός τίτλος του άρθρου 904 ΚΠολΔ (π.χ. διαταγή πληρωμής) σύμφωνα με το άρθρο 1237 ΑΚ,
 - η κατασχετήρια έκθεση στην οποία, μεταξύ άλλων, ορίζεται ο διορισμός συμβολαιογράφου, ως υπαλλήλου του πλειστηριασμού,
 - οι εκθέσεις επίδοσης του δικαστικού επιμελητή, και
 - η ενημέρωση εμπλεκομένων σε ενέχυρο (ειδικό έντυπο που εκδίδεται από το ΚΑΑ).

Για την αποφυγή στενότητας χρόνου, συμπτώσεων και αλληλεπικαλύψεων αλλά και για τον έλεγχο των φακέλων της αναγκαστικής εκποίησης κρίνεται σκόπιμο η ημερομηνία του πλειστηριασμού να συμφωνείται μεταξύ του αρμόδιου υπαλλήλου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και του υπογράφοντος την επιταγή προς πληρωμή δικηγόρου της επισπεύδουσας τράπεζας ή του δικαστικού επιμελητή (ανάλογα με το αν ο πλειστηριασμός διενεργείται με τις διατάξεις του ν.δ. της 17.7-13.8.1923 ή τις γενικές διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου). Σημειώνεται ότι οι αρμοδιότητες χορήγησης άδειας εκποίησης και ο διορισμός μέλους του Χρηματιστηρίου Αθηνών για τη διενέργεια της εκποίησης ενεχυριασμένων ή κατασχεμένων μετοχών μεταφέρθηκαν πλέον στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (παρ. 1 και 2 του άρθρου 13 του ν. 3152/2003 που αντικατέστησαν τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 24 του ν. 3632/1928).

- Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς αποφασίζει επί του γραπτού αιτήματος της τράπεζας, για τη χορήγηση άδειας εκποίησης των ενεχυριασμένων μετοχών, εφόσον τα υποβληθέντα δικαιολογητικά είναι πλήρη. Επίσης, στην ίδια απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς:

- διορίζεται το μέλος του Χρηματιστηρίου Αθηνών που θα διενεργήσει την εκποίηση,
- καθορίζονται:
 - οι προς εκποίηση αξίες (τίτλοι και αριθμός τεμαχίων),
 - η ημερομηνία,
 - η ώρα και
 - ο χώρος διενέργειας της εκποίησης.
- Αναφέρεται η τιμή εκκίνησης της εκποίησης, όπως έχει οριστεί από την επισπεύδουσα τράπεζα, ως ποσοστό απόκλισης από την αμέσως προηγούμενη τιμή κλεισίματος.

Η τιμή εκκίνησης της εκποίησης βρίσκεται υποχρεωτικά μέσα στα όρια διακύμανσης της εκποιούμενης μετοχής που εκάστοτε ισχύουν, σύμφωνα με τα όσα ειδικότερα ορίζονται στον Κανονισμό του Χρηματιστηρίου Αθηνών [άρθρο 99, Μέθοδος 5: Εκποιήσεις (άρθρο 3 του ν. 3152/2003 και την υπ' αριθμ. 4/358/8.11.2005 εγκριτική απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ΦΕΚ Β' 1635/25.11.05)].

Σημειώνεται ότι ο διορισμός του μέλους του Χρηματιστηρίου Αθηνών που θα διενεργήσει την εκποίηση γίνεται από τα μέλη του με αλφαβητική σειρά, αφού ληφθεί υπόψη ότι το μέλος που θα διοριστεί δεν μπορεί να ανήκει στον ίδιο επιχειρηματικό όμιλο ή ομάδα συμφερόντων με την επισπεύδουσα την εκποίηση τράπεζα. Επίσης το μέλος του ΧΑ μπορεί να ζητήσει την εξαίρεσή του από τη διενέργεια εκποιήσεων.

Την απόφαση αυτή η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς κοινοποιεί:

- στην ενεχυρούχο δανείστρια τράπεζα, όταν η εκποίηση γίνεται κατά τις γενικές περί ενεχύρου διατάξεις,
- στο Χρηματιστήριο Αθηνών (ΧΑ), το αργότερο δύο εργάσιμες ημέρες πριν από την ημέρα της εκποίησης, προκειμένου:
 - να ενημερώσει τον ΣΜΕΧΑ, ο οποίος με τη σειρά του ενημερώνει τα μέλη του,
 - να δημοσιεύσει σχετική ανακοίνωση στο ημερήσιο δελτίο τιμών (ΗΔΤ), και γενικά
 - να οργανώσει την εκποίηση (διαμόρφωση του ειδικού χώρου του ΧΑ, τροφοδοσία των τερματικών του Ολοκληρωμένου Αυτόματου Συστήματος Ηλεκτρονικών Συναλλαγών (ΟΑΣΗΣ) με την ποσότητα των προς εκποίηση μετοχών από υπάλληλο της μηχανογράφησης του ΧΑ, οι οποίες (μετοχές) βρίσκονται καταχωρημένες σε Λογαριασμό Μεριδας που έχει ανοιχθεί και τηρείται για το σκοπό αυτό στο ΣΑΤ κ.λπ.).

- στο Κεντρικό Αποθετήριο Αξιών (ΚΑΑ),
- στη χρηματιστηριακή εταιρεία που έχει διοριστεί για τη διενέργεια της εκποίησης των μετοχών,
- στο συμβολαιογράφο που έχει διοριστεί για την εκποίηση (υπάλληλος του πλειστηριασμού),
- στο δικηγόρο της επισπεύδουσας δανείστριας τράπεζας και
- στον οφειλέτη, οι τίτλοι του οποίου εκποιούνται.

Μία τουλάχιστον ημέρα και όχι πάνω από δέκα ημέρες πριν από την ημέρα εκποίησης των μετοχών, η σχετική απόφαση για αναγκαστική εκποίησή τους δημοσιεύεται:

α) με τοιχοκόλληση στον πίνακα ανακοινώσεων της αίθουσας του ΧΑ, ορίζοντας την ημέρα και ώρα εκποίησης, το είδος και την ποσότητα των μετοχών που πρόκειται να εκποιηθούν και

β) σε ημερήσια πολιτική ή οικονομική εφημερίδα που εκδίδεται στην Αθήνα.

- Αμέσως μετά τη λήψη της απόφασης της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, η τράπεζα ζητεί από το ΚΑΑ, με σχετική αίτησή της (ειδικό έντυπο: «αίτηση μεταφοράς αξιών από τον Ειδικό Λογαριασμό του ενεχυριαστή στο Λογαριασμό Αξιών της τράπεζας ως ενεχυρούχου δανείστριας»), να φροντίσει για τη μεταφορά των προς εκποίηση ενεχυριασμένων μετοχών, όπως αυτές αναλυτικά περιγράφονται στην αίτηση, από τον Ειδικό Λογαριασμό του ενεχυριαστή-οφειλέτη στο Λογαριασμό Αξιών της τράπεζας, ως ενεχυρούχου δανείστριας («Αίτηση μεταφοράς αξιών από τον Ειδικό Λογαριασμό του ενεχυριαστή στο Λογαριασμό Αξιών της τράπεζας ως ενεχυρούχου δανείστριας»), προκειμένου να προβεί στην εκποίηση λόγω αναγκαστικής εκτέλεσης (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 28/15.2.2006 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, άρθρο 99 Μέθοδος 5: Εκποιήσεις του Κανονισμού του ΧΑ σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 3152/2003 και την υπ' αριθμ. 4/358/8.11.2005 εγκριτική απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Β' 1635/25.11.05 και του άρθρου 24 του ν. 3632/1928 όπως ισχύει σήμερα). Όλα τα απαραίτητα για την εκποίηση έγγραφα (αίτηση, έντυπο μεταφοράς αξιών στο Λογαριασμό Αξιών της τράπεζας, διαταγή πληρωμής κ.λπ.) θα κοινοποιούνται στο ΚΑΑ (Αχαρνών 17 και Πλ. Μαυροκορδάτου, Αθήνα 104 38), με δικαστικό επιμελητή.

- Μετά την ηλεκτρονική μεταφορά από το ΚΑΑ των προς εκποίηση ενεχυριασμένων μετοχών από τον Ειδικό Λογαριασμό του ενεχυριαστή-οφειλέτη στο Λογαριασμό Αξιών της τράπεζας, με βάση την παραπάνω αίτηση, δίνεται εντολή στη χρηματιστηριακή εταιρεία που έχει διοριστεί από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς να προβεί στην εκποίηση των αξιών αυτών.

- Ο χειριστής της μερίδας της τράπεζας, με εξουσιοδότηση χρήσης, δηλαδή η χρηματιστηριακή εταιρεία που έχει διοριστεί από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, εκποιεί τις ενεχυριασμένες άυλες μετοχές, σύμφωνα με τα όσα ειδικότερα ορίζονται στην απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, η οποία άλλωστε κοινοποιείται και σε αυτήν (ΑΧΕ), σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 99 του Κανονισμού του ΧΑ – Απόφαση υπ' αριθμ. 4/358/8.11.2005 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΦΕΚ Β' 1635/25.11.05).

Η διάρκεια της εκποίησης είναι οκτώ λεπτά (11:16 π.μ. – 11:24 π.μ.).

Η εκποίηση γίνεται, αφού προηγουμένως:

- ενεργοποιηθεί η διαδικασία της ηλεκτρονικής διαβίβασης εντολών,
- ανακοινωθεί (την προηγούμενη της εκποίησης) στα τερματικά του ΟΑΣΗΣ η εν λόγω εκποίηση για ηλεκτρονική ενημέρωση των μελών του ΧΑ, δηλαδή των χρηματιστηριακών εταιρειών,
- εγκατασταθεί στον ειδικό χώρο του ΧΑ τερματικό του ΟΑΣΗΣ.

Καθ' όλη τη διάρκεια της εκποίησης και στο προαναφερόμενο εγκατεστημένο τερματικό του ΟΑΣΗΣ, που επιτρέπει την παρακολούθηση της εξέλιξης της διαδικασίας εκποίησης, παρευρίσκονται υποχρεωτικά:

- ο εξουσιοδοτημένος χειριστής (υπάλληλος του ΧΑ) του συστήματος ΟΑΣΗΣ, υποσυστήματος μετοχών,
- ο εκπρόσωπος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς,
- ο συμβολαιογράφος που έχει διοριστεί για την εκποίηση (υπάλληλος του πλειστηριασμού) και
- ο εκπρόσωπος του μέλους του ΧΑ (χρηματιστηριακής εταιρείας), που έχει διοριστεί για να διενεργήσει την εκποίηση.

Μετά την αφαίρεση της προμήθειας της χρηματιστηριακής εταιρείας, του φόρου [σήμερα με συντελεστή 1,5‰ επί της αξίας πώλησης των μετοχών (άρθρο 12 του ν. 3296/2004, ΦΕΚ Α' 253/14.12.04), όπως αυτή (αξία πώλησης) αναγράφεται στο πινακίδιο της χρηματιστηριακής εταιρείας)] και των μεταβιβαστικών, αν οι μετοχές είναι ονομαστικές, αποδίδει στην τράπεζα ως ενεχυρούχο δανείστρια το υπόλοιπο, το οποίο καταλογίζει στο λογαριασμό ή τους λογαριασμούς καθυστερήσεων της απαίτησης. Έτσι κανένα προνόμιο (γενικό ή ειδικό) άλλης απαίτησης δεν είναι επικρατέστερο από το προνόμιο της ενεχυρούχου δανείστριας τράπεζας. Δηλαδή αυτή θα ικανοποιηθεί πριν από κάθε άλλο δανειστή (προνομιακή ικανοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 45 του ν.δ. της 17.7-13.8.1923). Τυχόν υπόλοιπο του προϊόντος της εκποίησης που θα απομείνει μετά την εξόφληση της απαίτησης της τράπεζας, απο-

δίδεται στον ενεχυριαστή, εφόσον όμως δεν έχουν αναγγελθεί απαιτήσεις άλλων πιστωτών. Αν δεν επιτευχθεί πλήρης εκποίηση των μετοχών την ορισμένη ημέρα, η διαδικασία για το εναπομείναν υπόλοιπο συνεχίζεται την επόμενη ημέρα. Αν και την επόμενη ημέρα παραμείνει υπόλοιπο τίτλων ανεκποίητο, συμφωνείται νέα ημερομηνία μεταξύ υπαλλήλου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, συμβολαιογράφου και μέλους του ΧΑ (χρηματιστηριακής εταιρείας) και δημοσιεύεται νέα σχετική ανακοίνωση στο ΗΔΤ του ΧΑ.

Για διευκόλυνση παρατίθεται το άρθρο 99 του Κανονισμού Χρηματιστηρίου Αθηνών, σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 3152/2003 και την υπ' αριθμ. 4/358/8.11.2005 εγκριτική απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΦΕΚ Β' 1635/25.11.05):

«Άρθρο 99 Μέθοδος 5: Εκποιήσεις

- 1. Στο ΧΑ γνωστοποιείται, το αργότερο δύο (2) εργάσιμες ημέρες πριν την ημέρα εκποίησης, η απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, για την εκποίηση ορισμένης ποσότητας κινητών αξιών, οι οποίες βρίσκονται καταχωρημένες σε Λογαριασμό Μεριδίας που έχει ανοιχθεί και τηρείται για το σκοπό αυτό στο ΣΑΤ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό Λειτουργίας του ΣΑΤ.*
- 2. Το ΧΑ, παραλαμβάνοντας την ως άνω απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, προβαίνει στις εξής ενέργειες:*
 - α) ενημερώνει τον ΣΜΕΧΑ, ο οποίος με τη σειρά του ενημερώνει τα μέλη του,*
 - β) δημοσιεύει την απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς στο Ημερήσιο Δελτίο Τιμών και*
 - γ) ανακοινώνει μέσω τερματικών των Μελών τα στοιχεία της εκποίησης πριν από την έναρξη συνεδρίασης κατά την ημέρα της εκποίησης. Το μήνυμα περιλαμβάνει το σύμβολο της κινητής αξίας η οποία θα εκποιηθεί, τον αριθμό των τεμαχίων καθώς και το Μέλος του ΧΑ το οποίο έχει αναλάβει την εκποίηση.*
- 3. Η τιμή εκκίνησης της εκποίησης ορίζεται από τον επισπεύδοντα ως ποσοστό απόκλισης από την τιμή εκκίνησης της μετοχής κατά την ημερομηνία διενέργειας της εκποίησης. Η τιμή εκκίνησης της εκποίησης δεν μπορεί να διαφέρει από την τιμή εκκίνησης της μετοχής περισσότερο από το ποσοστό που ορίζεται από το όριο ημερήσιας διακύμανσης που προβλέπονται για τη συγκεκριμένη μετοχή.*
- 4. Τα όρια διακύμανσης κατά την περίοδο εκποίησης είναι τα εκάστοτε ισχύοντα για τη μετοχή κατά την ημερομηνία διενέργειας της εκποίησης.*

5. Ο επισπεύδων δύναται να μην κάνει αποδεκτές τιμές κατώτερες από την τιμή εκκίνησης.
6. Ειδικά σε περίπτωση αναγκαστικής εκποίησης δεσμευμένων μετοχών ο επισπεύδων τον πλειστηριασμό οφείλει να προσκομίσει στο ΧΑ έγγραφη δήλωση, στην οποία βεβαιώνει ότι το κοινό έχει ενημερωθεί, με ανακοίνωση δια του τύπου, ότι οι μετοχές που θα εκποιηθούν θα παραμείνουν δεσμευμένες και μετά την εκποίηση, καθώς και αντίγραφο της ανακοίνωσης αυτής.
7. Η εκποίηση διενεργείται κατά τη φάση συγκέντρωσης εντολών για τον προσδιορισμό της τιμής ανοίγματος.
8. Καθ' όλη τη διάρκεια της εκποίησης, οι συμμετέχοντες εισάγουν στο σύστημα εντολές αγοράς με όριο τιμής εντός του ποσοστού απόκλισης που καθορίζεται στην παρ. 4 του παρόντος. Στο Βασικό Πίνακα εμφανίζονται οι πέντε (5) υψηλότερες τιμές αγοράς. Κατά το τελευταίο λεπτό της εκποίησης, ο συμμετέχων που έχει οριστεί ως αρμόδιος για την εκποίηση εισάγει στον Πίνακα οριακή εντολή (εντολή τύπου *limit*). Η τιμή της οριακής εντολής προσδιορίζεται από τον επισπεύδοντα ενώ η ποσότητα αφορά τα προς εκποίηση τεμάχια. Η εντολή πώλησης δεν προσμετράται στο πιστωτικό όριο του συμμετέχοντα, ο οποίος κατά τη διάρκεια της περιόδου Εκποίησης έχει πρόσβαση σε απεριόριστο βάθος στο Βασικό Πίνακα.
9. Κατά τη διάρκεια της εκποίησης, κανένας άλλος συμμετέχων εκτός από το Μέλος που την διενεργεί δεν μπορεί να εισάγει εντολές πώλησης στο σύστημα. Σε αντίθετη περίπτωση η διαδικασία εκποίησης ακυρώνεται με απόφαση του ΧΑ.
10. Ο συμμετέχων-αρμόδιος για την εκποίηση μπορεί να εισάγει στο ΟΑΣΗΣ και εντολές αγοράς, από τα τερματικά των γραφείων του.
11. Οι συναλλαγές που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της εκποίησης δεν επηρεάζουν τις εμφανιζόμενες στο ηλεκτρονικό σύστημα συναλλαγών πληροφορίες που σχετίζονται με την ελάχιστη-μέγιστη τιμή, την τιμή κλεισίματος και τους χρηματιστηριακούς δείκτες».

Διαχείριση καθυστερήσεων (εμπλοκών)

13-15 Νοεμβρίου 2006

Η χορήγηση δανείων και η παροχή πιστώσεων αποτελούν την κύρια τραπεζική δραστηριότητα, παρά την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών. Οι κίνδυνοι όμως στους οποίους εκτίθενται οι τράπεζες από τη μη ομαλή εξέλιξη μιας χρηματοδότησης και οι εμπειρίες των προβληματικών επιχειρήσεων που βαρύνουν το χαρτοφυλάκιο των τραπεζών, καθιστούν αναγκαία την πλήρη γνώση των εμπλοκών, ώστε προληπτικά να αποφεύγονται οι δυσμενείς εξελίξεις, αλλά και, όταν επέλθουν, να γίνονται οι καταλληλότεροι χειρισμοί για να περιορίζονται οι ζημιές. Εξίσου απαραίτητη είναι και η πλήρης γνώση του θεσμικού, κανονιστικού και διοικητικού πλαισίου για τη μέτρηση/στάθμιση του πιστωτικού κινδύνου, ο οποίος επηρεάζει το δείκτη φερεγγυότητας των τραπεζών, ενόψει και της εφαρμογής των τελευταίων οδηγιών της Βασιλείας II.

Σκοπός:

Να προσφερθεί συστηματική τεχνογνωσία αναφορικά με:

- τη νομική και ουσιαστική προσέγγιση των πολυδαίδαλων και συνεχώς εξελισσόμενων διαδικασιών και ρυθμίσεων για την κατοχύρωση των τραπεζών,
- τη διαχείριση ενός πολύπλοκου χαρτοφυλακίου, το οποίο επηρεάζει σημαντικά την κεφαλαιακή επάρκειά τους.

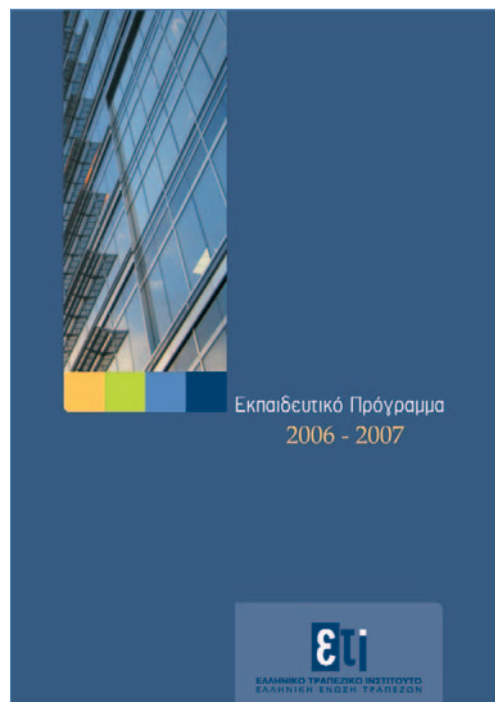
Σημειώνεται ότι το σεμινάριο εμπλουτίζεται με τις εκάστοτε αλλαγές του θεσμικού πλαισίου

Προσδοκώμενα οφέλη:

- Εφαρμογή των συγκεκριμένων νομικών γνώσεων και πρακτικών με τις οποίες θα εξοπλιστούν οι εκπαιδευόμενοι, προκειμένου να περιορίζονται δραστικά τα λάθη και οι παραλήψεις κατά την εξέταση των εργασιακών τους καθηκόντων.
- Εξοικείωση των εκπαιδευομένων στους κατάλληλους χειρισμούς πρόληψης ή περιορισμού των ζημιών από τη διαχείριση του ληξιπρόθεσμου χαρτοφυλακίου.

Η ιστοσελίδα του ETI, www.hba.gr, ενημερώνεται συνεχώς με τις ακριβείς ημερομηνίες διεξαγωγής των σεμιναρίων

Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο
Μασσαλίας 1, 106 80 Αθήνα, Τηλ: 210 3386411
e-mail: seminar_eti@hba.gr

Συμμετέχοντες:

Υπάλληλοι και στελέχη που ασχολούνται με:

- τη διαχείριση των απαιτήσεων σε καθυστέρηση, κεντροποιημένα ή μη,
- τη διαχείριση πιστωτικών κινδύνων,
- τη διεκπεραίωση πιστοδοτήσεων,
- τον εσωτερικό έλεγχο.

Προσ απαιτούμενα:

Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να διαθέτουν:

- περισσότερα από δύο έτη εμπειρίας σε χορηγήσεις επιχειρηματικών δανείων και πιστώσεων,
- γνώση των βασικών οικονομικών, λογιστικών και νομικών εννοιών που σχετίζονται με τις πιστοδοτήσεις.

Εισηγητής: Μιχάλης Ε. Αγγελάκης: Νομικός, σύμβουλος επιχειρήσεων και τραπεζών, τ. διευθυντικό στέλεχος της Εθνικής Τράπεζας.

Διάρκεια: 21 ώρες

Εκτός των σημειώσεων, στο σεμινάριο θα διανεμηθεί και το βιβλίο του εισηγητή «Τραπεζικές Χρηματοδοτήσεις και Εμπλοκές».

Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

18 - 20 Σεπτεμβρίου 2006

Στόχος:

- Κατανόηση του θεσμικού πλαισίου για τον εσωτερικό έλεγχο στην Ελλάδα
- Κατανόηση και εφαρμογή στην πράξη των Διεθνών Προτύπων Εσωτερικού Ελέγχου
- Απόκτηση γνώσεων για τη διενέργεια ελέγχων με βάση τους κινδύνους των Μονάδων που ελέγχονται
- Κατανόηση τεχνικών που αφορούν όλο τον κύκλο, από το σχεδιασμό μέχρι την υποβολή της Έκθεσης Ελέγχου
- Εξοικείωση με θέματα και διαδικασίες που αφορούν την αξιολόγηση των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου

Συμμετέχοντες:

- Στελέχη και υπάλληλοι Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου
- Στελέχη και υπάλληλοι Μονάδων Κανονιστικής Συμμόρφωσης
- Στελέχη που δραστηριοποιούνται στον Εσωτερικό Έλεγχο
- Εξωτερικοί Ελεγκτές
- Μέλη των «Επιτροπών Ελέγχου» του Διοικητικών Συμβουλίων
- Στελέχη που επιθυμούν να ασχοληθούν σε βάθος με τα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου

Εισηγητής:

Κωνσταντίνος Τριανταφυλλίδης: *CIA, CFSA, CCSA, πρόεδρος του Ελληνικού Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών (ΕΙΕΕ) και στέλεχος της Εμπορική Bank.*

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

23 - 26 Σεπτεμβρίου 2006

Στόχος:

- Κατανόηση της έννοιας και των μορφών του κινδύνου επιτοκίων
- Επεξήγηση των τρόπων μέτρησης και αποτίμησης του
- Αναφορά στα όρια που τίθενται από τις τράπεζες όσον αφορά την ανάληψή του
- Απαρίθμηση και επεξήγηση των στρατηγικών διαχείρισης του επιτοκιακού κινδύνου
- Ανάλυση του τρέχοντος και υπό διαμόρφωση θεσμικού πλαισίου σχετικά με τον επιτοκιακό κίνδυνο

Συμμετέχοντες:

Στελέχη και υπάλληλοι των Διευθύνσεων:

- Διαχείρισης Διαθεσίμων
- Διαχείρισης Κινδύνων
- Οικονομικών Υπηρεσιών
- Στρατηγικού Σχεδιασμού

Εισηγητής:

Κωνσταντίνος Γαλιάτσος: *Κάτοχος Διδακτορικού Διπλώματος του Οικονομικού Τμήματος Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει διατελέσει στέλεχος της Εθνικής Τράπεζας. Έχει διδάξει στο Μεταπτυχιακό Τμήμα του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, σε Προπτυχιακά Τμήματα του ΕΜΠ και σε Προπτυχιακά και Μεταπτυχιακά Τμήματα του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Σήμερα είναι Υπεύθυνος του Εκπαιδευτικού Προγράμματος του ETI.*

Στο σεμινάριο θα διανεμηθεί εκπαιδευτικό εγχειρίδιο του εισηγητή, με τίτλο «Διαχείριση Κινδύνου Επιτοκίων».

Σε ενημερωτική εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 20 Ιουνίου 2006, ο Γενικός Γραμματέας της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών κ. Χρήστος Γκόρτσος, παρουσίασε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Ελληνικού Τραπεζικού Ινστιτούτου (ΕΤΙ).

Επαγγελματική εκπαίδευση στον χρηματοπιστωτικό τομέα Το Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο της ΕΕΤ

Η παρουσίαση επικεντρώθηκε στο ολοκληρωμένο σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης του ΕΤΙ, που στοχεύει στην πιστοποίηση γνώσεων για κάθε ειδικότητα του κλάδου. Έτσι, το νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα καλύπτει γνωστικά αντικείμενα που άπτονται του ευρύτερου χρηματοοικονομικού τομέα και απευθύνεται σε όλες τις βαθμίδες στελεχιακού δυναμικού, ξεκινώντας από τη βασική εκπαίδευση και καταλήγοντας σε εξειδικευμένα επαγγελματικά διπλώματα ακαδημαϊκού επιπέδου.

Ο κ. Γκόρτσος τόνισε ότι η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων του ΕΤΙ στηρίζεται, μεταξύ άλλων, σε ειδική σειρά εκπαιδευτικών εγχειριδίων, αλλά και σε συνεργασίες με αναγνωρισμένα πανεπιστήμια του εξωτερικού και ευρωπαϊκούς φορείς πιστοποίησης. Χαρακτηριστικά αναφέρθηκε στο πρόγραμμα προετοιμασίας για το πιστοποιητικό European Foundation Certificate in Banking, που προσφέρεται σε συνεργασία με το European Bank Training Network, και σύντομα θα διατίθεται και στην αγγλική, καθώς υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον από τράπεζες των χωρών της Βαλκανικής. Επίσης το Σεπτέμβριο ξεκινάει το πρόγραμμα Κανονιστικής Συμμόρφωσης (με ανοικτές και ενδοεπιχειρησιακές διοργανώσεις), ενώ παράλληλα αναπτύσσεται πρόγραμμα Επενδυτικής Τραπεζικής.

Για τις επαγγελματικές σπουδές ανώτερης βαθμίδας, έχουν ξεκινήσει διερευνητικές συζητήσεις με το πιο έγκυρο, διεθνώς, πανεπιστήμιο που εξειδικεύεται στην Τραπεζική, το Wharton Business School των Ηνωμένων Πολιτειών. Η εκπαίδευση του επιπέδου αυτού, που απευθύνεται σε ανώτατα τραπεζικά στελέχη της Ελλάδας αλλά και των βαλκανικών χωρών, θα περιλαμβάνει αντικείμενα, όπως: Εταιρική Διακυβέρνηση, Διαχείριση Κινδύνων, Διαχείριση Περιουσίας, Στρατηγική και Ηγεσία.

Τέλος, αναφορικά με τα εκπαιδευτικά εγχειρίδια, ο Γενικός Γραμματέας της ΕΕΤ διευκρίνισε ότι έχουν σχεδιαστεί για να υποστηρίζουν τόσο την εκπαίδευση όσο και την απευθείας συμμετοχή στις εξετάσεις πιστοποίησης. Στο πλαίσιο της προγραμματισμένης σειράς έχουν ήδη εκδοθεί: το τρίτομο εγχειρίδιο «Εισαγωγή στις τραπεζικές σπουδές», τα εγχειρίδια «Το δίκαιο της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών» και «Διαχείριση κινδύνου επιτοκίων», ενώ ακολουθούν 15 ακόμη εκδόσεις μέχρι την άνοιξη του 2007.

European Foundation Certificate in Banking - EFCB -

Πρόγραμμα πιστοποίησης

Σκοπός:

Η μετάδοση στους υπαλλήλους, τα στελέχη και τους μελλοντικούς εργαζομένους του ευρύτερου χρηματοπιστωτικού τομέα των αναγκαίων γνώσεων χρηματοοικονομικής θεωρίας και τραπεζικής πρακτικής, οι οποίες απαιτούνται για την αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων τους στο σημερινό απαιτητικό περιβάλλον.

Το πρόγραμμα αποτελεί ιδανική βάση, πάνω στην οποία οι εκπαιδευόμενοι μπορούν στη συνέχεια να οικοδομήσουν εξειδικευμένες γνώσεις σε υπηρεσίες και προϊόντα του χρηματοπιστωτικού τομέα, μέσα από τα εκπαιδευτικά προγράμματα επιπέδου II του ETI.

Προσδοκώμενα οφέλη:

- Κατανόηση των βασικών εννοιών της οικονομικής επιστήμης (μικροοικονομία και μακροοικονομία).
- Απόκτηση γνώσεων αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την παροχή τραπεζικών υπηρεσιών, καθώς και κατανόηση βασικών εννοιών της χρηματοοικονομικής ανάλυσης και της νομισματικής θεωρίας.
- Κατανόηση βασικών διαδικασιών και εννοιών που εφαρμόζονται στην τραπεζική πρακτική, με έμφαση στην πελατεία και τα χρηματοοικονομικά προϊόντα.
- Γνώση των βασικών αρχών δεοντολογίας, τραπεζικού μάρκετινγκ και μάντζμεντ.

Συμμετέχοντες:

- **Νέοι υπάλληλοι τραπεζών.**
- **Έμπειροι υπάλληλοι και εξειδικευμένα στελέχη τραπεζών** που επιθυμούν να επικαιροποιήσουν τις γνώσεις τους για την τράπεζα, τη λειτουργία της και το περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται.

- Υπάλληλοι και στελέχη επιχειρήσεων του **ευρύτερου χρηματοπιστωτικού τομέα** (π.χ. ασφαλιστικές εταιρείες, εταιρείες επενδύσεων, εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης).
- **Στελέχη επιχειρήσεων** που επιθυμούν να αποκτήσουν πληρέστερη γνώση για τις λειτουργίες του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
- **Πτυχιούχοι ανώτερων και ανώτατων σχολών** που επιθυμούν να κάνουν καριέρα στο χώρο των τραπεζών.

Διάρκεια: 120 ώρες.

Υπάρχει δυνατότητα για απευθείας συμμετοχή στις εξετάσεις με αγορά του συνοδευτικού εγχειριδίου. Συνιστάται πάντως η συμμετοχή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, καθώς η ύλη που καλύπτει το εγχειρίδιο είναι εκτεταμένη και πολυεπίπεδη και η συμβολή της διδασκαλίας στο εκπαιδευτικό αποτέλεσμα είναι καθοριστικής σημασίας.

Εκπαιδευτικό υλικό: Επιπρόσθετα στις σημειώσεις των εισηγητών, το πρόγραμμα υποστηρίζεται από τρίτομο εγχειρίδιο με τίτλο *Εισαγωγή στις τραπεζικές σπουδές*.

Εξετάσεις:

Διεξάγονται δύο φορές το χρόνο υπό την εποπτεία του European Bank Training Network (EBTN). Το τεστ περιλαμβάνει 100 ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, οι οποίες απαντώνται απευθείας σε ηλεκτρονικό υπολογιστή. Ο τίτλος που απονέμεται στους επιτυχόντες συνοπογράφεται από το ETI και το EBTN.

Η ιστοσελίδα του ETI, www.hba.gr, ενημερώνεται συνεχώς.

Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο

Μασσαλίας 1, 106 80 Αθήνα, Τηλ.: 210 3386411,
e-mail: seminar_eti@hba.gr

Νέα εκπαιδευτικά εγχειρίδια του ΕΤΙ

Εισαγωγή στις τραπεζικές σπουδές (3 τόμοι)

Επιμέλεια: Χρ. Βλ. Γκόρτσος, Π. Αλεξάκης

Το εγχειρίδιο, το οποίο γράφτηκε για το πρόγραμμα πιστοποίησης European Foundation Certificate in Banking του Ελληνικού Τραπεζικού Ινστιτούτου της ΕΕΤ, καλύπτει ένα σημαντικό κενό στη βιβλιογραφία της

τραπεζικής εκπαίδευσης: την παροχή θεμελιωδών γνώσεων στην οικονομική και χρηματοοικονομική επιστήμη, και στις τραπεζικές εργασίες. Οι γνώσεις που προσφέρει είναι απαραίτητες για όλους όσοι εργάζονται στον ευρύτερο χρηματοπιστωτικό τομέα, καθώς και για τελειόφοιτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που ενδιαφέρονται να εργαστούν σε αυτόν.

Το εγχειρίδιο διακρίνεται σε τρεις θεματικές ενότητες που αναπτύσσονται σε ισάριθμους τόμους: Στην πρώτη ενότητα με γενικό τίτλο «Το Νομισματικό και Χρηματοπιστωτικό Περιβάλλον», παρουσιάζονται βασικές έννοιες της οικονομικής επιστήμης, εστιάζοντας στη λειτουργία του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού συστήματος, με ειδική αναφορά στο ελ-

ληνικό τραπεζικό σύστημα. Η δεύτερη ενότητα έχει τίτλο «Προϊόντα και Πελατεία» και πραγματεύεται θέματα παροχής υπηρεσιών και προϊόντων στους πελάτες των τραπεζών. Τέλος, στην τρίτη ενότητα παρουσιάζονται θέματα δεοντολογίας, καθώς και θέματα που άπτονται του μάνατζμεντ της τραπεζικής επιχείρησης και του μάρκετινγκ των τραπεζικών προϊόντων.

Ειδικότερα, στην πρώτη ενότητα του εγχειριδίου μετά από μια εισαγωγή στο περιβάλλον της οικονομίας με έμφαση στις βασικές έννοιες της μικροοικονομικής και μακροοικονομικής επιστήμης ακολουθεί μια περιγραφή των λειτουργιών και των επιχειρήσεων του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού συστήματος. Οι δικαιολογητικές βάσεις της ρυθμιστικής παρέμβασης επί των πιστωτικών ιδρυμάτων και τα μέσα υλοποίησής τους, αναλύονται στη συνέχεια. Η ενότητα κλείνει με μια αναλυτική περιγραφή του ελληνικού νομισματικού και χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Η δεύτερη ενότητα ξεκινά με μια ανάλυση της λειτουργίας της εμπορικής τράπεζας ως επιχείρησης. Ακολουθεί η παρουσίαση θεμάτων σχετικά με την παροχή τραπεζικών υπηρεσιών και τον ανταγωνισμό μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλων χρηματοπιστωτικών φορέων. Η ενότητα ολοκληρώνεται με τα κεφάλαια που αφορούν την παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες, εταιρικούς και θεσμικούς πελάτες.

Στην τρίτη ενότητα αναλύονται θέματα σχέσεων με την πελατεία. Ειδικό κεφάλαιο αφιερώνεται στα θέματα δεοντολογίας, ενώ τα δύο τελευταία κεφάλαια περιέχουν βασικές γνώσεις σχετικά με το μάνατζμεντ της τραπεζικής επιχείρησης και το μάρκετινγκ των τραπεζικών προϊόντων ανάλογα με την πελατεία.

Το δίκαιο της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων (Τόμος Β')

Χρήστος Βλ. Γκόρτσος

Επικ. Καθηγητής Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Γενικός Γραμματέας, Ελληνική Ένωση Τραπεζών

Με την έκδοση αυτή η Ελληνική Ένωση Τραπεζών εγκαινιάζει νέα σειρά βιβλίων, με τίτλο «Εκπαιδευτικά εγχειρίδια». Στόχος της σειράς είναι η ποιοτική αναβάθμιση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών που προσφέρει το Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο, μέσω της υποστήριξης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του

με πρωτότυπα εγχειρίδια, τα οποία πραγματεύονται επίκαιρα θέματα με τρόπο συστηματικό, αναλυτικό και εύληπτο, που ενισχύει τη μαθησιακή ικανότητα των ενήλικων εκπαιδευομένων.

Το πλαίσιο που ρυθμίζει τις απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων αποτελεί ένα από τα πολυσυζητημένα θέματα του κλάδου. Τα τελευταία χρόνια οι σχετικές εξελίξεις υπήρξαν πολύ σημαντικές, τόσο σε διεθνές και κοινοτικό, όσο και σε εθνικό επίπεδο. Ύστερα από μακροχρόνιες διαβουλεύσεις εκδόθηκε το νέο Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel II), ενώ επίκειται η δημοσίευση της κοινοτικής Οδηγίας, με την οποία το Σύμφωνο θα

μεταφερθεί στο ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό δίκαιο. Η Οδηγία αυτή θα ενσωματωθεί κατόπιν στο ελληνικό δίκαιο, με αποτέλεσμα τη μερική τροποποίηση και συμπλήρωση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια.

Το **δίκαιο της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων** (τόμος β') αναφέρεται στις διατάξεις του ελληνικού ρυθμιστικού πλαισίου για τη διαχείριση των κινδύνων αγοράς και στον υπολογισμό των ιδίων κεφαλαίων σύμφωνα με την τυποποιημένη μέθοδο και τη χρήση εσωτερικών υποδειγμάτων.

Πιο συγκεκριμένα, στην ύλη του εγχειριδίου περιλαμβάνονται τα εξής:

Κεφάλαιο 1: Υπολογισμός σύμφωνα με την τυποποιημένη μέθοδο

- Κίνδυνος θέσης
- Κίνδυνος τιμών συναλλάγματος
- Κίνδυνος από θέσεις σε εμπορεύματα
- Κίνδυνος διακανονισμού
- Κίνδυνος αντισυμβαλλομένου
- Κίνδυνος από την υπέρβαση μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών

Κεφάλαιο 2: Υπολογισμός με τη χρήση εσωτερικών υποδειγμάτων

Το εγχειρίδιο προβλέπεται να είναι τρίτομο. Η επιλογή να εκδοθεί πρώτα ο β' τόμος, με τίτλο **Υπολογισμός κεφαλαιακών απαιτήσεων για κάλυψη έναντι των κινδύνων αγοράς**, οφείλεται στο γεγονός ότι οι συγκεκριμένες διατάξεις εκτιμάται ότι θα παραμείνουν αμετάβλητες κατά το μεγαλύτερο μέρος τους. Αντίθετα, τα λοιπά τμήματα του ελληνικού νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου που διέπει

την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων θα υποστούν εκτεταμένη αναθεώρηση μετά την ενσωμάτωση της κοινοτικής Οδηγίας που θα μεταφέρει στο ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό δίκαιο το νέο Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας. Κατά συνέπεια, η έκδοση των αντίστοιχων τόμων θα δρομολογηθεί μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής, παράλληλα με την πραγματοποίηση σχετικού εκπαιδευτικού προγράμματος του ΕΤΙ.

Διαχείριση του κινδύνου επιτοκίων

Κώστας Γαλιάτσος

Υπεύθυνος Εκπαιδευτικού Προγράμματος, Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο

Το βιβλίο αναφέρεται στη διαχείριση του κινδύνου επιτοκίων, ενός από τους βασικούς κινδύνους που αντιμετωπίζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, φιλοδοξώντας να καλύψει ένα κενό που υπάρχει στην ελληνική βιβλιογραφία.

Ο κίνδυνος επιτοκίων συγκαταλέγεται στους κινδύνους αγοράς και είναι ιδιαίτερα επίκαιρος κατά την τρέχουσα περίοδο, κατά την οποία σημειώνεται μια μετάβαση από τα πολύ χαμηλά επιτόκια στην αύξηση του κόστους του χρήματος σε παγκόσμιο επίπεδο. Το βιβλίο είναι γραμμένο με τρόπο που να απευθύνεται όχι μόνο στον ειδικό αναγνώστη, αλλά και σε αυτόν που έρχεται για πρώτη φορά σε επαφή με το αντικείμενο, αποφεύγοντας την απόλυτα τεχνική προσέγγιση (όπου αυτή είναι απαραίτητη, δίνονται σχετικά παραδείγματα που διευκολύνουν την κατανόηση).

Το θέμα αναπτύσσεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζονται οι κίνδυνοι αγοράς και η ξεχωριστή θέση που κατέχει ο κίνδυνος επιτοκίων ανάμεσά τους. Επίσης αναλύονται οι επιμέρους εκφάνσεις και εκδηλώσεις του κινδύνου επιτοκίων.

Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζεται η αντιμετώπιση του κινδύνου επιτοκίων μέσω της αναδιάρθρωσης του χαρτοφυλακίου. Η μέθοδος αυτή συνίσταται στην αλλαγή των χαρακτηριστικών των υφιστάμενων προϊόντων που είναι ευαίσθητα στις αλλαγές των επιτοκίων, είτε μέσω της πώλησης είτε μέσω της αγοράς άλλων, με στόχο το νέο χαρτοφυλάκιο που προκύπτει να έχει τα επιθυμητά χαρακτηριστικά. Η μέθοδος αυτή εξηγείται με παραδείγματα χρήσης δύο διαφορετικών τεχνικών, με τις οποίες αντιμετωπίζονται οι δύο βασικές μορφές εμφάνισης του επιτοκιακού κινδύνου. Στο δεύτερο μέρος περιλαμβάνεται επίσης η πιο διαδεδομένη μέθοδος για την αντιμετώπιση, όχι μόνο του επιτοκιακού, αλλά και κάθε άλλου χρηματοοικονομικού κινδύνου, η μέθοδος VaR.

Το τρίτο μέρος αφιερώνεται στην αντιμετώπιση του κινδύνου επιτοκίων με τη χρήση παράγωγων προϊόντων – δηλαδή μέσω της αντιστάθμισης. Επίσης εξηγείται ο τρόπος σχηματισμού της καμπύλης απόδοσης και των προθεσμιακών επιτοκίων.

Στο τέταρτο μέρος, με το οποίο ολοκληρώνεται το βιβλίο, παρουσιάζεται η γενική μεθοδολογία της αντιμετώπισης των χρηματοοικονομικών κινδύνων.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ

29 Σεπτεμβρίου - 2 Οκτωβρίου 2006

Στόχος:

Να αποκτήσουν οι συμμετέχοντες την ικανότητα:

- Να αξιολογούν μια χρηματοοικονομική ασφάλεια (ΧΑ) λαμβάνοντας υπόψη και τους μετα-διαπραγματευτικούς παράγοντες που επηρεάζουν την αξία της.
- Να προτείνουν, υπολογίζουν και παρακολουθούν τα ενδεδειγμένα περιθώρια εξασφάλισης των κινδύνων χρήσης χρηματοοικονομικών ασφαλειών.
- Να αξιολογούν το συνολικό επιχειρησιακό περιβάλλον χρήσης χρηματοοικονομικών ασφαλειών και να διαμορφώνουν τη στρατηγική των τραπεζών τους ανάλογα με το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα.
- Να διαχειρίζονται τις χρηματοοικονομικές ασφάλειες του ιδίου χαρτοφυλακίου τους αλλά και των πελατών τους πιο αποτελεσματικά, μεγιστοποιώντας την απόδοσή τους και ελαχιστοποιώντας τα άμεσα και έμμεσα κόστη.

Συμμετέχοντες:

Υπάλληλοι και στελέχη υπηρεσιών που εμπλέκονται στα ακόλουθα πεδία της αγοράς ΧΑ:

- Διαπραγμάτευσης (repo & securities lending, ομολόγων, OTC κ.ά.)
- Νομικής εξασφάλισης
- Κανονιστικής συμμόρφωσης
- Παρακολούθησης των ρυθμιστικών υποχρεώσεων χρήσης των ΧΑ
- Εσωτερικού ελέγχου
- Θεματοφυλακής
- Back office (παρακολούθηση GMRA-ISMA, CSA-ISDA agreements)

Εισηγητής:

Θανάσης Παπαδόπουλος: *Senior Dealer, Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματαγοράς της Εθνικής Τράπεζας, επικεφαλής του Διατραπεζικού Repo Desk. Κάτοχος MSc. in Banking & Finance, Πανεπιστήμιο του Stirling. Εισηγητής σεμιναρίων, Forex Club in Greece.*

ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ

6 - 7 Δεκεμβρίου 2006

Στόχος:

Να αποκτήσουν οι συμμετέχοντες εξειδικευμένες γνώσεις σχετικά με:

- τα προϊόντα, τη λειτουργία και τις εργασίες της Μονάδας Διαχείρισης Διαθεσίμων,
- τους κινδύνους που ενέχουν τα παραπάνω και τις πιθανές επιπτώσεις για ένα πιστωτικό ίδρυμα,
- τη λειτουργία των μονάδων υποστήριξης και τις ακολουθούμενες πρακτικές,
- την ενίσχυση του πλαισίου εποπτείας και της αξιολόγησης του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου,
- την κατανόηση των επιπτώσεων στην κατάρτιση των λογιστικών καταστάσεων από τη δραστηριότητα διαχείρισης διαθεσίμων.

Συμμετέχοντες:

Ζ Στελέχη Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου – Επιθεώρησης

Ζ Στελέχη που ασκούν εποπτεία σε μονάδες, όπως το Treasury, το Λογιστήριο και το Risk Management

Ζ Εσωτερικοί ελεγκτές σε επιχειρήσεις του χρηματοοικονομικού τομέα

Εισηγητής:

Θεόδωρος Χ. Τζανετάκος, *Επιθεωρητής της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου-Επιθεώρησης της Εθνικής Τράπεζας, Πτυχιούχος Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (Α.Σ.Ο.Ε.Ε.).*

Τραπεζικά Θέματα

από τη δραστηριότητα της ΕΕΤ

Επιμέλεια:
Χριστίνα Λιβαδά
Κωνσταντίνος Τασάκος
Άλκης Αγγελακόπουλος

Λειτουργία και εποπτεία τραπεζών

Λειτουργία και εποπτεία κεφαλαιαγορών

Θέματα προστασίας καταναλωτή

Εφαρμογή στις ΗΠΑ του Νέου Συμφώνου για την Κεφαλαιακή Επάρκεια της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία

Στις αρχές του Απριλίου 2006, οι ΗΠΑ έθεσαν σε διαβούλευση προσχέδιο νόμου για την εφαρμογή του νέου Συμφώνου για την Κεφαλαιακή Επάρκεια στις αμερικανικές τράπεζες. Το εν λόγω κείμενο, η τελική έκδοση του οποίου αναμένεται το Σεπτέμβριο του τρέχοντος έτους, αφορά την εφαρμογή αποκλειστικά και μόνο των εξελιγμένων μεθόδων για τον πιστωτικό και λειτουργικό κίνδυνο (IRB και AMA, αντίστοιχα) και μόνο από τις μεγάλες και διεθνώς δραστηριοποιούμενες αμερικανικές τράπεζες, ενώ η εφαρμογή του προβλέπεται να ξεκινήσει από την 1.1.2009. Σημειώνεται ότι στην ΕΕ αντίστοιχα, η έναρξη εφαρμογής του νέου πλαισίου προβλέπεται για την 1.1.2007 και η δυνατότητα εφαρμογής των εξελιγμένων μεθόδων από την 1.1.2008.

Η διαφοροποιημένη εφαρμογή του νέου πλαισίου στις ΗΠΑ και την ΕΕ αναμένεται να δημιουργήσει πληθώρα ζητημάτων στα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται τόσο σε κράτη-μέλη της ΕΕ όσο και στις ΗΠΑ (ενδεικτικά, εποπτική αναγνώριση εξελιγμένων μεθόδων, παράλληλος υπολογισμός). Επιπλέον, σύμφωνα με το υπό εκπόνηση νομοθετικό πλαίσιο των ΗΠΑ, κατά τη διάρκεια της περιόδου 2009-2011, προκειμένου να είναι δυνατόν να εντοπιστεί τυχόν μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων συγκριτικά με το ισχύον πλαίσιο, θα πρέπει τα πιστωτικά ιδρύματα να υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις τους και με τα δύο πλαίσια, γεγονός το οποίο συνεπάγεται πρόσθετο διοικητικό κόστος.

Ειδικά ζητήματα δημιουργούνται επίσης από τις εννοιολογικές διαφοροποιήσεις που υπάρχουν στο ευρωπαϊκό και το αμερικανικό νομοθετικό πλαίσιο σε ό,τι αφορά τον ορισμό της «αθέτησης υποχρεώσεων αντισυμβαλλόμενου» (PD) και της παραμέτρου «ζημία ως ποσοστό του χρηματοδοτικού ανοίγματος σε περίπτωση αθέτησης της υποχρέωσης» (LGD) κατά την εποπτική αναγνώριση της Μεθόδου Εσωτερικών Διαβαθμίσεων.

Προκειμένου να συζητηθούν και αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που συνεπάγεται η διαφοροποιημένη εφαρμογή στις ΗΠΑ και την ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία προτίθεται να συναντηθεί με εκπροσώπους των αμερικανικών εποπτικών αρχών, καθώς επίσης και με την ομάδα εφαρμογής του Συμφώνου (Accord Implementation Group) της Επιτροπής της Βασιλείας.

Έκδοση της Οδηγίας 2006/48/EK αναφορικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων και της Οδηγίας 2006/49/EK για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων

Στις 30 Ιουνίου 2006 δημοσιεύτηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων οι Οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2006/48/EK σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων και 2006/49/EK για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Με τις εν λόγω Οδηγίες αφενός μεν ενσωματώνεται στο ευρωπαϊκό τραπεζικό δίκαιο το νέο Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια και αφετέρου κωδικοποιείται το περιεχόμενο των Οδηγιών 2000/12/EK και 93/6/ΕΟΚ, το οποίο είχε τροποποιηθεί σε σημαντική έκταση κατά το παρελθόν.

Ειδικότερα, οι σημαντικότερες τροποποιήσεις σε σχέση με το ισχύον καθεστώς της Οδηγίας 2000/12/EK αφορούν τον Τίτλο V της Οδηγίας 2006/48/EK για τις αρχές και τα τεχνικά μέσα της προληπτικής εποπτείας και δημοσιοποίησης, ο οποίος σε συνδυασμό με την Οδηγία 2006/49/EK αποτελεί το κοινοτικό δίκαιο για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων που θα ενσωματωθεί στις εθνικές νομοθεσίες των κρατών-μελών. Ειδικά σε ό,τι αφορά τα τεχνικά μέσα προληπτικής εποπτείας, στον τίτλο V της Οδηγίας 2006/48/EK περιέχονται διατάξεις αναφορικά με τα ίδια κεφάλαια, τις προβλέψεις για κινδύνους, τις ελάχιστες απαιτήσεις ιδίων κεφαλαίων για τον πιστωτικό και το λειτουργικό κίνδυνο, τα μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα, και την ειδική συμμετοχή ενός πιστωτικού φορέα.

Και στις δύο Οδηγίες εφαρμόζεται η αρχή της αναλογικότητας, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη την ποικιλομορφία των πιστωτικών ιδρυμάτων από άποψη μεγέθους, κλίμακας εργασιών και εύρους δραστηριοτήτων. Στο πλαίσιο αυτό, παρέχεται στα πιστωτικά ιδρύματα η δυνατότητα επιλογής μεταξύ τριών διαφορετικών μεθοδολογιών διαβαθμισμένης πολυπλοκότητας για τον υπολογισμό κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού και λειτουργικού κινδύνου.

Με τις εν λόγω Οδηγίες επιδιώκεται σε ό,τι αφορά την κεφαλαιακή επάρκεια η διασφάλιση ότι τα ίδια κεφάλαια των πιστωτικών ιδρυμάτων θα αντιστοιχούν με μεγαλύτερη ακρίβεια στους πραγματικούς κινδύνους στους οποίους εκτίθενται κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους, επιτυγχάνοντας με αυτό τον τρόπο την ενδυνάμωση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας και την πιο αποδοτική κατανομή των ιδίων κεφαλαίων και προσφέροντας σαφή κίνητρα στα πιστωτικά ιδρύματα για την αναβάθμιση των τεχνικών εκτίμησης και διαχείρισης κινδύνων.

Η προθεσμία ενσωμάτωσης των δύο Οδηγιών στις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών έχει οριστεί για τις 31 Δεκεμβρίου 2006, με έναρξη εφαρμογής την 1.1.2007. Σημειώνεται ωστόσο, ότι η έναρξη εφαρμογής των διατάξεων που άπτονται των εξελεγμένων μεθόδων για τον πιστωτικό και λειτουργικό κίνδυνο έχει οριστεί για την 1η Ιανουαρίου 2008.

Πίνακας αντιστοίχισης Νέου Συμφώνου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία και των Οδηγιών 2006/48/ΕΚ και 2006/49/ΕΚ	
Νέο πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας (Basel II)	
Επιτροπή της Βασιλείας	Ευρωπαϊκή Ένωση
■ <i>International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework</i>	■ <i>Οδηγία 2006/48/ΕΚ σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και</i> ■ <i>Οδηγία 2006/49/ΕΚ για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων (αναδιατύπωση)</i>
Πυλώνας 1	Οδηγία 2006/48/ΕΚ Τίτλος V, Κεφάλαιο 2 και Παραρτήματα III-X Οδηγία 2006/49/ΕΚ, Τμήματα 5-6 και Παραρτήματα I-IV
Πυλώνας 2	Οδηγία 2006/48/ΕΚ, Τίτλος V, Κεφάλαιο 3 και Παράρτημα XI
Πυλώνας 3	Οδηγία 2006/48/ΕΚ, Τίτλος V, Κεφάλαιο 5 και Παράρτημα XII

Εποπτική αναγνώριση της μεθόδου εσωτερικών διαβαθμίσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο (IRB) και της εξελιγμένης μεθόδου για το λειτουργικό κίνδυνο (AMA)

Η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας δημοσίευσε στις 4 Απριλίου 2006, το τελικό κείμενο «Κατευθυντήριων Γραμμών για την Εποπτική Αναγνώριση της Μεθόδου Εσωτερικών Διαβαθμίσεων για τον Πιστωτικό Κίνδυνο (IRB) και της Εξελιγμένης Μεθόδου για το Λειτουργικό Κίνδυνο (AMA)».

Όσον αφορά τη μέθοδο εσωτερικών διαβαθμίσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο (IRB), το κείμενο περιέχει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με θέματα που άπτονται της διαδικασίας υποβολής της αίτησης και του χρονοδιαγράμματος για την πιστοποίηση της Μεθόδου Εσωτερικών Διαβαθμίσεων, το πλαίσιο συνεργασίας των εποπτικών αρχών κατά την πιστοποίηση στις περιπτώσεις πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται σε περισσότερες χώρες, καθώς επίσης και επιμέρους πτυχές της διαδικασίας πιστοποίησης (παράλληλη χρήση και σταδιακή εφαρμογή), το κριτήριο πραγματικής χρήσης (use test) και την ποσοτική και ποιοτική επικύρωση της μεθόδου εσωτερικών διαβαθμίσεων. Τέλος, το κείμενο περιέχει κατευθυντήριες γραμμές και για θέματα εσωτερικού ελέγχου με έμφαση στην εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας και την αρχή «συμμόρφωση ή αιτιολόγηση» (comply or explain).

Αναφορικά με το λειτουργικό κίνδυνο, οι κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν ρυθμίσεις σχετικά με τις ελάχιστες προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να πληρούνται προκειμένου να επιτραπεί η υιοθέτηση από τα πιστωτικά ιδρύματα των διαφορετικών μεθοδολογιών υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων, με έμφαση στη διαδικασία πιστοποίησης της εξελιγμένης μεθόδου, καθώς επίσης και τη δυνατότητα παράλληλης χρήσης των διαφορετικών μεθοδολογιών.

Προσομοίωση καταστάσεων κρίσης (stress testing)

Στις 9 Ιουνίου 2006 η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας δημοσίευσε κείμενο διαβούλευσης αναφορικά με την προσομοίωση καταστάσεων κρίσης (stress testing) στα πλαίσια του 2ου Πυλώνα του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας.

Το κείμενο διαβούλευσης διακρίνεται σε τρεις ενότητες. Στην πρώτη ενότητα οριοθετείται η έννοια της προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (stress testing) με έμφαση στις υποχρεώσεις που απορρέουν από το δεύτερο πυλώνα του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας. Στη δεύτερη ενότητα καταγράφονται οι βασικές κατευθυντήριες γραμμές βέλτιστης πρακτικής αναφορικά με τη μεθοδολογία της προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης. Τέλος, στην τρίτη ενότητα παρουσιάζονται οι διαφορετικές μεθοδολογίες προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ανά κίνδυνο (πιστωτικός κίνδυνος, κίνδυνος αγοράς και κίνδυνος ρευστότητας).

Ορθές πρακτικές προσδιορισμού και αποτίμησης του πιστωτικού κινδύνου

Με δεδομένη την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και λαμβάνοντας υπόψη την επικείμενη εφαρμογή της Μεθόδου Εσωτερικών Διαβαθμίσεων, το ζήτημα της διάδρασης των αναμενόμενων και μη αναμενόμενων ζημιών του πιστωτικού κινδύνου έχει απασχολήσει έντονα τις εποπτικές αρχές.

Σε αυτό το πλαίσιο, τον Ιούνιο του 2006, η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπεία, δημοσίευσε, σε συνέχεια σχετικής διαβούλευσης, το τελικό κείμενο κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις «Ορθές πρακτικές προσδιορισμού και αποτίμησης του πιστωτικού κινδύνου» (Sound credit risk assessment and valuation for loans).

Στο εν λόγω κείμενο, το οποίο καταργεί το κείμενο του Ιουλίου του 1999 με τίτλο “Sound practices for loan accounting and disclosure”, καταγράφονται βέλτιστες πρακτικές αναφορικά με τον προσδιορισμό και την αποτίμηση του πιστωτικού κινδύνου στα δανειακά προϊόντα, καθώς επίσης και το βέλτιστο σχηματισμό προβλέψεων έναντι επισφαλών απαιτήσεων, ανεξάρτητα από το λογιστικό πλαίσιο το οποίο εφαρμόζεται.

Όμιλοι Ετερογενών Χρηματοπιστωτικών Δραστηριοτήτων: Σύγκλιση του ρυθμιστικού πλαισίου και των πρακτικών της αγοράς στα θέματα διαχείρισης κινδύνων

Το Κοινό Φόρουμ για τους Ομίλους Ετερογενών Χρηματοπιστωτικών Δραστηριοτήτων το οποίο συστάθηκε το 1996 και έχει ως έργο του τη διαμόρφωση βέλτιστων διεθνών πρακτικών σχετικά με τη συμπληρωματική εποπεία των ομίλων ετερογενών χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων, δημοσίευσε το Μάιο του 2006, δύο μελέτες σχετικά με τη σύγκλιση του ρυθμιστικού πλαισίου και των πρακτικών της αγοράς στα θέματα διαχείρισης κινδύνων όσον αφορά τους εν λόγω ομίλους.

Στο πρώτο κείμενο αναφορικά με τις διαφορές στο ρυθμιστικό πλαίσιο και τις αγορές (Regulatory and market differences: issues and observations), καταγράφεται η σταδιακή σύγκλιση των πρακτικών διαχείρισης κινδύνων στις επιμέρους χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις που συγκροτούν έναν όμιλο ετερογενών χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων με έμφαση στους τομείς στους οποίους το διαφοροποιημένο ρυθμιστικό πλαίσιο επιτάσσει την άσκηση συμπληρωματικής εποπείας (συγκέντρωση κινδύνων και εντός ομίλου συναλλαγές).

Στη μελέτη αναφορικά με τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας στους ομίλους αυτούς (The management of liquidity risk in financial groups), καταγράφονται οι βέλτιστες πρακτικές διαχείρισης του εν λόγω κινδύνου.

Ενσωμάτωση των Οδηγιών 2006/48/EK και 2006/49/EK

Περί τα τέλη Μαΐου 2006 συγκροτήθηκε σε συνέχεια της Απόφασης 22479/B 838/2006 του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, νομοπαρασκευαστική επιτροπή με έργο την ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο των Οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2006/48/EK σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων και 2006/49/EK για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων. Πρόεδρος της επιτροπής ορίστηκε ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Εποπτείας της Τράπεζας της Ελλάδος, κ. Παναγιώτης Κυριακόπουλος. Ως μέλη της επιτροπής συμμετέχουν ο Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, κ. Αναστάσης Γαβριηλίδης, ο Γενικός Γραμματέας της ΕΕΤ, κ. Χρήστος Γκόρτσος, καθώς επίσης και εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, της ΕΕΤ και του ΣΜΕΧΑ.

Οι εργασίες της επιτροπής έχουν ήδη ξεκινήσει με στόχο την περάτωσή τους μέχρι τα τέλη του 2006. Λόγω του μεγάλου όγκου των υπό ενσωμάτωση Οδηγιών, αλλά και του ιδιαίτερα τεχνικού χαρακτήρα τους, καθώς μέσω αυτών ενσωματώνεται στο ευρωπαϊκό δίκαιο το νέο Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία αναφορικά με την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων, ενώ ταυτόχρονα κωδικοποιούνται οι αλλαγές που έχουν επέλθει στις σχετικές Οδηγίες στο διάστημα που μεσολάβησε από την έκδοσή τους, το σχέδιο νόμου που θα εκπονηθεί από τη νομοπαρασκευαστική επιτροπή θα περιέχει τις μείζονος σημασίας διατάξεις. Οι διατάξεις τεχνικού χαρακτήρα θα ενσωματωθούν σε Πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος και Αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Β. Λειτουργία και εποπτεία κεφαλαιαγορών

Κοινοτικό επίπεδο

Αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων

Στις 26 Ιουνίου 2006 εγκρίθηκαν ομόφωνα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κινητών Αξιών (ESC) τα εκτελεστικά μέτρα επιπέδου 2 της διαδικασίας Lamfalussy, αναφορικά με την Οδηγία 2004/39/EK για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, τα οποία περιλαμβάνουν μία πρόταση Οδηγίας και ένα σχέδιο Κανονισμού.

Το σχέδιο Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διακρίνεται σε τρία κεφάλαια εκ των οποίων στο πρώτο ρυθμίζονται ζητήματα αναφορικά με το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας, τους ορισμούς των βασικών εννοιών που περιέχονται σε αυτήν, τους όρους με τους οποίους είναι δυνατό να επιτρέπεται η παροχή πληροφοριών από επιχειρήσεις επενδύσεων με σταθερό μέσο εκτός του εγγράφου και τις πρόσθετες απαιτήσεις που είναι δυνατό να επιβάλλονται σε επιχειρήσεις επενδύσεων σε εξαιρετικές περιπτώσεις για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων που δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς από την Οδηγία.

Το δεύτερο κεφάλαιο της Οδηγίας ρυθμίζει τα ζητήματα αναφορικά με τις οργανωτικές απαιτήσεις που θα πρέπει να τηρούνται από τις επιχειρήσεις επενδύσεων. Το κεφάλαιο αυτό διακρίνεται σε τέσσερα τμήματα, εκ των οποίων με το πρώτο καθιερώνονται οι γενικές οργανωτικές απαιτήσεις που θα πρέπει να εφαρμόζονται και οι υποχρεώσεις που θα πρέπει να τηρούν οι επιχειρήσεις επενδύσεων σε σχέση με την κανονιστική συμμόρφωση, τη διαχείριση κινδύνων, τον εσωτερικό έλεγχο και την αντιμετώπιση καταγγελιών. Επίσης, ρυθμίζονται θέματα ευθύνης των ανώτερων διευθυντικών στελεχών και προσδιορίζεται η έννοια των προσωπικών συναλλαγών σε χρηματοπιστωτικά μέσα. Το δεύτερο τμήμα περιέχει ρυθμίσεις αναφορικά με τις προϋποθέσεις που θα πρέπει να πληρούνται σε περίπτωση ανάθεσης επιχειρησιακών λειτουργιών σε τρίτα πρόσωπα εκτός της επιχείρησης επενδύσεων, το τρίτο τμήμα καθιερώνει υποχρεώσεις για τη φύλαξη των περιουσιακών στοιχείων των πελατών και το τέταρτο τμήμα καθορίζει τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνουν οι επιχειρήσεις επενδύσεων για την αντιμετώπιση των συγκρούσεων συμφερόντων.

Τέλος, το τρίτο κεφάλαιο της Οδηγίας ρυθμίζει τους όρους λειτουργίας των επιχειρήσεων επενδύσεων αναφορικά με:

- τις αντιπαροχές που είναι δυνατό να δέχονται από τους πελάτες τους,
- την πληροφόρηση που πρέπει να παρέχουν στους πελάτες ή δυνητικούς πελάτες τους για τα επιμέρους ζητήματα που ρυθμίζονται από την Οδηγία 2004/39/EK,
- την αξιολόγηση της καταλληλότητας των πελατών ή δυνητικών πελατών τους,
- τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να γίνονται στους πελάτες,
- τα κριτήρια που ισχύουν για τη βέλτιστη εκτέλεση εντολών,
- τις προϋποθέσεις που πρέπει να διέπουν την εκτέλεση εντολών εν γένει,
- τους επιλέξιμους αντισυμβαλλόμενους, και
- τη διατήρηση αρχείων.

Το σχέδιο Κανονισμού αφορά τις υποχρεώσεις τήρησης αρχείων για τις επιχειρήσεις επενδύσεων, τη γνωστοποίηση συναλλαγών, τη διαφάνεια της αγοράς και την εισαγωγή χρηματοπιστωτικών μέσων προς διαπραγμάτευση.

Ειδικότερα, ο Κανονισμός αποτελείται από επτά κεφάλαια και δύο παραρτήματα, εκ των οποίων το πρώτο κεφάλαιο περιέχει ορισμούς για τις ανάγκες εφαρμογής του Κανονισμού και διευκρινίσεις για ορισμένες κατηγορίες συναλλαγών και τις αναφορές σε ημέρες διαπραγμάτευσης και σε συναλλαγές. Το δεύτερο κεφάλαιο περιέχει ρυθμίσεις αναφορικά με την τήρηση αρχείων εντολών πελατών και αποφάσεων διαπραγμάτευσης και την καταχώρηση των συναλλαγών σε αρχείο. Στο τρίτο κεφάλαιο ρυθμίζονται οι υποχρεώσεις σχετικά με τη γνωστοποίηση συναλλαγών και, ειδικότερα, ο τρόπος προσδιορισμού της σημαντικότερης αγοράς σε σχέση με τη ρευστότητά της, οι δίαυλοι γνωστοποίησης των συναλλαγών σε χρηματοπιστωτικά μέσα, το περιεχόμενο της γνωστοποίησης συναλλαγών και την ανταλλαγή πληροφοριών. Το τέταρτο κεφάλαιο ρυθμίζει τα ζητήματα της διαφάνειας της αγοράς και, ειδικότερα, περιέχει διατάξεις για τις υποχρεώσεις διαφάνειας πριν τη διαπραγμάτευση για ρυθμιζόμενες αγορές, πολυμερείς μηχανισμούς διαπραγμάτευσης και συστηματικούς εσωτερικοποιητές, τις υποχρεώσεις διαφάνειας μετά τη διαπραγμάτευση για ρυθμιζόμενες αγορές, πολυμερείς μηχανισμούς διαπραγμάτευσης και επιχειρήσεις επενδύσεων και κοινές διατάξεις και για τα δύο στάδια (πριν και μετά τη διαπραγμάτευση). Τέλος, το πέμπτο κεφάλαιο περιέχει διατάξεις αναφορικά με την εισαγωγή κινητών αξιών, μεριδίων οργανισμών συλλογικών επενδύσεων και παραγώγων προς διαπραγμάτευση, ενώ το έκτο κεφάλαιο ρυθμίζει ειδικά τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα. Το έβδομο κεφάλαιο περιέχει ορισμένες τελικές διατάξεις αναφορικά με τη διαδικασία επανεξέτασης ορισμένων από τις διατάξεις του Κανονισμού και την έναρξη ισχύος του.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναμένεται να δώσει την τελική της έγκριση επί των εκτελεστικών μέτρων για την Οδηγία 2004/39 το Σεπτέμβριο του 2006.

Εθνικό επίπεδο

Ενσωμάτωση Οδηγίας 2004/39/ΕΚ για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων

Η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ τελεί υπό επεξεργασία στο πλαίσιο νομοπαρασκευαστικής επιτροπής που έχει ήδη συγκροτηθεί με Απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών με στόχο την εκπόνηση σχεδίου νόμου μέχρι τα τέλη του 2006. Πρόεδρος της επιτροπής είναι ο Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, κ. Α. Γαβριηλίδης, ενώ συμμετέχουν επίσης σε αυτή εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, της Τράπεζας της Ελλάδος, της ΕΕΤ και του ΣΜΕΧΑ.

Λόγω του μεγάλου όγκου αλλά και του ιδιαίτερα τεχνικού χαρακτήρα της Οδηγίας και ιδίως των μέτρων του επιπέδου 2 της διαδικασίας Lamfalussy, στο νόμο θα ενσωματωθεί μόνο η Οδηγία 2004/39/ΕΚ, ενώ τα μέτρα του επιπέδου 2, τα οποία, όπως προαναφέρθηκε, περιλαμβάνουν μία Οδηγία και έναν Κανονισμό που πρόκειται να εκδοθούν το Σεπτέμβριο του 2006, θα ενσωματωθούν με Αποφάσεις της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και, όπου συντρέχει περίπτωση, της Τράπεζας της Ελλάδος.

Γ. Θέματα προστασίας καταναλωτή

Κοινοτικό επίπεδο

Εξελίξεις σε ζητήματα που αφορούν την ενυπόθηκη πίστη

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο του διαλόγου που έχει ξεκινήσει αναφορικά με τη λήψη μέτρων για την ενίσχυση της διασυννοριακής παροχής ενυπόθηκης πίστης, συνέστησε στις αρχές του 2006 Ομάδα Εργασίας (Mortgage Industry Consumers Dialogue Group - MICDG) αποτελούμενη από μέλη των Ενώσεων Πιστωτικού Τομέα και μέλη των Ενώσεων Καταναλωτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με στόχο την επίτευξη συναίνεσης και την υιοθέτηση κοινών αρχών σε επιμέρους ζητήματα τεσσάρων θεματικών που θεωρεί κρίσιμες για την ολοκλήρωση της αγοράς της ενυπόθηκης πίστης. Οι θεματικές αυτές είναι η πληροφόρηση του καταναλωτή, η παροχή συμβουλών, η πρόωρη αποπληρωμή και το Συνολικό Ετήσιο Πραγματικό Επιτόκιο (ΣΕΠΕ) (βλ. επίσης σελ. 2 του παρόντος τεύχους).

Ενόψει των ανωτέρω, το European Banking Industry Committee (EBIC), επιτροπή που εκπροσωπεί το σύνολο του τραπεζικού τομέα σε ευρωπαϊκό επίπεδο εκπόνησε ερωτηματολόγιο, το οποίο συμπληρώθηκε από τις επιμέρους εθνικές ενώσεις τραπεζών με στόχο την προσπάθεια υιοθέτησης μιας κοινής θέσης και στρατηγικής του τραπεζικού συστήματος που θα αποτελέσει τη βάση για τις συζητήσεις της Ομάδας Διαλόγου μεταξύ Ενώσεων Πιστωτικού Τομέα και Ενώσεων Καταναλωτών.

Οι κύριες θέσεις της EET αναφορικά με το ως άνω ερωτηματολόγιο, το οποίο είναι ιδιαίτερα εκτενές, καθώς μέσω αυτού τίθενται όλα τα επιμέρους ζητήματα που ανακύπτουν στις εν λόγω θεματικές, είναι, συνοπτικά, οι ακόλουθες:

Σχετικά με την πρώτη θεματική, δηλαδή την πληροφόρηση που πρέπει να παρέχεται στον καταναλωτή, ένα από τα επιμέρους ζητήματα που τέθηκαν είναι η διαφοροποίηση μεταξύ της παροχής πληροφόρησης και της παροχής συμβουλών. Επί του θέματος αυτού, η EET θεωρεί ότι η πληροφόρηση είναι τυποποιημένη και βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια, σε αντίθεση με την παροχή συμβουλών, η οποία εξαρτάται, καθορίζεται και διαμορφώνεται από τις ανάγκες του εκάστοτε καταναλωτή, δηλαδή από υποκειμενικά κριτήρια. Σε κάθε περίπτωση, η παροχή συμβουλών αποτελεί ξεχωριστή υπηρεσία που παρέχεται από τα πιστωτικά ιδρύματα, εάν και εφόσον ζητηθεί, και αποτελεί αμειβόμενη υπηρεσία.

Σε ό,τι αφορά το ζήτημα του ακριβούς χρονικού προσδιορισμού κατά τον οποίο πρέπει να παρέχεται στον καταναλωτή η εξατομικευμένη ενημέρωση που προβλέπεται στον Κώδικα για την προσυμβατική ενημέρωση με τη μορφή του ESIS (Standardized Information Sheet), η EET επιβεβαιώνει ότι ο Κώδικας παρέχεται στον καταναλωτή οποιαδήποτε στιγμή, εφόσον ζητηθεί, χωρίς να αποτελεί δεσμευτική προσφορά από την πλευρά του πιστωτικού ιδρύματος. Ο καθορισμός ακριβούς χρονικού σημείου για την παροχή της εξατομικευμένης ενημέρωσης με τη μορφή του τυποποιημένου δελτίου που προβλέπεται στον Κώδικα είναι ωστόσο εξαιρετικά δυσχερές στο βαθμό που οι ανάγκες και τα χαρακτηριστικά των πελατών διαφοροποιούνται σημαντικά ανάλογα με το στάδιο έρευνας αγοράς στο οποίο βρίσκονται, την εξοικεί-

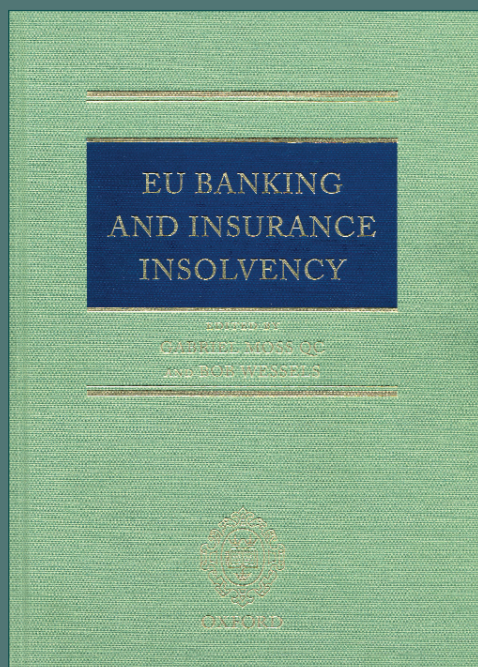
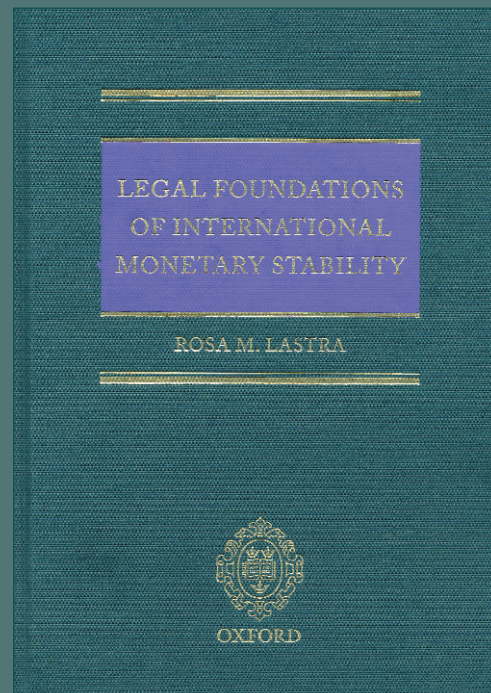
ωση που έχουν με το αντικείμενο και τις ανάγκες που εκφράζουν. Σημαντικό είναι να διασφαλίζεται σε κάθε περίπτωση ικανό χρονικό διάστημα που να επιτρέπει στον καταναλωτή την έρευνα αγοράς. Συνήθης πρακτική των περισσότερων τραπεζών-μελών της ΕΕΤ είναι να παρέχεται η εξατομικευμένη ενημέρωση κατά το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας δανειοδότησης.

Το ίδιο το περιεχόμενο της εξατομικευμένης ενημέρωσης που προβλέπεται στον Κώδικα κρίνεται επαρκές και τυχόν συμπληρώσεις με επιπλέον στοιχεία όπως για παράδειγμα τα στοιχεία που υποχρεούνται να δίνουν οι τράπεζες βάσει της ΠΔ/ΤΕ 2501/2002 δεν κρίνονται σκόπιμες στο μέτρο που ενδέχεται να αλλοιώσουν το σκοπό δημιουργίας και παροχής του ESIS στον καταναλωτή. Στοιχεία που θα μπορούσαν να αφαιρεθούν από το ESIS είναι η συχνότητα καταβολής των δόσεων καθώς και ο ενδεικτικός πίνακας απόσβεσης της οφειλής.

Αναφορικά με τη θεματική της πρόωρης αποπληρωμής, η θέση της ΕΕΤ, η οποία ταυτίζεται με τη θέση που έχει ήδη εκφραστεί από τον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα είναι ότι το δικαίωμα της πρόωρης αποπληρωμής θα πρέπει να ρυθμίζεται συμβατικά και όχι εκ του νόμου στην ενυπόθηκη πίστη. Οι προϋποθέσεις και οι συνθήκες πρόωρης αποπληρωμής θα πρέπει δε να καθορίζονται συγκεκριμένα στη σύμβαση του δανείου, ενώ σαν γενική αρχή θα πρέπει να ισχύει η πλήρης ικανοποίηση του δανειστή για κάθε ζημία που προκαλείται από την πρόωρη αποπληρωμή.

Τέλος, σε ό,τι αφορά τα θέματα του Συνολικού Ετήσιου Πραγματικού Επιτοκίου (ΣΕΠΕ), η θέση της ΕΕΤ είναι ότι προκειμένου το ΣΕΠΕ να είναι συγκρίσιμο και κατανοητό στον καταναλωτή, θα πρέπει να περιέχει όλα εκείνα τα στοιχεία κόστους που πληρώνονται από τον καταναλωτή στον πιστωτικό φορέα για λογαριασμό του, αποκλεισμένων των εξόδων που καταβάλλονται για ή σε τρίτα πρόσωπα, τα οποία αφενός μεν διαφέρουν μεταξύ των κρατών-μελών και αφετέρου εκφεύγουν του ελέγχου του πιστωτικού φορέα. Τα εν λόγω έξοδα αναφέρονται σε κάθε περίπτωση ξεχωριστά στον καταναλωτή, προκειμένου να έχει πλήρη εικόνα για το συνολικό κόστος της πίστωσης που χορηγείται σε αυτόν.

Πρόσφατες
ενδιαφέρουσες
εκδόσεις

Νέα στοιχεία επικοινωνίας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Αμερικής 21Α, 106 72 Αθήνα
Τηλ. Κέντρο 210.3386.500, Fax: 210.3615.324
e-mail: hba@hba.gr, website: www.hba.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Μασσαλίας 1, 106 80 Αθήνα
Τηλ. Κέντρο 210.3386.400, Fax: 210.3646.122
e-mail: eti@hba.gr, website: www.hba.gr

Δημοσίευση άρθρων

Το Δελτίο της ΕΕΤ δέχεται πρωτότυπα άρθρα που πραγματεύονται επίκαιρα ζητήματα του τραπεζικού τομέα και δεν έχουν δημοσιευτεί (ούτε τελούν υπό δημοσίευση) σε άλλα περιοδικά. Τα κείμενα πρέπει να αποστέλλονται με e-mail, σε μορφή Word. Η βιβλιογραφία, αν υπάρχει, παρατίθεται μόνο με τη μορφή υποσημειώσεων. Τα άρθρα δεν επιτρέπεται κατά κανόνα να υπερβαίνουν τις 2.000 λέξεις.

Για να δημοσιευτεί ένα κείμενο, πρέπει να εγκριθεί από την Επιστημονική Επιτροπή. Οι αρνητικές αποφάσεις δεν αιτιολογούνται. Η μερική ή ολική αναπαραγωγή κειμένων του περιοδικού επιτρέπεται μόνο με την άδεια του Εκδότη.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν με την κα Α. Μανιάτη, τηλ.: 210-3386412, fax: 210-3646122, e-mail: amaniati@hba.gr

